



asia justice and rights



ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှန်တရားကိုဖွင့်ဟခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်ပွဲနှင့် အပြစ်ပေးခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေမှုတို့နှင့်ဆိုင်သည့် အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံများ

ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှန်တရားကို ဖွင့်ဟခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်ပွဲနှင့် အပြစ်ပေးခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေမှုတို့နှင့်ဆိုင်သည့်
အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံများ



asia justice and rights

ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှန်တရားကို ဖွင့်ဟခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်ပွဲနှင့် အပြစ်ပေးခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေမှုတို့နှင့်ဆိုင်သည့် အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံများ

www.asia-ajar.org

Title: Speaking Truth for Peace: Women's Experiences of War and Impunity in Myanmar

Edition: First, March 2018

Text by: AJAR (Asia Justice and Rights)

Translator: Sai Sai

Photography: Lway Kharomi (survivor portraits), and the Research Team

Cover photos:

Front: Photos from activities at AJAR's 2016 Gathering of Survivors (top left, top right, bottom right); photo of the Stone & Flower activity with women survivors from Karen Women's Organization (bottom left)

Back: Memory Box activity with Vimutti Women Organization

Location: Myanmar

Design: Zulfikar Arief

Book size: 20 X 27 cm

အာရှတရားမျှတမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (AJAR)၊ ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO)၊ တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO) နှင့် ဝိမုတ္တိအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (VWO) တို့မှ ပူးပေါင်းထုတ်ဝေသည်။



Karen Women's Organization



Ta'ang Women's Organization



Vimutti Women Organization (VWO)

ယခုစာစောင်တွင် မြန်မာပြည်ရှိ အမျိုးသမီး ၃၁ ဦးတို့၏အကြောင်းကို စုစည်းဖော်ပြထားပြီး၊ ၎င်းတို့မှာ ရန်ကုန်မှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများ၊ စစ်ပွဲများဖြစ်နေသည့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ တအာင်းအမျိုးသမီးများနှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများနှင့် လက်ပတောင်းတောင်ဒေသမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ယခုစာစောင်တွင် AJAR မှ သုတေသနပြု တွေ့ရှိချက်များ၊ AJAR ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်နည်းဖြင့် ပုံဖော်ထားမှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများအတွက် အမှန်တရား၊ တရားမျှတမှု၊ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ပြန်လည်ကုစားပေးရေးအတွက် အကြံပြုချက်များဖြစ်သည်။

ယခုစာစောင်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် Foundation for a Just Society, Oak Foundation နှင့် Open Society Foundation တို့အား AJAR အနေဖြင့် ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

ယခုစာစောင်ဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ သူမ၏ရပ်ရွာတွင် ရွာသူကြီးအဖြစ် သတ္တိရှိရှိ ၁၉၉၇ မှ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် သူလေဖောအား ရည်စူးဂုဏ်ပြုပါသည်။ သူမအနေဖြင့် ကောင်းရာ သုဂတိတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ရှိနေပါလိမ့်မည်။ ယခုသုတေသနပြုမှုတွင် အစိတ်အပိုင်း တရပ်အနေဖြင့် ပါဝင်ခဲ့သည့် အမျိုးသမီးများအားလုံးအတွက်လည်း ရည်စူးဂုဏ်ပြုပါသည်။



ကျွန်ုပ်တို့၏ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများ^၁

■ ကရင်

- နော်ဘေးလာ
- နော်ဒီးဒီး
- နော်အုံလေမူး (ခ) ဒေါ်စု
- နော်လိုဝါး
- နော်မူးအုံ
- နော်မူးတိ
- နော်ဖိုးသဒါး
- နော်ရှီးခူ
- သူလေဖော
- ဒေါ်ရေမေ

■ တအာင်း

- ယာအေအောင်
- အိုင်ပို့ကျိန်
- အီကျမ်
- အီဆိုင်
- ယာကမဲ့လှိုင်
- အိုခင်အေး
- ယာမားလပ်
- လွေးပိုးကီချို
- ယာပူး
- ယာဆိုင်မန်

■ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူများနှင့် ပြေယာအခွင့်အရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ

- ဒေါ်အေးမိ
- ဒေါ်လှလှမြင့်
- ဒေါ်ခင်မှတ်
- ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်
- ဒေါ်မေဇွန်ဦး (ခ) နေခြည်
- ဒေါ်မြစိန်
- ဒေါ်ညို
- ဒေါ်စိန်ထွေး
- ဒေါ်စိုးစိုးဦး
- ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်
- ဒေါ်သက်သက်လွင်

^၁ လုံခြုံရေးအတွက် အချို့အမည်များကို ပြောင်းလဲထားပါသည်။

03

အမှာ

04

ကျွန်ုပ်တို့၏ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများ

06

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ မြန်မာအမျိုးသမီးများ -
ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း

07

ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနနည်းနာ

10

ကရင်နှင့် တအာင်းအမျိုးသမီးများ အပေါ် ပဋိပက္ခကြောင့်သက်ရောက်မှုနှင့်
နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများ၏ အခြေအနေကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

13

အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

26

ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှန်တရားကို ဖွင့်ဟခြင်း - အမျိုးသမီးများ၏
အတွေ့အကြုံများ

88

အကြံပြုချက်များ

89

သုတေသန အလုပ်အဖွဲ့

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ မြန်မာအမျိုးသမီးများ

ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း

စစ်ပွဲများကြားနှင့် ဖိနှိပ်မှုများအောက်မှ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများသည် ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်များ မဖြစ်ပွားမီနှင့် ဖြစ်ပွားပြီးနောက် မကြာခဏဆိုသလို စိုးရိမ် ထိတ်လန့်မှုများကြောင့် တိတ်ဆိတ်နေခြင်းနှင့် ပျောက်ကွယ်နေလေ့ရှိကြသည်။ ၎င်းတို့သည် လူ့အသိုင်းအဝိုင်း၏ ဖိအားပေးခြင်း၊ ဘေးဖယ်ခြင်း၊ အမြင်စောင်းခံရခြင်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ရပ်သိမ်းခံကြရသည်။ ၎င်းတို့အမှန်တကယ် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်များနှင့် ၎င်းတို့၏ ဘဝအပေါ် သက်ရောက်မှုများကို အစိုးရ၊ ဒေသခံအာဏာပိုင်များ၊ တိုင်းပြည်ရှိ အခွင့်ထူးခံများ၊ ဒေသခံ အာဏာပိုင်များသာမက ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် မိသားစုများကပါ ဖျောက်ဖျက်ခြင်း သို့မဟုတ် မျက်ကွယ်ပြုခြင်းများခံကြရသည်။

၂၀၁၆ နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် AJAR သည် ဒေသခံ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများလက်တွဲ၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် သုတေသန ပြုမူနည်းလမ်းဖြင့် အမျိုးသမီး ၃၁ ဦးနှင့်အတူ မိမိတို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများ၏ ဆိတ်ဆိတ်နေမှုကို ဖြိုခွင်းရန်နှင့် ၎င်းတို့၏အသံများကို မြှင့်တင်ရေး လှုပ်ရှားမှုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မိမိတို့အနေဖြင့် စစ်ပွဲများအတွင်းနှင့် နိုင်ငံတော်မှ ချိုးဖောက်မှုများခံကြရသည့် အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ထိုသို့ ချိုးဖောက်ခံကြရပြီးသည့်နောက် အပြစ်ရှိသူများအပြစ်ပေးရေးယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေသည့် စနစ်အောက်တွင် မည်သို့ ဆက်လက်ရုန်းကန်နေကြသည်ကို လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသည်။ မိမိတို့သုတေသနပြုမှုမှ အဓိကတွေ့ရှိရသည့် သင်ခန်းစာအဖြစ် ပဋိပက္ခအတွင်းနှင့် ပဋိပက္ခလွန်ကာလ အခြေအနေတွင် အမျိုးသမီးအများစုအား ထောက်ပံ့ကူညီမှုများ မတွေ့မြင်ရသည့်အခြေအနေတွင် ချိုးဖောက်ခံကြရသည့်အမျိုး သမီးများသည် ၎င်းတို့ဘာသာ ကူညီဖမ်းမ ကြရသည်ကို တွေ့ရသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို တက်သုတ်ရိုက် ဆောင်ရွက်နေချိန်တွင် အာဏာပိုင်များက ပဋိပက္ခအတွင်းနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုအောက်ကျရောက်ခဲ့သည့် အမျိုးသမီးများ၏ အခြေအနေကို ဖုံးကွယ်ပြီး မည်သည့် အထူးကူညီ ထောက်ပံ့မှုများ မပေးဘဲနှင့် ၎င်းတို့ကို သာမန်ပြည်သူများအဖြစ်သို့သာ အံ့မခန်းဖွယ်ရာ ပြောင်းလဲသွားစေလိုကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲဖြစ်စဉ်များမှ ဘေးဖယ်ချန်ထားခြင်းခံရသည့် အတွက် အမျိုးသမီးများမှာ ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်စုံစွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

အမျိုးသမီးများ၏ ဘဝနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း တိုးတက်ပြောင်းလဲစေရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ ထူးခြားသည့် အတွေ့အကြုံ ဖြစ်ရပ်များကို ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် မဖြစ်မနေ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆင်ခြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ တည်ငြိမ်သည့် အနာဂတ်ကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများ၏ အသံနှင့် တောင်းဆိုမှုများကို နားထောင် ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အသံနှင့် ဆန္ဒမပါပဲ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ယခု သုတေသနပြုမှုနှင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများနှင့်အတူ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်နှင့် ဒေသတွင်းငြိမ်းချမ်းရေး အားထုတ်မှုများတွင် ပါဝင်နိုင်ရန် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေမည်ဟု AJAR နှင့် မဟာမိတ် အဖွဲ့များအနေဖြင့် ယုံကြည်သည်။ ယခုစာစောင်သည် အခြား ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအားလည်း ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်နှင့် အမှန်တရား၊ တရားမျှတမှု၊ ပြန်လည်ကုစားမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တောင်းဆိုမှုအသံများကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနနည်းနာ

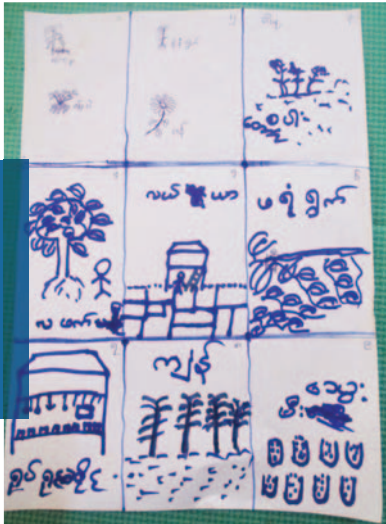
ယခုလုပ်ငန်းတွင် မြန်မာ၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် တီမောနိုင်ငံတို့မှ မိတ်ဆွေများနှင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ ပူးပေါင်း၍ ပြည့်စုံအောင် ရေးဆွဲထားသည့် AJAR ၏ **အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်နေမှု အဆုံးသတ်စေရေး (Unlearning Impunity)** နည်းနာများကို အသုံးပြုပါသည်။ ယခုချဉ်းကပ်မှု၏ အဓိက အကြောင်းအရာမှာ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ၏ အကြွင်းအကျန်များ အဖြစ်သာ တည်ရှိမနေစေရန်နှင့် အပြောင်းအလဲ ဖော်ဆောင်ရာတွင် တက်ကြွသည့် ဖန်တီးသူများဖြစ်လာစေရန် ဖြစ်သည်။

အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်နေမှု အဆုံးသတ်စေရေး (Unlearning Impunity) နည်းနာသည် အခြေခံလူထုကို အသုံးပြု၍ အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံဖြစ်ရပ်များကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအချင်းချင်း ကြား ယုံကြည်မှု၊ နားလည်မှုနှင့် ညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။ ယခု လုပ်ငန်းစဉ်သည် အမျိုးသမီးများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ယုံကြည်မှုတိုးပွားလာစေရန်နှင့် ဆက်လက်ရှင်သန်ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ အရည်အသွေးကို အသိအမှတ်ပြုလာစေရန်နှင့် စိတ်ဒဏ်ရာများအပေါ် နိုင်ငံရေးစွာ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ဖြစ်သည်။ တသီးပုဂ္ဂလနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအလိုက် အတွေ့အကြုံ ဖြစ်ရပ်များအကြား ဟန်ချက်ညီစေခြင်း၊ နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး၊ စီးပွားရေးလူမှုရေးအခွင့်အရေးများ နှစ်ခုလုံးအပေါ် အခြေခံ၍ ပဋိပက္ခအတွင်းနှင့် ပဋိပက္ခလွန်အခြေအနေ အောက်ရှိ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ခံရမှု အတွဲအကြုံများကို ရင်ဆိုင်နိုင်စေရန်အတွက် ကုစားမှု၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ရေရှည်အတွက် စည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းများကို အာရုံပြုသည်။

၀၁။ အဖြစ်အပျက်အချိန်ဇယား
အမျိုးသမီးများသည် ကြုံတွေ့ရသည့် အကြမ်းဖက်မှုများကို နားလည်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခဖြစ်ခင်း၊ ပဋိပက္ခအတွင်းနှင့် ပဋိပက္ခလွန်ကာလများတွင် ဖြစ်ရပ်များကို အချိန်ဇယား ရေးဆွဲကြသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများသည် စုပေါင်းပြုစုသည့် သမိုင်းနှင့် ၎င်းသမိုင်းထဲမှ တဦးချင်းစီ၏ အတွေ့အကြုံ အဖြစ်အပျက်များကို သဘောပေါက်နားလည်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည်။



၀၂။ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းကို မြေပုံရေးဆွဲခြင်း
အမျိုးသမီးများအား ၎င်းတို့၏အိမ်များ၊ ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပွားရာနေရာများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဘဝဖြစ်ရပ်ထဲမှ အရေးပါသည့်နေရာများကို မြေပုံရေးဆွဲစေခဲ့သည်။



၀၃။ အရင်းအမြစ်များကို မြေပုံရေးဆွဲခြင်း
နှစ်နာသူအမျိုးသမီးများက ပဋိပက္ခမတိုင်မီ၊ ပဋိပက္ခအတွင်းနှင့် ပဋိပက္ခလွန်ကာလရှိ ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကို အချင်းချင်းဖလှယ်ကြသည်။ ယခုဖြစ်စဉ်က နှစ်နာသူ အမျိုးသမီးများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု သံသရာကို သိမြင်နိုင်စေသည်။

၀၄။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုအား ရေးဆွဲပြခြင်း
 အမျိုးသမီး ကျန်းမာရေးလှုပ်ရှားမှုမှတစ်ဆင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများအား ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် နှစ်နာသူအမျိုးသမီး များက ချိုးဖောက်ခံရမှုကြောင့် ၎င်းတို့ခန္ဓာကိုယ်အပေါ် သက်ရောက်မှုများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည့် အခွင့်အရေး ရရှိစေသည်။ ၎င်းတို့ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်ရှိ နာကျင်သည့်နေရာမှအပ ကြံ့ခိုင်သည့်နေရာနှင့် စိတ်ချမ်းမြေ့စေသည့်နေရာများကိုလည်း ရေးဆွဲစေသည်။



၀၅။ ကျောက်တုံးနှင့် ပန်းပွင့်
 ပါဝင်သူများအား ကျောက်တုံး (သို့) ပန်းပွင့်ကို ရွေးချယ်၍ အမှန်တရား၊ တရားမျှတမှု၊ ကုစားမှု အခွင့်အရေးတို့သည် ၎င်းတို့၏ ပုဂ္ဂလိက၊ မိသားစုနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းဘဝအပေါ် တည်ရှိခဲ့သည့် ချိုးဖောက်မှုများမှ လွတ်မြောက်လာစေသလားဟု ပုံဖော်စေသည်။ ၎င်းတို့မှ ကျောက်တုံး (အနုတ်လက္ခဏာ) သို့မဟုတ် ပန်းပွင့် (အပေါင်းလက္ခဏာ) ရွေးချယ်မှု၏ အကြောင်းပြချက်များကို အုပ်စုတွင်း ဆွေးနွေးစေသည်။

၀၆။ ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းနှင့် ဇာတ်လမ်းများကိုပြောဆိုခြင်း
 သုတေသနပြုသူများက ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ နေအိမ်များသို့ သွားရောက်ပြီး ၎င်းတို့အတွက် ထူးခြားသည့် နေရာများ၊ အကြောင်းအချက်များကို ဓာတ်ပုံရိုက်ယူသည်။ ၎င်းနောက် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ ဘဝနှင့်ဆိုင်သည့် ဓာတ်ပုံဇာတ်လမ်းကို ဖန်တီးရန် ကူညီပေးသည်။



၀၇။ အမှတ်တရ သေတ္တာများ
 နှစ်နာသူများကို ၎င်းတို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး နှစ်လိုဖွယ် ကောင်းသည့် (သို့မဟုတ်) ခါးသည်း နာကြည်းစေသည့် အမှတ်တရ ဖြစ်စရာ အရာဝတ္ထုများကို သေတ္တာအတွင်း ထည့်သွင်းစေသည်။ ပို့စကဒ်ပေါ်တွင် ၎င်းတို့ဘဝဖြစ်အတွေ့အကြုံကို ရေးချစေသည်။ နောက်ဆုံးအစည်းအဝေးချိန်တွင် ပါဝင်သူများမှ ၎င်းတို့သေတ္တာများဖြင့်၍ ပါဝင်သည့်အရာဝတ္ထုများအကြောင်း အုပ်စုတွင်း ဖလှယ်ကြသည်။

ဦးစားပေးသည့် ပထဝီနယ်မြေ

AJAR ၏ ဒေသတွင်း မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း ၃ ဖွဲ့နှင့်အတူ သုတေသနပြုလုပ်သည်။ ဝိမုတ္တိအမျိုးသမီး အဖွဲ့အစည်း (VWO) သည် ရန်ကုန်ရှိ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများနှင့် မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းရှိ မြေယာအရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ အကြောင်းကို ပြုစုသည်။ တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO) သည် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းရှိ စစ်ပွဲဖြစ်ပွားရာဒေသမှ တအာင်းအမျိုးသမီးများအကြောင်း ဆောင်ရွက်သည်။ ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO) သည် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ လက်ရှိ ရွာသူကြီးနှင့် ရွာသူကြီးဟောင်းများအကြောင်း စုဆောင်းသည်။

အားကောင်းချက်နှင့် အကန့်အသတ်များ

ယခု သုတေသနပြုမှု၏ အားကောင်းချက်မှာ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများကိုယ်တိုင် ပါဝင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ ကြုံတွေ့ခဲ့ရမှုများကို ပြောဆိုနိုင်ခြင်း၊ လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်နိုင်ခြင်းနှင့် အတူပူးပေါင်း၍ ပြဿနာများကို စုပေါင်းဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အပြစ်ရှိသူများ အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်နေမှု ခိုင်မာစွာ အမြစ်တွယ်နေသည့် နေရာဒေသတွင် သုတေသနပြုထားပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်သူများအတွက် ချက်ခြင်းအကျိုးကျေးဇူးဖြစ်စေမည့် နည်းလမ်းများကို သေချာပုံစံရေးဆွဲပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သုတေသနပြုသူများကို ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ဂရုပြုရန်နှင့် သုတေသနကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အသုံးပြုသည့် နည်းများသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအတွက် အပြန်အလှန် အထောက်အကူပြုစေရန် သင်တန်းပေးခဲ့သည်။ သုတေသနပြုသူများ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းရှိ သုတေသနပြုသူများသည် လုံခြုံရေးကို အထူးဂရုပြုစေရန် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲဆောင်ရွက်ကြသည်။ အချို့သုတေသနပြုသူများသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများနေထိုင်ရာ ဝေးလံခေါင်သီသည့်ဒေသများသို့ သွားရောက်ကြရသည့်အတွက် သုတေသနပြုသည့် နည်းနာများအားလုံးကို အသုံးမပြုနိုင်ခဲ့ပါ။ ပြည့်စုံပြီး အရည်အသွေးရှိသည့် နည်းနာကိုအသုံးပြုသဖြင့် အရေအတွက်အရ ကျယ်ပြန့်စွာ ပုံဖော်ပေးနိုင်မှု မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ယခု အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများကြုံတွေ့ရသည့် အဓိကအတွေ့ကြုံပုံစံ အချို့ကို ကြိုးပမ်းရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ခဲ့သည်။



ကရင်နှင့် တအာင်းအမျိုးသမီးများ အပေါ်ပဋိပက္ခကြောင့် သက်ရောက်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများ၏ အခြေအနေကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ကရင်အမျိုးသမီးများ

ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကလူမျိုးစု တစ်ခုဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့် နိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက် နယ်စပ်ဒေသရှိ တောင်တန်းဒေသများနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတို့တွင် နေထိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများရှိကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့ထံမှ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှစပြီး ကရင်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာဗဟို အစိုးရထံမှ နိုင်ငံရေးအရ အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ လက်အောက်တွင် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်သည့်တိုင်အောင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် ကြမ်းတမ်းစွာ နိုင်ငံရေးအရ ကန့်သတ်ခံမှုများ၊ စီးပွားရေးအရ အမြတ်ထုတ်ခံရခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်းများကို ခံခဲ့ကြရသည်။

ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီ၍ ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်း မြေစာပင်ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်။ အရပ်သားများမှာ တရားလက်လွတ် သတ်ဖြတ်ခံရခြင်း၊ အတင်းအကြပ် ဖမ်းဆီးခံရခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မ လုပ်အားပေးစေခိုင်းခံရခြင်းနှင့် ကလေးစစ်သား အဖြစ် အတင်းအကြပ် စစ်မှုထမ်းရခြင်း စသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ကြုံတွေ့ခံစားကြရသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာ အတွက် ဖလှယ်ပေးခဲ့သည့် ကရင်အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံဖြစ်ရပ်များအရ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (KNLA) အကြား တိုက်ပွဲများပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ၁၉၉၇ မှ ၁၉၉၉ ကာလသည် ၎င်းတို့အတွက် အကြမ်းတမ်းဆုံးကာလ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်များ အတောအတွင်း KNLA မှ ခွဲထွက်သည့် အုပ်စုများသည် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းသွားကြသည်။ ကရင်ရွာသားများထဲမှ KNLA ၏ နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည့် KNU နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုရှိသူများ (သို့) မိသားစုဝင်များ KNU တွင် ရှိနေသူများ အကြောင်းကို ခွဲထွက်အဖွဲ့များမှတစ်ဆင့် ပေါက်ကြားခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ကျေးရွာများမီးရှို့ခံရခြင်း၊ ရွာသားများ အတင်းအကြပ်ဖမ်းဆီး စစ်ဆေးမေးမြန်းခံရခြင်း (သို့) အသတ်ခံရခြင်းများ ရှိခဲ့သည်။

ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီသည့် ပဋိပက္ခအတွင်း သိန်းနှင့်ချီသည့် ကရင်လူမျိုးများသည် လုံခြုံဘေးကင်းရာ ဒုက္ခသည်စခန်းများနှင့် စစ်ရှောင်စခန်းများသို့ ထွက်ပြေးနေထိုင်ကြရသည်။ ယနေ့တိုင်အောင် ကရင်ဒုက္ခသည် တသိန်းကျော် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် နေထိုင်လျက်ရှိပြီး အများစုမှာ ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီ၍ ရောက်ရှိနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီနှစ်များက ဒုက္ခသည်စခန်းများအတွက် နိုင်ငံတကာအကူအညီများ အကြီးအကျယ် ဖြတ်တောက်၊ လျော့ချခြင်း ခံရပြီး ရလဒ်အနေဖြင့် ရိက္ခာနှင့် အခြေခံအသုံးအဆောင်များ ရရှိမှု လျော့နည်းသွားသည်။ ဒုက္ခသည်အများအပြားမှာ ဖိအားအများအပြားနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ အများစုမှာ နေရပ်ရင်းပြန်လိုကြသော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေမှာ ၎င်းတို့အတွက် အိမ်ပြန်ရန် လုံခြုံမှုမရှိခြင်း၊ မိမိသဘောဆန္ဒအရနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ ပြန်ရန်မဖြစ်နိုင်သည်ကို ခံစားကြရသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တနိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးမှုက ကရင်ပြည်နယ်တွင် အထိအခိုက်မခံသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို လမ်းဖွင့်ပေးလိုက်ချိန်တွင်ပင် စစ်သားများ ဝင်ရောက်မှုများလာခြင်း၊ စစ်စခန်းအသစ်များ တည်ဆောက် လာခြင်းနှင့် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်သည့်လမ်းများအပါအဝင် မြန်မာ့တပ်မတော်၏ တိုးချဲ့နေရာယူမှုများ ဖြစ်လာသည်။ အမျိုးသမီး နှင့် မိန်းကလေးငယ်များမှာ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လိင်ကွဲပြားမှုအပေါ်အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်ခံရမှုများ ဆက်လက်

ခံစားကြရသည်။ တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခြင်းကြောင့်လည်း ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုနှင့် ချိုးဖောက်မှု အသစ်များ ဖြစ်ပွားနေသည်။

တအာင်းအမျိုးသမီးများ

တအာင်း (တခါတရံတွင် ပလောင်ဟု သုံးနှုန်းသည်) တိုင်းရင်းသားများသည် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် အဓိကနေထိုင်ကြသည်။ လက်ဖက်စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုဖြင့် နာမည်ကျော်ပြီး ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် သစ်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင် ကြသည်။ တအာင်းအများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်ကြပြီး ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများရှိသည်။

တအာင်းတို့သည် မြန်မာအစိုးရထံမှ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရန်အတွက် ပလောင်ပြည်နယ် လွတ်မြောက်ရေးတပ် (PSLA) (၁၉၆၃-၂၀၀၉) နှင့် တအာင်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA) (၂၀၀၉ - ယခု) တို့က မြန်မာ့တပ်မတော်အား လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်လျှက်ရှိသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစပြီး တအာင်းတိုင်းရင်းသားအများစုနေထိုင်သည့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွား လာသည်။ တိုက်ပွဲများမှာ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် TNLA တို့သာမက အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရလက်အောက်ခံ ပြည်သူ့စစ်များပါ ပါဝင်လာသည်။ အဆိုပါဒေသသည် စစ်တပ်များ တဟုန်ထိုး တိုးချဲ့ချထားခြင်း ခံရသည့် နေရာဖြစ်လာသည်။ တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO) ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ တအာင်းဒေသရှိ မြန်မာစစ်တပ် မှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အင်အား ၃၀၀၀ ရှိရာမှ ၂၀၁၆ တွင် အင်အား ၁၂၀၀၀ ထိ တိုးပွားလာသည်။ တနိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) အား ၂၀၁၅ တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော်လည်း တိုက်ပွဲများပိုမိုပြင်းထန်လာပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အချို့ပြင်းထန်သော စစ်ပွဲများ ရပ်စဲသွားခြင်းမရှိသေးပေ။

တအာင်းဒေသတွင် သွေးဆောင်ခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းနှင့် အတင်းအဓမ္မခိုင်းစေခြင်းနှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ အတင်းအကြပ်လူသစ်စုဆောင်းခြင်း အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကြုံတွေ့ရသည်။ အရပ်သားများမှာ မြေမြုပ်မိုင်း၊ လက်နက်ကြီးနှင့် သေနတ် ပစ်ခတ်ခံရပြီး သေဆုံး၊ ဒဏ်ရာရမည့် အန္တရာယ်တို့နှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ TNLA တပ်ဖွဲ့ဝင်များဟု သံသယဖြစ်ခံရသူများမှာ တရားလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခံရခြင်း၊ အတင်းအကြပ်ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခံရခြင်းတို့ကို ခံကြရသည်။ အရပ်သား ၁၅၀၀၀ ကျော်မှာ ၎င်းတို့အိမ်များမှ အတင်း အကြပ်ထွက်ပြေးကြရသည်။ အများစုမှာ စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်များဖြစ်ကြပြီး အချို့မှာ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးကြသည်။

ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းဥစ္စာများ ဖျက်ဆီးခံရခြင်းက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများကို ဆိုးဆိုးရွားရွား ထိခိုက်စေသည်။ ဆင်းရဲမှုမှ လွတ်မြောက်အောင် ရှာဖွေကြသည် အမျိုးသမီးနှင့် မိန်းကလေးငယ်များမှာ လူကုန်ကူးခံရခြင်း (သို့) တရုတ်ပြည်သို့ သွားရောက်အလုပ်ရှာရာတွင် ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရခြင်း အန္တရာယ်တို့နှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်သည် ဘိန်းအဓိကစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာ ဒေသဖြစ်သည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုမှာ ကျယ်ပြန့်သည့် ပြဿနာ တရပ်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် အမျိုးသားများနှင့် လူငယ်များကြားတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများနှင့် မြေယာအခွင့်အရေးတက်ကြွလှုပ် ရှားသူများ

မြန်မာပြည်တွင် အာဏာရှင်စနစ်ဖြင့် ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီအုပ်ချုပ်မှုအတွင်း ထောင်၊ သောင်းချီသည့် လူထုသည် နိုင်ငံရေးအရ အကျဉ်းချခံခဲ့ကြရသည်။ နိုင်ငံရေးအရ သဘောထားကွဲပြားသူ၊ စာနယ်ဇင်းသမားများ၊ လူ့အခွင့်အရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူ

များနှင့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များအပေါ် ဝေဖန်သူများဟု သံသယအဖြစ်ခံရသူများမှာ အကျဉ်းသားများ ဖြစ်လာကြသည်။ သာမန်ပြည်သူများအတွက် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိ၊ တရားမျှတမှုကို ရယူ၊ ခံစားပိုင်ခွင့်နှင့် ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ပေးမှုလည်း မရှိပေ။ ဥပဒေများမှာလည်း နောက်ထပ် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ရန်၊ အစိုးရအကျိုးစီးပွားအတွက် အားနည်းသူများနှင့် ဘေးထုတ်ခံထားရသူများအား စံနစ်တကျ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံရန်အတွက်သာဖြစ်သည်။ ဥပမာအနေဖြင့် မြေယာများ လျှာထား၊ ခွဲတမ်းချမှုဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီသို့ အသွင်ကူးပြောင်းရာတွင် အဆိုပါ ကျင့်သုံးမှုများကို ရဲနှင့် စစ်တပ်က ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေသည့် သက်သေသာဓကများရှိသည်။ ယနေ့အချိန်တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၂၀၀ ကျော်မှာ အစိုးရ၏ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း ခံနေရသည်။

အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများမှာ တရားမျှတစွာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခံရခြင်း မရှိပဲ လပေါင်း များစွာ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ အစိုးရ၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် ရဲတို့၏ ဖမ်းဆီးထောင်ချခြင်းကို ခံနေရသည်။ ၎င်းတို့သည် အကျဉ်းထောင်များ၊ စစ်ကြောရေး စခန်းများ၊ ရဲအချုပ်နှင့် ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းများတွင် ဖမ်းဆီးခံကြရသည်။ အဆိုပါ နေရာများတွင် အစိုးရမှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျူးလွန်ကြသော်လည်း အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမရှိပေ။ သတင်း အချက်အလက်များရရှိရန်နှင့် အတင်းအကြပ် ဝန်ခံထွက်ဆိုစေရန်အပြင် အပြစ်ပေးခြင်း၊ သိက္ခာကျ၊ အရှက်ရစေရန်နှင့် လူအများအကြား ကြောက်ရွံ့စေရန် ရည်ရွယ်၍ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီး အကျဉ်းသူများမှာ လွတ်လပ်စွာ မအိပ်စက်ခြင်း၊ အပြင်းအထန် ရိုက်နှက်ခံရခြင်း၊ တိုက်ပိတ်ခံရခြင်းနှင့် လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ စော်ကားခံရခြင်းကဲ့သို့ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုများကို ကြုံတွေ့ကြရသည်။ အမျိုးသမီး နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူများ လွတ်မြောက်လာသည့်တိုင် ၎င်းတို့နှင့် မိသားစုများမှာ ခွဲခြား ကန့်သတ်ခံရမှုနှင့် ဆိုးရွားစွာဆက်လက်ခံရသည်။ ဆွေမျိုးသားချင်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်တို့မှ ရှောင်ခွာသွားခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ရန်နှင့် ထိန်းသိမ်းမခံရမီက လုပ်ကိုင်နေသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ ပြန်လည်ထမ်းဆောင်ရန် ပိတ်ပင်ခြင်းခံရသည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် မပြီးဆုံးသေး သော ပညာဆက်သင်ခွင့်တို့ ငြင်းဆန်ခံရသည်။ အများစုမှာ ၎င်းတို့လိုအပ်နေသည့် ကျန်းမာရေး၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်မှု ပြုလုပ်ရန် မတတ်နိုင် (သို့) အခွင့်အလမ်းများ မရရှိကြပေ။

အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသော်လည်း အမျိုးသမီးအများစုမှာ ထောင်မှလွတ်မြောက်ပြီးနောက် လှုပ်ရှားတက်ကြွမှုများ ဆက်လုပ်နေကြသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ စောင့်ကြည့်မှုနှင့် နှောင့်ယှက်မှုများခံရသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် အမျိုးသမီးအများစုသည် အကြိမ်ကြိမ် ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရခြင်းနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ခံကြရသူများဖြစ်သည်။

အဓိက တွေ့ရှိချက်များ

၁။ ပဋိပက္ခနှင့် ဖိနှိပ်မှုတို့က မြန်မာပြည်ရှိ အမျိုးသမီးများအပေါ်အကြမ်းဖက်ချိုးဖောက်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသရှိ အမျိုးသမီးများအခြေအနေ၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဒေသရှိ အမျိုးသမီးများအခြေအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည့်အတွက် ဖိနှိပ်ခံရသည့် အမျိုးသမီးများအခြေအနေတို့မှာ ကွာခြားမှုရှိသည်။ သို့သော်လည်း AJAR နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများမှာ ချိုးဖောက်အကြမ်းဖက်ခံရခဲ့ကြပြီး အပျက်သဘောဆောင်သည့် အကျိုးဆက်များကို ဆက်လက်ခံစားကြရသည်။

ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ပဋိပက္ခများက အမျိုးသမီးများအပေါ်အကြီးအကျယ်ထိခိုက်စေသည့် ဆိုးကျိုးများဖြစ်ပေါ်စေသည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအောင်မြင်ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ဦးဆောင်သည့် အစိုးရတက်လာပြီး တနိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူချက်များ ရရှိနေသော်လည်း မြန်မာပြည်တွင် ပဋိပက္ခများအဆုံးမသတ်သေးပေ။ မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ကချင်၊ ရှမ်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် ဆက်လက် ထိုးစစ်ဆင်လျက်ရှိပြီး ထောင်သောင်းချီသည့် အရပ်သားပြည်သူများ၏ ဘဝအပေါ် ထိခိုက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်၊ ပြည်သူ့စစ်နှင့် တအာင်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA) နှင့် ရှမ်းပြည်တပ်မတော်တောင်ပိုင်း (SSA-South) တို့အကြားဖြစ်ပွားသည့် တိုက်ပွဲများကို တအာင်းအမျိုးသမီးများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်သည် ယခင်နှစ်များက ဖြစ်ပွားသည့် တိုက်ပွဲများထက် ပိုမိုဆိုးရွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ တအာင်းအမျိုးသမီးများအတွက် စစ်ပွဲများသည် ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝ၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်လာနေသည်။ မိသားစုလိုက်နှင့် ရွာလုံးကျွတ် ၎င်းတို့၏ အိမ်များမှ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်စခန်း (IDP) သို့ ထွက်ပြေးကြရသည်။ စစ်သားများက အဓိကလမ်းမကြီးများကို သိမ်းပိုက်ထားကြ၍ အချို့အမျိုးသမီးများမှာ IDP စခန်းသို့ ရောက်ရန် တောထဲတွင်



ရက်ပေါင်းများစွာ လမ်းလျှောက်လာကြရသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အိမ်များမှာ စစ်သားများ၏ မီးရှို့ခြင်း (သို့) ဖျက်ဆီးခြင်းခံကြရပြီး၊ အိမ်မွေးတိရိစ္ဆာန်များမှာ သတ်ဖြတ်စားသောက်ခြင်း (သို့) ခိုးယူခြင်းခံရသည်။ ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများ လည်း လုယက်ခိုးယူခံရသည်။ မြေမြုပ်မိုင်းများကိုလည်း လယ်ယာများနှင့် အဓိကလမ်းမကြီးများပေါ်တွင် ထောင်ထားကြသည်။ အချို့ရှင်သန် လွတ်မြောက်လာသူများသည် စစ်သားများက ရွာသူကြီးများကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ အိမ်များကို ဖောက်ထွင်းခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများကို ပေါ်တာအဖြစ် ခိုင်းစေရန် ဖမ်းဆီးခြင်းတို့ကို မြင်တွေ့ကြရသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူနှစ်ဦး၏ ခင်ပွန်းများမှာ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် သတ်ဖြတ်မှုခံကြရသည်။ အမျိုးသမီးများမှာ အမျိုးသမီးဖြစ်သည့်အတွက် အကြမ်းဖက်ချိုးဖောက်ခံရမည့် ပစ်မှတ်များ ဖြစ်လာသည်ဟု ခံစားလာကြသည်။

အတိတ်က ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခံရမှုများကို မဖြေရှင်းသည့်အတွက် ပဋိပက္ခလွန် အခြေအနေရှိ အမျိုးသမီးများအပေါ်သက်ရောက်မှုများ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်ရှိ အမျိုးသမီးများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၏ ဆိုးဝါးသည့် ဒုက္ခများကို ၁၉၉၇ မှ ၂၀၀၆ ခုနှစ်အထိ ခံစားကြရသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အဆိုအရ ပထမ ၂ နှစ်သည် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (KNLA) တို့အကြား အပြင်းထန်ဆုံး တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က KNLA (တပ်မဟာ ၆ မှ ခွဲထွက် အုပ်စု) မှ ခွဲထွက်မှု အချို့ရှိခဲ့ပြီး မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ထံမှ ရွာသားများထဲမှ KNLA ၏ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် KNU နှင့် ပတ်သက်သူများ သို့မဟုတ် KNU တွင် မိသားစုဝင်များ ရှိနေသည့် ရွာသားများ အကြောင်း ပေါက်ကြားခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ရွာများမီးရှို့ခံရခြင်းနှင့် ရွာသားများဖမ်းဆီး၊ စစ်ဆေးခံရခြင်းနှင့် သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည်။

တိုက်ပွဲများအပြင်းထန်ဆုံးဖြစ်ပွားနေသည့်ကာလမှာပင် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ရွာများတွင် ရွာသူကြီးများ ကို ရပ်ရွာကိုဦးဆောင်ရန်နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် KNLA တို့အကြားတွင် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ရန် ခန့်အပ်ခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသား အများစုမှာ ရွာသူကြီးအဖြစ်ထမ်းဆောင်ရန် (သို့) ရွာတွင် နေထိုင်ရန် ကြောက်ရွံ့ကြသည့်အတွက် မကြာခဏဆိုသလို မိသားစုများအားချန်ရစ်ကာ ထွက်ပြေးကြသည်။ ဒေသအများအပြားတွင် စစ်တပ်က အမျိုးသမီးများကို အမျိုးသားများအပေါ် ကျူးလွန်သကဲ့သို့ မကျူးလွန်ဟု ယူဆကာ အမျိုးသမီးများကို ရွာသူကြီးအဖြစ်ခန့်အပ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများက ထိုတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြပြီး စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ပြန်ပြောင်း ပြောပြချက်များအရ စစ်တပ်သည် ၎င်းတို့အပေါ် သက်ညှာစွာ မဆက်ဆံပဲ၊ စိတ်ပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆင်းရဲဒုက္ခများကြုံတွေ့ရပြီး အဆိုပါ အကြမ်းတမ်းဆုံး အချိန်များက ရရှိခဲ့သည့် ဒဏ်ရာ၊ ဒဏ်ချက်များ ယခုတိုင် ရှိနေကြသေးသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်က အတင်းအဓမ္မခိုင်းစေရန်အတွက် လူရာပေးရန် အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများကို မကြာခဏတောင်းဆိုခဲ့သည်။ ရွာသားအများအပြားမှာ ထွက်ပြေးကြသည်ဖြစ်၍ အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများမှာ

“ လူတွေက မြန်မာစစ်သားတွေဟာ အမျိုးသမီးရွာသူကြီးတွေအပေါ် အမျိုးသားတွေကို ရက်ရက်စက်စက် ဆက်ဆံသလို ပြုမူလိမ့်မယ် မယုံကြည်ခဲ့ကြဘူး။ အမျိုးသမီးတွေကို ရွာသူကြီးအဖြစ်လုပ်ခိုင်းကြပြီး အမျိုးသမီးအများအပြားက ဒီစိန်ခေါ်မှုတွေကို လက်ခံခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ထွက်ဆိုချက်တွေမှာတော့ မြန်မာစစ်တပ်ဟာ သူတို့အပေါ်မှာ သက်ညှာမှုဆိုတာ မရှိခဲ့ပါဘူး.. ”

၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အန္တရာယ်ရှိသည့် အခြေအနေအောက်တွင် ပေါ်တာအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပေးကြရသည်။ အချို့မှာ ပေါ်တာများအဖြစ် စစ်ပစ္စည်းများကိုကျောပိုး၍ သယ်ပေးခြင်း (သို့) ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်လှည်းများနှင့် သယ်ပေးကြရသည်။ အချို့မှာ ဆက်သားများအဖြစ် (သို့) ရေမှကြိုသွား ပြီး စစ်သားများ ဖြတ်သွားရန် လမ်းရှင်း၊ မရှင်းကြည့်ပေးရသည်။ အချို့မှာ စစ်စခန်းများနှင့် ခြံစည်းရိုးများ ခတ်ပေးကြရသည် (သို့) တပ်များအတွက် ရိက္ခာထောက်ပံ့ပေးရသည်။

နှစ်ဖက်စစ်တပ်အကြားတွင် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ပေးနေရသည့်အတွက် အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများမှာ မကြာခဏဆိုသလို ခက်ခဲသည့်အခြေအနေနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် KNLA နှစ်ဖက်စလုံးက တဖက်စစ်တပ်ကို ကူညီထောက်ပံ့ နေသည်ဟု စွပ်စွဲခြင်းခံကြရသည်။ ရွာသားများကို အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးပမ်းကာကွယ်ကြသော်လည်း ရွာသားများ ဖမ်းဆီး၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရခြင်း၊ လူသားဒိုင်းအဖြစ်အသုံးချခံရခြင်း၊ မုဒိန်းကျင့်ခံရခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခံရခြင်းနှင့် ၎င်းတို့အိမ်များ မီးရှို့ ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသည်တို့ကို တွေ့မြင်ရသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ကရင်ပြည်နယ်တွင် တိုက်ပွဲများရပ်ဆိုင်း သွားသော်လည်း အမျိုးသမီးများမှာ ပဋိပက္ခကြောင့် ရရှိလာသည့် ရေရှည် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ဆက်လက်ဖြေရှင်းကြရသည်။ မြန်မာ စစ်တပ်နှင့် KNLA တို့အကြား ချိုးဖောက်မှုများက ပဋိပက္ခအတွင်း ထိခိုက်သက်ရောက်ခံရသည့် ပြည်သူများအတွင်း နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ကွဲပြားမှုနှင့် မယုံကြည်မှုများ ဖြစ်ပွားစေသည်။ ပဋိပက္ခပြင်းထန်စဉ်က ရွာသူကြီးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် အမျိုးသမီးများမှာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် KNLA အကြား ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် ကြာရှည်စွာ ယုံမှားသံသယဖြစ်ခံရခြင်းများကြုံတွေ့ကြရသည်။ အချို့ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများသည် ရွာသူကြီးအဖြစ် ဆက်လက် ထမ်းဆောင်ကြပြီး ယုံကြည်မှုပြန်ရရန် ခက်ခက်ခဲခဲ ကြိုးပမ်းကြရသည်။ အချို့သောလက်ရှိနှင့် ရွာသူကြီးဟောင်းများမှာ ၎င်းတို့ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း၏ အသိအမှတ်ပြုမှုကို ခံကြရသည်။ သို့သော်လည်း အခက်အခဲဆုံးအချိန်များတွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့မှုအပေါ် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုမှုမရှိပေ။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော်လည်း ကရင်ပြည်နယ်မှာ စစ်တပ်အကြီးအကျယ်ချထားခြင်းခံနေရသည်။ အချို့အမျိုးသမီး အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများသည် ၎င်းတို့အပေါ် အကြမ်းဖက်ကျူးလွန်ခဲ့သူများရှိရာ ဒေသတွင်ပင် နေထိုင်ကြသည်။ ထိုအခြေအနေမှာ သူတို့ခံစားခဲ့ရသည့် ဒုက္ခများကို ထပ်ကာ၊ ထပ်ကာ သတိပေးနေသလို အန္တရာယ်အကြားတွင် နေထိုင်ရခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်စစ်တပ်နှင့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ အကြမ်းဖက်ကျူးလွန်မှုများကို အပြစ်ပေး အရေးယူမှု မရှိခြင်းက အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းမခံရပဲနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အခြေအနေကို (ပဋိပက္ခနှင့် မသက်ဆိုင် သော်လည်း) ဖန်တီးနေသည်။ အမျိုးသမီးများမှာ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကျား-မ ကွဲပြားမှု အပေါ်အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်မှုများ ကျူးလွန်ခံရနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။

ဆက်လက်ဖိနှိပ်မှုများနှင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများက စစ်ဖြစ်နေသည့်ဒေသမဟုတ်သော်လည်း အမျိုးသမီးများအပေါ် ချိုးဖောက် ကျူးလွန်မှုများဖြစ်ပွားစေသည်။

တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများမှာ ဖိနှိပ်မှု၊ နှောင့်ယှက်မှုနှင့် ဖမ်းဆီးခံရမှုများ ဆက်လက်ကြုံတွေ့နေရသည်။ ရာနှင့်ချီသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ သံတိုင်နောက်ကွယ်တွင် ဆက်လက်ရှိနေပြီး ဖမ်းဆီးမှု အသစ်များလည်း ရှိနေသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် ရက်၊ လ၊ နှစ်နှင့်ချီ၍ မနစ်မြို့ဖွယ် အခြေအနေအောက်တွင် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသည့် အမျိုးသမီးများလည်း ပါဝင်သည်။

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အဆိုအရ ၎င်းတို့ထံမှ သတင်းအချက်အလက်ရရှိရန်၊ နိုင်ငံရေးဆက်မလုပ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေရန်အတွက် အာဏာပိုင်များက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ကြသည်။ အမျိုးသမီးအများအပြားမှာ ရိုက်နှက်ခံကြရပြီး AJAR မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအရ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးမှာ ၎င်းတို့အားရိုက်နှက်စဉ် လက်ဖြင့် ကာထားမှုကြောင့် သေရာပါဒဏ်ရာများ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအများစု၏ ပြောပြချက်အရ ထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် အာဏာပိုင်တို့မှ နှုတ်ဖြင့်စော်ကားပြောဆိုမှုများ ကျူးလွန်ကြသည်။

တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၏ မိသားစုဝင်များမှာလည်း ပစ်မှတ်ထားခြင်းခံရသည်။ အချို့သော ဆွေမျိုးသားချင်းများက ၎င်းတို့မှာ ကလေးဘဝမှစပြီး ဖိနှိပ်ခံရမှုကို AJAR ကို ပြောပြကြသည်။ အများစုမှာ အာဏာပိုင်များ၏ နောက်ယောင်ခံကြည့်ရှုခြင်းနှင့် နှောင့်ယှက်ခြင်းများ ခံကြရပြီး အချို့မှာ ထိန်းသိမ်းခံကြရသည်။ အချို့မှာ ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုကြောင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းမှ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းနှင့် ကျဉ်းထားခြင်းခံကြရသည်။ သူငယ်ချင်းများမှ ရှောင်ဖယ်ခြင်း၊ အချို့ဆရာများက စာသင်ခန်းတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းနှင့် အရှက်ခွဲခြင်းများ ကြုံတွေ့ကြရသည်။

လယ်ယာမြေသိမ်းဆည်းမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေပြီး အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် နစ်နာသူများအပေါ် ချိုးဖောက်စော်ကားမှုများ ရှိနေသည်။ စစ်ကိုင်းဒေသကြီးရှိ လက်ပတောင်းတောင် ကြေးနီစီမံကိန်းတွင် (တရုတ်ကုမ္ပဏီ၊ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် နိုင်ငံသား လုပ်ငန်းရှင်များ ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်) ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် လုံလောက်မှုရှိသည့် ပေးလျှော်မှုမျိုးမရှိပဲ ဧက ရာနှင့်ချီသည့် လယ်မြေများ အတင်းအကြပ်သိမ်းဆည်းခံနေရသည်။ မိုင်းလုပ်ငန်း ချဲ့ထွင်လာမှုကြောင့် မိသားစု အများအပြားမှာ နှင်ထုတ်ခံရရန် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည်။

မိုင်းစီမံကိန်းနှင့် လယ်ယာမြေသိမ်းဆည်းမှုကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသူများမှာလည်း မကြာခဏဆိုသလို ဖိနှိပ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုခံနေရသည်။ အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများ၏ ပြောဆိုချက်အရ ရွာသားများအား ၎င်းတို့ မြေယာများ အား ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရန် အာဏာပိုင်များမှ တားဆီး ထားသည်။ အကယ်၍ ၎င်းတို့အနေဖြင့် မိုင်းစီမံကိန်းအနီးတွင် ဆန္ဒပြပါက ကန့်သတ်ထားသည့် မြေအတွင်း ကျူးကျော်နေထိုင်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့ကလည်း ဆန္ဒပြမှုများအပေါ် မကြာခဏ အကြမ်းဖက်ဖွဲ့ခွဲလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အသက် ၅၆ နှစ်ရှိ ဒေါ်ခင်ဝင်းမှာ ကြေးနီစီမံကိန်းအား ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြရာမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ပစ်ခတ်မှုကြောင့် သေဆုံးခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးဆန္ဒပြသည့် လူထုမှာလည်း ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ဒေသခံအာဏာပိုင်များ၏ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခံရခြင်းနှင့် နှိပ်စက်ခြင်းများခံကြရသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့် နိုင်ငံရေးအရ အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအတွက် အနည်းငယ်သော အပြောင်းအလဲကိုသာ ယူဆောင်လာသည်။ နေရာဒေသတချို့တွင် စစ်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသဖြင့် အမျိုးသမီး များနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအပေါ် အကြမ်းဖက်ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ မြေယာအခွင့်အရေးအတွက် ကန့်ကွက်နေသည့် အမျိုးသမီးများနှင့် ပြောင်းလဲမှုအတွက် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူများ အပါအဝင် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ အပေါ် အကြမ်းဖက်ဖိနှိပ်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေသည်။ ပဋိပက္ခလွန်ဒေသများတွင်လည်း အတိတ်က ချိုးဖောက်မှုများကို မဖြေရှင်းနိုင်သေးပေ။ ထောင်နှင့်ချီသည့် စစ်သားများ ၎င်းတို့နယ်မြေအတွင်း တပ်စွဲထားမှုကြောင့် အမျိုးသမီးများမှာလည်း ချိုးဖောက်အကြမ်းခံရမည့် အန္တရာယ်နှင့် ဆက်လက်ကြုံတွေ့နေရသည်။

၂။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် ဖိနှိပ်မှုများ၏ ရလဒ်ကြောင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အသက်အမွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်နေရသည်။

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထောင်နှင့်ချီသည့် ပြည်သူလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို ပြိုကွဲပျက်စီးစေသည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် ပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်စေသည်။ တိုင်းရင်းသား ဒေသများတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများမှာ အဓိကအားဖြင့် လယ်သမားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ တအာင်းအမျိုးသမီးများသည် အဓိကအားဖြင့် ဆန်စပါး၊ ပြောင်း၊ လက်ဖက်နှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ပဋိပက္ခများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အခက်အခဲများနှင့် ကြုံရသည်။

စစ်သားများက ရွာသားများကို စောင့်ကြည့်လျှက်ရှိပြီး တိုက်ပွဲများက လယ်ယာများအနီးတွင် ဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲကြားပိတ်မိနေသည့် တအာင်းအမျိုးသမီးများမှာ အနီးအနားရှိ တောအုပ်တွင်း (သို့) ရွာများသို့ တိုက်ပွဲပြီးသွားချိန် အထိ ထွက်ပြေးခြင်း၊ ပုန်းရှောင်ကြရသည်။ အချို့မှာ အိမ်များတွင် အရဲစွန့်နေထိုင်ကြပြီး အချို့မှာ အနီးရှိ စစ်ပြေးဒုက္ခသည် စခန်းများသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ကြသည်။ အမျိုးသမီးအများအပြားနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများမှာ ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေပေါ် သို့ လုံခြုံဘေးကင်းစွာ ပြန်လည်အလုပ်လုပ်ရမည်လားဆိုသည်ကို ဝေခွဲမရသည့် အခြေအနေအောက်တွင် ရက်ပေါင်း



“
**အမျိုးသမီးများမှာ
 အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက်
 အလုပ်အကိုင်အသစ်များ
 လုပ်ကိုင်ကြရာတွင် အမြတ်ထုတ်မှုနှင့်
 လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရမှု
 အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။**
 ”

များစွာ၊ ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာ ချီတံ့ချတံ့ နေထိုင်ကြရသည်။ မသေခြာ မရေရာမှုများက ၎င်းတို့အပေါ် စိတ်ဖိစီးမှုများအဓိကဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်း ခံဖြစ်ပြီး အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများအတွက် လုံခြုံရေးအာမခံမှု အန္တရာယ်က ကြီးမားပြီး ၎င်းတို့လယ်ယာမြေများပေါ်တွင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရန် (သို့) သီးနှံများ ဆွတ်ခူးရိတ်သိမ်းရန် လွှဲချော်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။ မြေမြုပ်မိုင်း အန္တရာယ်ကလည်း ကြီးမားသည်။

“
**အကြမ်းဖက်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေး
 ချိုးဖောက်မှုများဟာ နိုင်ငံရေး
 အကျဉ်းသူဟောင်းများနှင့်
 မြေယာအခွင့်အရေး တက်ကြွ
 လှုပ်ရှား သူများရဲ့ ဘဝအသက်ရှင်
 ရပ်တည်ရေး တွေကိုလည်း
 ဖျက်ဆီးလိုက်ပါသည်။
 ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အများ
 အပြားက ချိုးဖောက်မှု မခံရမီ
 အခြေအနေကို ပြန်မရနိုင်တာကို
 တွေ့ရပြီး လူမှုစီးပွားရေးအပေါ်မှာ
 ထိခိုက်မှုတွေကိုသာ ဆက်လက်
 ခံစားနေကြသည်။**
 ”

ပဋိပက္ခအတွင်း ခင်ပွန်းဆုံးရှုံးသွားသည့် အမျိုးသမီးများအတွက် ကြီးမားသည့် ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု ကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အများစုမှာ ၎င်းတို့၏ မြေပေါ်တွင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရန်အတွက် မိသားစုဝင် အရင်းအချာများအပေါ် မှီခိုကြရ သည်။ ယခုလိုဆုံးရှုံးမှုကြောင့် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အမျိုးသမီးအများစုမှာ အပိုင်ငွေရရှိစေရန်အတွက် လုပ်ငန်းငယ်များ လုပ်ကိုင်ကြပြီး ၎င်းတို့ရပ်ရွာတွင် အလုပ်ရှာမရသည့်အခါ အချို့မှာ တရုတ်ပြည်သို့ အလုပ်သွားလုပ်ကြသည်။ တရုတ်ပြည်တွင် ပြောင်း (သို့) ကြံစိုက်ခင်းများ၊ ခေါက်ဆွဲဆိုင် (သို့) အိမ်အကူအဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ အမျိုးသမီးများမှာ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် အလုပ်အကိုင်အသစ်များ လုပ်ကိုင်ကြရာတွင် အမြတ်ထုတ်မှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရမှု အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ကြရ သည်။

ပဋိပက္ခလွန်အခြေအနေအောက်ရှိ အမျိုးသမီးများမှာလည်း အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်စတင်ရန် အခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့ကြရ သည်။ တအာင်းအမျိုးသမီးနှင့် ကရင်အမျိုးသမီးများမှာလည်း စိုက်ပျိုးမွေးမြူ ရေးနှင့် ကွမ်း၊ ဒူးရင်း၊ လီမွန်၊ ရော်ဘာ၊ ပြောင်း၊ ပဲနှင့် ငြုပ်စသည်

သီးနှံများစိုက်ပျိုးခြင်းအပေါ် မှီခိုကြရသည်။ ဆိတ်၊ ကြက်၊ ဝက်၊ ဘဲတို့ကိုလည်း မွေးမြူကြသည်။ ၁၉၇၇-၂၀၀၆ ပဋိပက္ခအတွင်း ကရင်လူမျိုးရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအချို့သည် မြန်မာစစ်တပ်အတွက် အလုပ်လုပ်ပေးကြရသဖြင့် ၎င်းတို့ လယ်ယာမြေများ လုပ်ကိုင်ရန် အချိန်မရှိကြပေ။ အကယ်၍ ၎င်းတို့ လယ်မြေသို့ သွားရောက်အလုပ်လုပ်လိုပါက ရွာသူကြီးထံမှ ခွင့်ပြုချက်ယူရပြီး ခွင့်ပြုချက်ရရန်အတွက် ကျပ် ၁ ထောင် (.၇၇ ဒေါ်လာခန့်) ခန့်ပေးရသည်။ တကြိမ်ခွင့်ပြုချက်ရလျှင် ၃ ရက်သာ အလုပ်လုပ်ခွင့်ရပြီး ဈေးလည်းကြီးသည်။ မြန်မာစစ်တပ်အတွက် အတင်းအကြပ်အလုပ်လုပ် ပေးရသည့် ရွာသူကြီးသည် တလခန့်ရွာမှ ထွက်ခွာသွားရတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေ များကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် မိသားစုကိုထောက်ပံ့ကူညီရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ကရင်အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများ စောင့်ရှောက်သည့် ရွာအများစုမှာ ပဋိပက္ခကာလအတွင်း ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုအကုန်လုံး ဖျက်ဆီးခြင်းမခံရပါ။ ယခု အခြေအနေမှာ ပိုကောင်းလာပြီး ပဋိပက္ခမှာလည်း ပြီးဆုံးသွားပြီဖြစ်သည်။ သူတို့၏ လယ် ယာများသို့ပြန်သွားနိုင်ကြပြီး ပြန်လည်စတင်နိုင်ကြပြီဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အခက်အခဲများရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အများစုမှာ ခင်ပွန်းများဆုံးရှုံးသွားကြသဖြင့် ထပ်ဆောင်း တာဝန်ယူမှုများ ရှိလာသည်။ တချို့မှာ အလုပ်ကြမ်းများဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကို ပထမဆုံးအနေဖြင့် လုပ်ကြရသည်။ တခြားသူများမှာ အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်မည့် နည်းလမ်းသစ်များရှာဖွေကြရသည် (သို့) ဆွေမျိုးအရင်းအချာများ၏ ထောက်ပံ့မှုကို မှီခိုကြရတော့သည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ၏ ခင်ပွန်းတွင် သေရာပါ ဒဏ်ရာများရှိသဖြင့် မိသားစုအားထောက်ပံ့ကူညီရန် အလုပ်ကြိုးစားလုပ်ရပြီး တချိန်တည်းတွင်ပင် ခင်ပွန်းနှင့် ကလေးများကိုလည်း ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရသည်။

အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများနှင့် လယ်ယာမြေအရေးတက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများ၏ အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်း လုပ်ငန်းများကိုလည်း ပြိုကွဲစေသည်။ အများစုက ချိုးဖောက်မှု မခံရမီက အခြေအနေသို့ပြန်ရောက်ရန် မတတ်နိုင်ကြပဲ၊ ထိခိုက်သက်ရောက်ခံရပြီးသည့်နောက် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သည့် လူမှုရေး-စီးပွားရေး အခြေအနေကို ဆက်လက်ကြုံတွေ့ကြရသည်။

ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း အကျဉ်းချခံရသည့် အမျိုးသမီးများအဆိုအရ ဖမ်းဆီးထိန်း သိမ်း ခံရသည့်ကာလ သည် ၎င်းတို့ဘဝကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ပြိုကွဲစေသည်။ ထိန်းသိမ်းခံရစဉ်ကာလအတွင်း မိသားစုဝင်များက ၎င်းတို့ စုဆောင်းထားငွေများကို အကျဉ်းကျနေသည့် သူများအတွက် အသုံးပြုကြရသည်။ ရဲနှင့် အာဏာပိုင်တို့၏ နှောင့်ယှက်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းသစ်မစတင်နိုင်ရန် တားဆီးမှုများကြုံကြရသည်။ လွတ်မြောက်လာပြီးသည့်နောက် အမျိုးသမီးအများအပြားမှာ ဘာမှမရှိတော့ပဲ မဖြစ်မနေ ဘဝကို အစမှပြန်စရတော့သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြန်လည် စတင်ခြင်း (သို့) မထူထောင်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် အများစုမှာ ဆင်းရဲမွဲတေ သွားကြသည်။

တက်ကြွလှုပ်ရှားသည့် ကျောင်းသားများမှာလည်း တက္ကသိုလ်များ ပိတ်လိုက်ခြင်းနှင့် ငွေကြေးချို့တဲ့မှုကြောင့် ၎င်းတို့၏ ပညာရေးကို ဆုံးခန်းတိုင် မသင်ကြားနိုင်ပေ။ ၎င်းတို့ရွေးချယ်ထားသည့် အသက်မွေးမှု လမ်းကြောင်းများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် ပိတ်ပင်ခံရပြီး အများစုမှာ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရန်အတွက် ရေတိုလုပ်ငန်းများကိုသာ လုပ်ဆောင်ကြရသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများမှာ အတားအဆီးများကို ကျော်လွှားပြီး ပညာရေးကို ဆုံးခန်းတိုင်အောင် သင်ကြားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ အများစုမှာ ဆင်းရဲမှု ထောင်ချောက်နှင့် အသက်ရှင်ရပ်တည်မှုအတွက် နေ့စဉ်ရုန်းကန်ကြရသည်။

အမျိုးသမီးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူအများစုမှာ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်လုပ်ကြသည့်အတွက် မကြာခဏဖမ်းဆီး၊ အကျဉ်းချခံရသည်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ အချို့မှာ အရွယ်ရလာကြပြီဖြစ်သဖြင့် မိသားစုဝင်များထံမှ အထောက်အပံ့ကို မှီခိုကြရသည်။

မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများကလည်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ဆုံးရှုံးစေသည်။ အမျိုးသမီးအများစုက ပြောသည်မှာ ၎င်းတို့မိသားစု ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်မှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခဲ့သဖြင့် ဘဝအတွက် အခြားနည်းဖြင့် ဝင်ငွေရရှိစေရန် အလျင်အမြန် မလုပ်ဆောင်နိုင်ကြပေ။

အချို့အမျိုးသမီးများနှင့် မိသားစုများမှာ သိမ်းဆည်းမခံရသည့် မြေကွက်ပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်စားသောက် နေသော်လည်း ၎င်းတို့အတွက် လုံလောက်မှုမရှိပေ။ လက်ပတောင်းဒေသတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အပြောအရ ကြေးနီစီမံကိန်းကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှု ဖြစ်ပေါ်စေပြီး လယ်ယာမြေများ သိမ်းဆည်းမခံရမီအခြေအနေအတိုင်း ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ အများစုမှာ ဆင်းရဲသွားကြပြီး စားစရာ၊ ရေနှင့် နေစရာရရှိရန် အထူးလိုအပ်နေသည်။ အမျိုးသမီးအများစုမှာ ဆက်လက် ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြလှုပ်ရှားကြပြီး ၎င်းတို့လယ်ယာမြေများပြန်ရရန်အတွက် ဆုတောင်းရန်သာ တတ်နိုင်ကြသည်။ သို့မှသာ လယ်ယာထွန်ယက်စိုက်ပျိုးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၃။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများသည် အကြမ်းဖက် ချိုးဖောက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးဆက်များကို ရင်ဆိုင်ရန် အထောက်အပံ့၊ အကူအညီများနှင့် အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရန် လိုအပ်သည်။



ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများသည် အကြမ်းဖက် ချိုးဖောက်မှုများကို ကြံကြံခံပြီးသည့်နောက် ရရှိလာသည့် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ကြရသည်။ အချို့မှာ ကျည်ဆံဒဏ်ရာ၊ အရိုးကျိုးခြင်းနှင့် မြေမြုပ်မိုင်းနှင့် ပေါက်ကွဲမှုတို့ကြောင့် ရရှိသည့် ဒဏ်ရာကဲ့သို့ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများ ခံစားကြရသည်။ တခြားသူများမှာ အများအားဖြင့် ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ သွေးတိုးခြင်း၊ ခံတွင်းပျက်ခြင်း၊ ဒူးနာခြင်း၊ အဖျားတက်ခြင်း၊ အဆင်အမြစ်ကိုက်ခဲခြင်း၊ ကျောနာခြင်း၊ သွေးတက်ခြင်းနှင့် အစာအိမ်ရောဂါတို့ခံစားကြရသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများမှာ လုံလောက်သည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိရန် ခက်ခဲစွာလုံးပန်းရသည်။

“ သူတို့ရဲ့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရတာတွေ၊ တားဆီးခံရတာတွေ၊ ပညာရေးအခွင့်အလမ်းတွေ ဆုံးရှုံးခဲ့တာတွေ၊ ဘဝရှင်သန်ရေးအတွက် အလုပ်အကိုင်တွေကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရတာတွေတွက် ဝမ်းနည်းဒေါသ ထွက်ကြသည် ”

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ တိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများသည် အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရန် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ အစိုးရဆေးရုံများမှာ မြို့ကြီးများနှင့် မြို့ပေါ်များတွင်သာ တည်ရှိသဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဝေးလံခေါင်သီသည့်ဒေသများနှင့် အလှမ်းဝေးသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအများစုက အဆိုပါပြည်သူ့ဆေးရုံများသည် ဗမာမဟုတ်သော

“လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများအတွင်း ချိုးဖောက်မှုများ၊ နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်မှုနှင့် လယ်ယာမြေအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကြုံခဲ့ရတဲ့ အခြား အမျိုးသမီးများနှင့် သူတို့ရဲ့ ဘဝတော်ကြောင်းကို ဝေမျှပြီးနောက်မှာ သူတို့ဟာ ဝေပါးသွားကြသည်ဟု ခံစားကြသည်။ အထောက်အပံ့တွေ ပိုရလာပြီး လေးစားအသိအမှတ်ပြုမှုတွေ ရလာကြသည်။”

တိုင်းရင်းသူများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ရှိသည်ဟု မြင်ကြသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အများစုက တိုင်းရင်းသားများ ကုသပေးနေသည့် (သို့) ဂရုဏာဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများက ကုသမှုပေးသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကိုသာ ရှာဖွေကုသကြသည်။ တချို့မှာ ပုဂ္ဂလိက ဆေးခန်းငယ်များသို့ သွားရောက်ကုသသည်။ အချို့ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အဆိုအရ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသရှိ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအား ကူညီစောင့်ရှောက်မှုမပြုနိုင်ရန် အဖွဲ့အစည်းများကို အစိုးရမှ တင်းကြပ်စွာ ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် နစ်နာသူများသည် ဝန်ဆောင်မှုများရရှိရန် ခရီးဝေးများ သွားရသည့်အတွက် အချိန်ကုန်ပြီး စားရိတ်ကုန်ကျမှု များပြားသွားသည်။ အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံတွေ့ရသည့်အတွက် ရှင်သန် လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများသည် ချစ်ခင်ရသူ များ လိုအပ်သည့် ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်မှုရစေရန်အတွက် အကြွေးတင်ကြရသည်။ တခြားသူများမှာ ကနဦးကုသမှုများ ခံယူပြီးသည့်နောက် ကျည်ဆံ (သို့) ဝှေးဆံများ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း ရှိနေသော စိုးရိမ်ရသည့် ဒဏ်ရာများဖြင့် နေထိုင်လျှက်ရှိကြသည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများမှာ မြို့ကြီးများတွင် နေထိုင်သည့်အတွက် အစိုးရကျန်းမာရေးဌာနနှင့် လက်လှမ်းမီသော်လည်း ဆေးကုသစရိတ်မှာ အဓိက အဟန့်အတားဖြစ်နေသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ဟောင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု (သို့) အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းမရှိသေးပါ။ သို့သော်လည်း အမြတ်အစွန်းမရယူသည့် အချို့သော ဆေးခန်းများက ကုသစရိတ်နည်းပါးသည့် ဆေးကုပေးမှုများရှိသည်။ အဆိုပါဆေးခန်းများသည် ရန်ကုန်တွင်ပင်ရှိပြီး အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများအတွက် အထူးသီးသန့်ကုသမှုမျိုးမရှိသေးပေ။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ သားသမီးများအပေါ် မှီခိုနေရသူများ (သို့) မိသားစု အရင်းအချာများအပေါ် မှီခိုနေရသူများသည် အရေးပေါ်ကုသမှု ခံယူရန်လိုအပ်မှုများမှ တပါး အခြားကုသမှုများကို ၎င်းပယ်ကြပြီး၊ အကျဉ်းထောင်တွင်း ဆိုးရွားသည့် အခြေအနေကြောင့် နာတာရှည်ခံစားနေရသူများ နှင့် လွတ်မြောက်လာပြီးနောက် ဒုက္ခိတ ဖြစ်သွားသူများဖြစ်သည်။ ကျောနာခြင်း၊ သွေးဖိအားမြင့်ခြင်းနှင့် သွေးတိုးရောဂါ ခံစားနေရသူများအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အများစုမှာ အရွယ်ရလာခြင်းနှင့် နာတာရှည်ရောဂါများမှာလည်း ပြင်းထန်လာခြင်းကြောင့် တသက်လုံး ဒုက္ခိတဖြစ်စေရန် (သို့) အရွယ်မတိုင်မီ သေဆုံးရန် အန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့ကြရသည်။

ထို့အပြင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒဏ်ရာများနှင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများမှာ ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ချိုးဖောက်ခံရမှုများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များ ကို ဖြေရှင်းကုသနေရသည်။ ပဋိပက္ခဒေသတွင်းမှ ရှင်သန် လွတ်မြောက်သူများနှင့် အမျိုးသမီးနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများမှာ တူညီသည့် ပြဿနာများကို ကြုံတွေ့နေရသည်။ နေ့စဉ် အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးနှင့်ဆိုင်သည့် စိတ်ဖိစီးမှုများနှင့် အနာဂတ်အတွက် စိတ်လျော့အားငယ်မှုများကိုလည်း ပညာရေးအခွင့်အလမ်းဆုံးရှုံးမှု၊ အိုးအိမ် ဆုံးရှုံးမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့်

လုပ်ငန်းများ စွန့်လွှတ်ခဲ့ရမှုစသည့် ၎င်းတို့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရမှုများ (သို့) ရုပ်သိမ်းခံရမှုများ အပေါ် ဝမ်းနည်း၊ ဒေါသထွက်ကြရသည်။ အချို့မှာ ပဋိပက္ခကြောင့် ၎င်းတို့၏ အိမ်ထောင်ရေးနှင့် မိသားစုများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုအပေါ် လုံးဝမျှော်လင့်ချက် မဲ့နေကြသည်။ အများစုမှာ အိပ်မပျော်သည့် ဝေဒနာခံစားကြရသည်။ အချို့မှာ စိတ်ဒဏ်ရာများ ဆက်လက်ရရှိခံစားနေရပြီး ၎င်းတို့တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရမှုနှင့် အကြမ်းဖက်ခံရမှုတို့ကို အမြဲတွေးတော နေတတ်သည်။ ထိုအခြေအနေမှ ရှေ့ဆက်သွားရန် ၎င်းတို့အတွက် အခက်အခဲဖြစ်စေပြီး အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ရမှုများအပေါ် တာဝန်ရှိသူများက ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း ဆက်လက်ရှိနေသည့်အခါမျိုးတွင် ဖြစ်သည်။

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများသည် အကြမ်းဖက်ခံရမှုများကြောင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများ ကြုံတွေ့ကြရသည်။ အချို့သော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူ ဟောင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များသည် အထီးကျန်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်း အဝိုင်းမှ အသိအမှတ်ပြုခြင်းမခံရသည်ကို ကြုံတွေ့ကြရသည်။ ဖိအားများကြောင့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများမှ နှုတ်ထွက်လိုက်ခြင်းနှင့် ဆင်းရဲမှု ကြောင့် အိမ်ထောင်ရေးနှင့် မိသားစုပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်စေသည်။ အချို့နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသူဟောင်းများအတွက် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှိပ်စက်ခံရမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပဋိပက္ခအတွင်းနှင့် ပဋိပက္ခလွန် အခြေအနေအောက်ရှိ အမျိုးသမီးများသည်လည်း စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မချိတင်ကဖြစ်မှုများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မည်သို့ဖြေရှင်းကြရသည်ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့ခံစားနေရမှုများကို ထုတ်ဖော်ရန်နေရာလည်း မရှိသလို လက်ခံနားထောင်ပေးမည့်သူလည်းမရှိဟု ပြောဆိုကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှုသည် နည်းပါးလွန်းသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အများစုက စိတ်သက်သာရာရစေရန် တရားထိုင်ခြင်း (သို့) ဆုတောင်းခြင်းပြုကြသည်ဟု ဆိုသည်။ AJAR နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီက ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အမျိုးသမီးများ သည် ၎င်းတို့ခံစား နာကျင်နေရမှုများ ပျောက်ဆုံးသွားစေရန် အကောင်းဆုံး နည်းမှာ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အရာအားလုံးကို မေ့ပျောက်နိုင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရမည်ဟု ထင်ခဲ့ကြသည်။ ပဋိပက္ခအတွင်း အကြမ်း ဖက်ခံရသူများ၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား (သို့) မြေယာအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရ သူများသည် ၎င်းတို့အတွေ့အကြုံများကို အခြားအမျိုးသမီးများအား ဖလှယ် ပြောပြခဲ့ပြီးသည့်နောက် ပေါ့ပါးသွားကြပြီး ပိုမို၍ ကူညီခြင်းနှင့် လေးစားခြင်းများ ခံစားကြရသည်။ အများစုက ယုံကြည်မှုနှင့် ၎င်းတို့ခံစား နေရမှုများအပေါ် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် ခွန်အားရလာသည်ကို တွေ့မြင်ကြသည်။

ဆွေးနွေးစရာနေရာနှင့် အမျိုးသမီးများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အမျိုးမျိုးသော အကြမ်း ဖက်၊ ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ၎င်းတို့အသိုင်းအဝိုင်းအကြား ကြုံတွေ့နေရသည့် အခြေအနေအပေါ် နားလည်စေရန် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအချင်းချင်း ချိတ် ဆက်ပေးနိုင်ခြင်းလည်းဖြစ်သည်။

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအများစုက ကောင်းမွန်သည့် အခြေခံအဆောက်အဦး များနှင့် ၎င်းတို့ခံစားနေရသည့် လူမှုရေး-စီးပွားရေး စိန်ခေါ်ချက်များ လျော့ပါး

သွားစေရန်ကူညီမည့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေး၊ လမ်းဖောက်ခြင်း၊ ကျောင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဌာန၊ ကျန်းမာရေးဌာန၊ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးရေးဌာန၊ အပန်းဖြေရာဌာနနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအိမ်ရာများ ပါဝင်သည်။

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများသည် အမျိုးမျိုးသော အကြမ်းဖက်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၏ ထိခိုက်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကျန်းမာရေးနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကူညီမှု များလိုအပ်သည်။ အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် ၎င်းတို့ ထူးထူးခြားခြား လိုအပ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ပေးရန် သီးသန့်အကူအညီများလိုအပ်သည်။

၄။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအမျိုးသမီးများ တရားမျှတမှုရရှိရန်နှင့် ပြန်လည်ကုစားမှုများ ရရှိရန် ကင်းမဲ့မှု

ဥပဒေက အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများအား လုံလောက်သည့် အကာအကွယ်များ မပေးနိုင်ပါ။ NLD အစိုးရဦးဆောင်နေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိသေးပေ။ ဤအခြေအနေမှာ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခများသက်ရောက်သည့်ဒေသများအတွက် အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ စစ်အရာရှိများသည် အကာအကွယ်ပေးခြင်းခံရပြီး နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေများကို ချိုးဖောက်သော်လည်း အရေးယူမှုများအတွက် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခြင်းမျိုးမရှိပေ။ နစ်နာသူများအတွက် မည်သည့်တရားမျှတမှုပုံစံကိုမှ ကူညီမှုမပြုသော အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် အခိုင်အမာအဖြစ်တွယ်နေသည့်စနစ်၏ အကျိုးကို ၎င်းတို့ ရရှိခံစားနေသည်။



တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရိုးရိုးသာမန်နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေတို့ကို တခါတရံတွင် နိုင်ငံတော်တရားစီရင်ရေး စနစ်နှင့်အတူ ယှဉ်တွဲအသုံးပြုနေသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်တရားစီရင်ရေးကို အသုံးပြုသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် KNU သည် ၎င်းတို့ထိမ်းချုပ်ရာ ဒေသများရှိ အမှုအချင်းများကို ၎င်းတို့ဘာသာ စီမံဆောင်ရွက်သည်။ သို့သော်လည်း မိမိတို့နှင့် လက်တွဲအလုပ်လုပ်နေသည့်

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများသည် မည်သည့်တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင်မျှ မပါဝင်ခြင်း (သို့) မည်သည့် တရားရေးဆိုင်ရာ အကူအညီကိုမျှ ရရှိခြင်းမရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ အများစုသည် မည်သည့် လျော်ကြေး၊

ပြန်လည်ကုစားမှု (သို့) ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒဏ်ရာများရှိမှု၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် ပျက်စီးခြင်းတို့အတွက် အကူအညီများ မရရှိပေ။ တရားမျှတမှုရရှိရန် နည်းပါးခြင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အားနည်းခြင်း၊ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အခွင့်အရေးဖြစ်သော်လည်း ၎င်းတို့တွေ့ကြုံခံစားရသည့် အကြမ်းဖက်ခံရမှုများကို အမှန်အတိုင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် မဝံ့ရသည့်အပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းတို့ရှိနေသည်။

သုတေသနပြုမှုအတွင်း ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများက ၎င်းတို့အနေဖြင့် မည်သည့်တရားမျှတမှုပုံစံမှ မရရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအရ ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်ပေါ်လာမည်ဟု မျှော်လင့်ချက်လျှက်ရှိကြသည်။ သို့သော်လည်း အပြုသဘောဆောင် ပြောင်းလဲမှုကို အခက်အခဲဖြစ်စေမည်ဟု ယုံကြည်သည့် အကြောင်းအရာအချို့ရှိသေးသည်ကိုလည်း ပြောဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့ ဒေသတွင်း စစ်တပ်နှင့် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများ ဆက်လက်တည်ရှိမှုကြောင့် စိုးရိမ် ကြောင့်ကြမှုများဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပဋိပက္ခဒေသတွင်း လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း၊ အစိုးရ၊ စစ်တပ်နှင့် စီးပွားရေး အကျိုးစီးပွားများအပေါ် ငြိမ်းချမ်းစွာ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြမှုအပေါ် ဆက်လက် ဖိနှိပ်နေမှုနှင့် တရားမျှတမှု မရှိခြင်းနှင့် အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေမှုတို့ ပါဝင်သည်။

ခိုင်မာပြည့်စုံသည့် ပြောင်းလဲမှုဥပမာများ မရှိပဲနှင့် အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်းတို့အပေါ် မိသားစုနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအား စိတ်အားထက်သန်စွာ ကူညီမည်ဆိုသည်ကို ယုံကြည်ရန်ခက်ခဲကြောင်း အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများမှ ပြောဆိုကြသည်။

အချို့ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ခွင့်လွှတ်ကောင်း ခွင့်လွှတ် နိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း မေ့ပျောက်ပစ်နိုင်မည်မဟုတ်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ တဦးတယောက်ကမူ လက်စားချေမည်ဟု မပြောဆိုကြပဲ၊ ၎င်းတို့ တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည့် ဒုက္ခဆင်းရဲများကို နိုင်ငံတော် အာဏာပိုင်များမှ အသိအမှတ်ပြုပေးသည်ကိုသာ လိုချင်ကြသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများက ဆိုးဝါးပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုကို တောင်းဆိုကြသည်။ နိုင်ငံတော် တာဝန်ရှိသူများလက်ထက်တွင် ပဋိပက္ခနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ နိုင်ငံရေးအရ ဖိနှိပ်မှုများ နှင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ ခံစားကြရသည့် ထောင်နှင့်ချီသည့် လူပုဂ္ဂိုလ် တဦးချင်းစီအား ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများမှ ဝန်ချတောင်းပန်ရန် လိုလားကြသည်။

“**မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအများစုဟာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများပြင် ဆုံးရှုံးသွားတဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းတွေအတွက် နစ်နာကြေး၊ ပြန်လည်ကုစားမှုများနှင့် အကူအညီများ မရရှိခဲ့ကြပါဘူး။**”

အခြားသူများ၏ အမြင်မှာ ဥပဒေပြုရေးနှင့်ဆိုင်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အဓိကထားလုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့မှာ (သမိုင်းဝင်နှင့် အသစ်ပြဋ္ဌာန်းသည့် တည်ဆဲဥပဒေ) နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံချိန်များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိဘဲ၊ နိုင်ငံသားများ၏ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်မှုနှင့် စုရုံးခွင့်ကို ရုပ်သိမ်းလျှက်ရှိသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများက အဆိုပါ ဥပဒေများကို ဖျက်သိမ်းရန်နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို ဆန့်ကျင်ရန်၊ နိုင်ငံတော် အာဏာပိုင်များ ၏ တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသူများ အတွက် ပြန်လည်ပေးလျှော်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖွဲ့စည်းနိုင်မည့် ဥပဒေသစ်များ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန် တောင်းဆိုကြသည်။

အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား အသိအမှတ်ပြုပြီး ၎င်းတို့ ထိခိုက်ခံစားနှစ်နာမှုများအပေါ် ပြန်လည်ပြုစုကူညီပေးရန် အလို့ငှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဆိုသည့် ဝေါဟာရကို တရားဝင်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် တောင်းဆိုကြသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအများစုက ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သင့်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့အဆိုအရ ယခုလို ဆောင်ရွက်မှုများကသာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လည်ပတ်နေသည့် အကြမ်းဖက် ချိုးဖောက်မှု သံသရာစက်ဝိုင်းကို ရပ်တန့်စေမည်ဖြစ်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။



ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှန်တရားကို ဖွင့်ဟခြင်း - အမျိုးသမီးများ၏ အတွေ့အကြုံများ



ယာအေအောင်

၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်အတွင်းရှိ သူမ၏ရွာ အနီးတွင် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တအာင်းလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA) တို့ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာ အသက် ၄၄ နှစ်အရွယ်ရှိ တအာင်းအမျိုးသမီး ယာအေအောင်သည် မိသားစုနှင့်အတူ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။ သူမ၏ခင်ပွန်း၊ ကလေး ၆ ယောက်နှင့်အတူ ပြေးခဲ့ရပြီး တိုက်ပွဲများရပ်စဲသွားလျှင် အိမ်ပြန်ရ မည်ဟု မျှော်လင့်ကာ တောင်ယာထဲတွင် ၃ ညတာ ပုန်းအောင်း စောင့်စား နေခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း တိုက်ပွဲများက ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့ကာ သူတို့ အတွက် မလုံခြုံတော့သဖြင့် တခြားရွာသားများနှင့်အတူ ထွက်ပြေးခဲ့ကြပြီး ကွတ်ခိုင်မြို့နယ် ရှိ စစ်ရှောင်စခန်းသို့ မပို့ဆောင်မီ နှစ်ပတ်အလိုတွင် အဆိုပါ စခန်းအနီးသို့ ပထမ ရောက်ရှိခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် စခန်းတွင် အမြဲနေထိုင်ကြရ တော့သည်။

သူမ၏ရွာတွင် အိမ်ထောင်စု ၁၂ စုရှိပြီး သူမအိမ်နှင့် စပါး ၄ တန်အပါအဝင် တရွာလုံး မြန်မာစစ်တပ်၏ မီးရှို့ခြင်းခံရသည်ကို နောက်ပိုင်းတွင် ယာအေအောင် တွေ့ရှိရသည်။ တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားစဉ် ယာအေအောင်နှင့် မိသားစုသည် မည်သည့် ပစ္စည်းမျှ ယူချိန်မရပဲ အဝတ်တထည် ကိုယ်တခု ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။

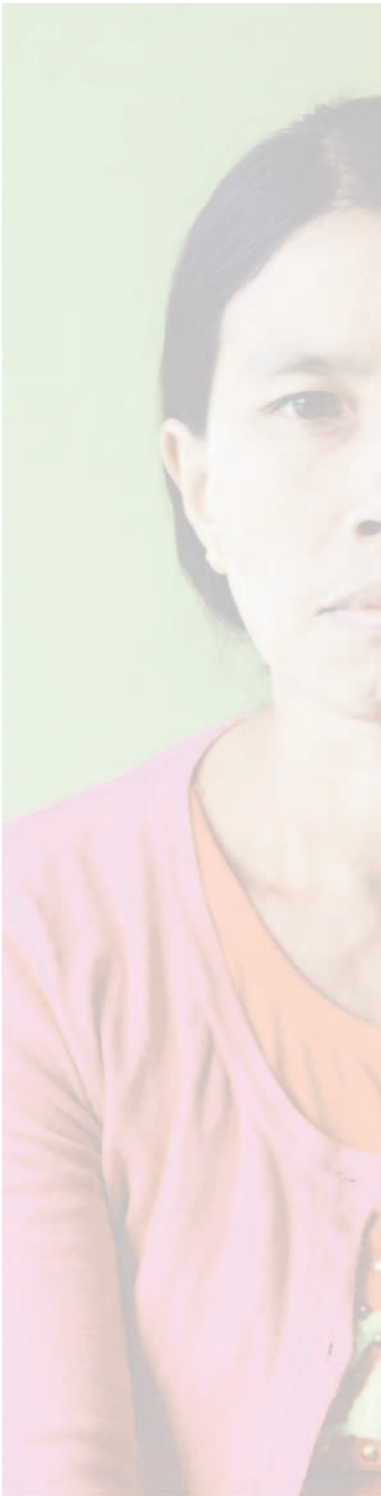
စခန်းတွင် UNHCR မှ ထောက်ပံ့သည့် တဲငယ် (၁၅ ပေ ထ ၁၂ ပေ ပတ်လည်) တွင် သူမနှင့် မိသားစုဝင် ၇ ဦးတို့ နေထိုင်ကြရသည်။ လယ်ကွင်းများ၊ လက်ဖက်ခြံ များအပါအဝင် ပစ္စည်းဥစ္စာများ ဆုံးရှုံးသွားသည့်အတွက် ဝင်ငွေမရှိတော့သဖြင့် မိသားစု စားဝတ်နေရေးကို ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်ကြရသည်။

ဒုက္ခသည်စခန်းတွင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးမလုပ်နိုင်တော့ဘဲ လုံလောက်မှုလည်း မရှိ၊ ပုံမှန်လည်း မရသည့် လူသားချင်းစာနာသည့် အကူအညီအထောက်အပံ့များ ကိုသာ မှီခိုနေရသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ပျမ်းမျှလူတိုင်းလျှင် တလ ဆန် ၃ ကီလို သာရရှိသည်။ ယခုအခါတွင် ယာအေအောင်နှင့် ကလေး ၃ ဦးသည် စခန်းအနီးရှိ ပြောင်းဖူးနှင့် ကြံခင်းများတွင် တနေ့လျှင် ကျပ် ၃၀၀၀ အောက် (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂.၃၀ ခန့်) သာရရှိသည့် လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေကြ သည်။

သူမ၏ မိသားစုတွင် အထူးသဖြင့် ကလေးများ မကျန်းမာဖြစ်ကြသော်လည်း ဆေးဝါးကုသမှုခံယူရန် ခက်ခဲပြီး ကုသမှုရရှိပြန်လျှင်လည်း လုံလောက်၊ ထိရောက် မှု မရှိပေ။ သူမ၏ ခင်ပွန်းမှာ အစာအိမ်ရောဂါရှိပြီး သမီးတဦးမှာ ဒူးခေါင်း မကောင်းသည့် ဒဏ်ကို ခံစားနေရသည်။ တဦးတယောက်မျှ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ပုံမှန်မရရှိပေ။

သူမမျှော်လင့်ချက်မှာ သူမ၏အိမ်သို့ ပြန်သွားနိုင်ပြီး သူမ၏ လယ်ကွင်းများတွင် ပြန်အလုပ်လုပ်ရန် ဖြစ်သည်။

“ ကျမတို့ရွာက အိမ်တွေအားလုံးကို သူတို့မီးရှို့ခဲ့တယ်။ ကျမတို့ရဲ့စပါး၊ အဝတ်အစား၊ တိရိစ္ဆာန်နဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေ အကုန်ဆုံးရှုံးရတယ်။ ကျမတို့တောထဲကို ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီး ခြုံတောထဲမှာ အိပ်ကြရတယ် ”





အိုင်ပို့ကျိန်

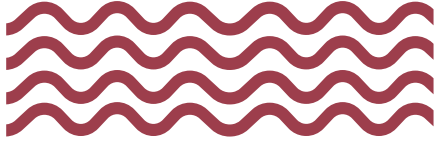


၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် အိုင်ပို့ကျိန်၏ ခင်ပွန်းသည် လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့တစ်ခုမှ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရပြီး ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ/ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (RCSS/SSA) ၏ လက်ချက်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ရသည်။ သူသည် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူနှင့်အတူ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်အတွင်း တရားပွဲသို့အသွား လမ်းတွင် ဖမ်းဆီးခံရသည်။ ၄ ရက်ကြာပြီးနောက် သူတို့သေဆုံးနေသည်ကို ဒေသခံများက တွေ့ရှိကြသည်။ အိုင်ပို့ကျိန်၏ ခင်ပွန်းအလောင်းကို လယ်မြေထဲ တွင် ပြန်တွေ့ပြီး၊ သူ့သူငယ်ချင်းကို တောင်ကြားထဲတွင် တွေ့ကြသည်။ သူတို့ရုပ် အလောင်းများပေါ်ရှိ ဆိုးရွားပြင်းထန်သည့် ဒဏ်ရာများ၊ ထိုးသွင်းဒဏ်ရာများက သူတို့သည် နှိပ်စက်ခံခဲ့ရပြီး အသတ်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြသနေသည်။ သူတို့ နှစ်ဦးစလုံးမှာ ခေါင်းဖြတ်ထားခြင်းခံရပြီး သူတို့လက်များကိုလည်း လက်ပြန် ကြိုးတုတ်ထားကာ၊ ပါးစပ်များကို သစ်ရွက်များဖြင့် ဆို့ထားသည်။ အိုင်ပို့ကျိန် ခင်ပွန်း၏ ပခုံးမှာ ကျိုးကြေနေသည်။ ရုပ်အလောင်းများအား မှုခင်းဆိုင်ရာ စစ်ဆေးမှုကို နမ့်ခမ်းမြို့နယ် ဆေးရုံတွင် ပြုလုပ်ကြသည်။ အဖြစ်အပျက်က ရွာသားများကို ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်စေပြီး ဒေါသထွက်စေသည် အထူးသဖြင့် အသတ်ခံရသူ နှစ်ဦးသည် ရွာသားများဖြစ်ပြီး မည်သည့် ပြစ်မှုမျှ ကျူးလွန်မှုမရှိ သည့် အဖြစ်မဲ့သူများ ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

သူ၏ ခင်ပွန်းအသတ်ခံရပြီးနောက် အိုင်ပို့ကျိန်နှင့် မိသားစုသည် ကြောက်ရွံ့ထိတ် လန့်စွာ နေထိုင်ကြရသည်။ သူမ၏ အိုးမင်းနေသည့် ယောက္ခမများမှာလည်း ဖျားနာ နေကြသည်။ အိုင်ပို့ကျိန်အနေဖြင့် သူမ၏ ကလေး ၃ ဦးနှင့် ယောက္ခမ ၂ ဦးကို ကျွေးမွေးပြုစုရန် လိုအပ်နေသည်။ သူမခင်ပွန်းသည် မိသားစုရပ်တည်ရေး အတွက် အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြစ်သည့် လယ်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ သူ့သေဆုံးသွားခြင်းက မိသားစုအပေါ် ဆိုးဆိုးရွားရွား သက် ရောက်မှု ဖြစ်စေပြီး အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကိုလည်း ထိခိုက်စေသည်။ အိုင်ပို့ကျိန် အနေဖြင့် ယခုအခါ ၃၂ နှစ်ရှိပြီဖြစ်ပြီး သူတို့အတွက် တခုတည်းသော ဝင်ငွေရရှိသည့် လယ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ လယ်လုပ်ပေးသူ အလုပ်သမားများအား လုပ်ခပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သူမ၏ ကလေးများမှာ ကျောင်း နေဆဲဖြစ်ပြီး ကလေးများကျောင်းမထွက်ရစေရန် သူမအနေဖြင့် မည်သည့် အလုပ်မဆို လုပ်နေရသည်။

အိုင်ပို့ကျိန်သည် သူမခင်ပွန်းအသတ်ခံရသည့်အတွက် စိတ်ဒဏ်ရာ ဆိုးဆိုးရွားရွား ရနေပြီး စိတ်ဓာတ်ကျလျက်ရှိသည်။ သူမသည် မကြာခဏ ငိုကြွေးနေပြီး သူမ ခင်ပွန်းအကြောင်းပြောဆိုရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲသည်။

“ ကျမအနေနဲ့ ကျမ မိသားစု၅ ယောက်ကို ကျွေးမွေးပြုစုနေရတယ်။ ကျမ ကလေး ၃ ယောက်နဲ့ အိုမင်းနေတဲ့ ယောက္ခမ ၂ ယောက်ကိုပေါ့။ ကျမတယောက်တည်းသာ အလုပ်လုပ်နေရတယ်။ သူတို့ အားလုံးကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ဖို့ ကျမဝတ္တရားရှိတယ်။ ကျမ ကလေးတွေရဲ့ ကျောင်းစားရိတ် မထောက်ပံ့နိုင်မှာ အရမ်းစိုးရိမ်တယ် ”





ဒေါ်အေးမိ



ဒေါ်အေးမိသည် အသက် ၇၂ နှစ်အရွယ်ရှိ မုဆိုးမတဦးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအတွက် ဒီမိုကရေစီရရှိရန် လွန်ခဲ့သည့် ၂၇ နှစ်တာ ကာလအတွင်း တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ သူမသည် NLD ပါတီတွင် အစောဆုံး ပါတီဝင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ၁၉၉၆ - ၂၀၁၀ အတွင်း ထောင် ၁ ကြိမ်ကျပြီး ၄ ကြိမ် ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခံရသည်။ သူမအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှု အတော်များများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ရဲဝံ့သည့် ဒေါ်အေးမိသည် သူမ၏ယုံကြည်ချက်အတွက် တိုက်ပွဲဝင်မှုကို မည်သည့်အခါမျှ နောက်မဆုတ်ခဲ့ပေ။

၁၉၉၆ ခုနှစ်မှစပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ ဒေသအသီးသီးရှိ အကျဉ်းထောင် ၅ ခုတွင် ၆ လခွဲခန့် အကျဉ်းကျခဲ့သည်။ နာမည်ဆိုးနှင့်ကျော်ကြားသည့် အင်းစိန် အကျဉ်းထောင်တွင် ၆ လ အကျဉ်းကျခဲ့သည် (ဒေါ်မြစိန်နှင့် အတူ ဖြစ်သည်။ သူမ၏ ဖြစ်ရပ်ကို အောက်တွင် ကြည့်ပါ)။ သူမသည် အကြိမ်ကြိမ် နှိပ်စက်စော်ကား၊ အရက်တက် အကျိုးနည်းဖြစ်အောင်နှင့် ရန်ရင်းကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံခံခဲ့ရသည်။ လူဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မလျော်ညီစွာ ပြုမူဆက်ဆံခံခဲ့ရပုံများကို ပြန်လည်စဉ်းစားမိတိုင်း သူမအနေဖြင့် စိတ်ဒဏ်ရာများ ရရှိခံစားရသည်။ အချိန်တိုင်း အချိန်တိုင်းမှာပင် နိုင်ငံရေးတွင် မပါဝင်မပတ်သက်ရန် ထပ်ကာထပ်ကာ သတိပေးခံရသည်။

ဒေါ်အေးမိသည် သားသမီး ၄ ဦး၊ မြေး ၃ ဦးအပါအဝင် မိသားစုဝင် ၁၀ ဦးနှင့် အတူ ရန်ကုန်တွင် နေထိုင်သည်။ သူမသည် NLD တွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်နေဆဲဖြစ်ပြီး လမ်းပြင်ခြင်း၊ မြောင်းတည်ဆောက်ခြင်းကဲ့သို့ ဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ကူညီပေးနေသည်။ ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ မတရားဖမ်းဆီးခံရသူများအားလည်း ကူညီပေးနေသည်။

“ သူတို့ကျမကို ကြောက်လန့်အောင် အချုပ်ခန်းထဲမှာ တယောက်တည်းထားတယ်။ အထဲမှာ မှောင်မဲနေတော့ ကျမဘာမှ မမြင်ရဘူး။ ကျမ အရမ်းကို ကြောက်လန့်ခဲ့တယ်။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ အချုပ်ခန်းထဲမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား တော်တော်များများဟာ ငါထက်အခြေအနေဆိုးတယ်လို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် သတိပေးဖြစ်တယ်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရင် ကျမအခြေအနေက သူတို့လောက် မဆိုးသေးပါဘူး ”





နော်ဘေးလာ

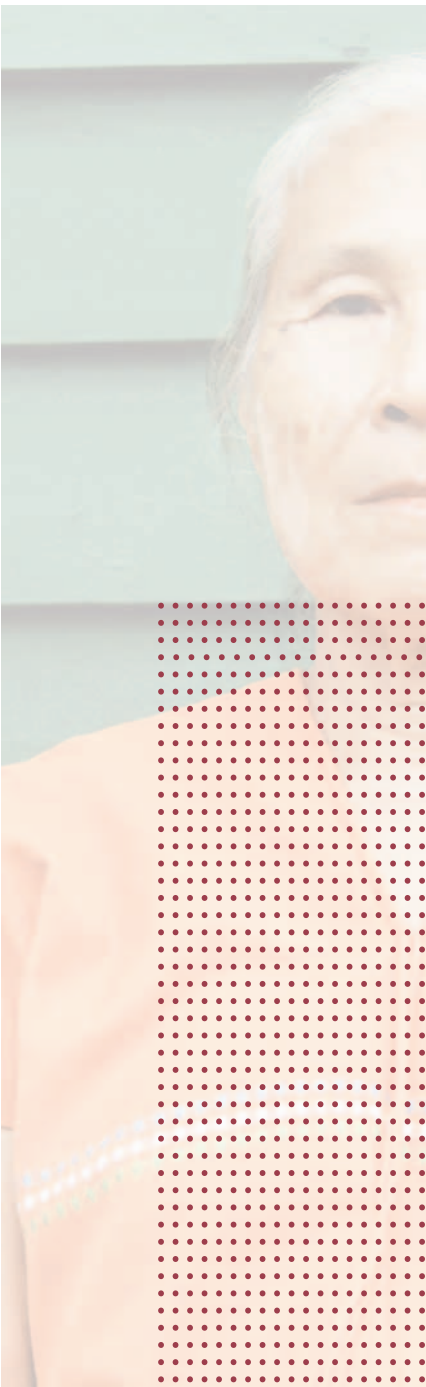
နော်ဘေးလာသည် အသက် ၆၃ နှစ်အရွယ်ရှိ သန်စွမ်း၊ ရဲဝံ့သည့် ကရင်အမျိုးသမီး ဖြစ်ပြီး ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ ကျေးရွာသူကြီးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO) အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ သူမသည် ပညာတတ်တဦးဖြစ်ပြီး မြန်မာဘာသာစကားလည်း ပြောဆိုနိုင်သည်။

KNLA မှ ခွဲထွက်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် သူမဟုတ်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်အရ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းလိုက်သည့်အချိန်တွင် သူမနှင့် တရားလုံးအတွက် အခက်အခဲ အမြောက်အများ ကြုံတွေ့ကြရသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့သည် ရွာသားများ၏ မိသားစုထဲရှိ KNLA တပ်ဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သူများ (သို့မဟုတ်) KNLA ကို ကူညီထောက်ပံ့နေသူများ၏ သတင်းကို မြန်မာစစ်တပ်သို့ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ရွာသားအများအပြား ဖမ်းဆီးခံရ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရ၊ အသတ်ခံခဲ့ကြရသည်။ ရှောင်ပုန်းနေသူ များသာ အဖမ်းမခံရခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာစစ်တပ်သည် နော်ဘေးလာ၏ အစ်ကိုနှင့် တူဖြစ်သူတို့ကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့ပြီး အစ်ကိုဖြစ်သူ သေဆုံးသွားခဲ့သည်။ KNLA ကို ကူညီထောက်ပံ့သူအဖြစ် သံသယရှိသည့်အတွက် သူမကိုယ်တိုင်လည်း စစ်တပ်၏ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်က သူမကို မညာမတာ ခြေခြင်းခတ်ထားခဲ့ပြီး သူမအနေဖြင့် စိတ်ဒဏ်ရာ ရခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာစစ်တပ်အား အားပေးကူညီနေပြီး သူလျှို့လုပ်ပေးသည်ဟု စွပ်စွဲကာ KNLA က သူမအား ဖမ်းဆီးခဲ့ပြန်သည်။ သူတို့က သူမအား နေအိမ်အကျယ်ချုပ် ၆ ရက်ထားခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့မှုကြောင့် သူမအနေဖြင့် ဒေါသထွက်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းနှင့် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခဲ့ရသည်။ ကရင်အချင်းချင်း သံသယဖြစ်မှုအပေါ် သူမအနေဖြင့် ဒေါသလည်းထွက်၊ ဝမ်းလည်းနည်းပြီး ရွာသူကြီးအဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်နှစ်ခုကြားတွင် ကြားညှပ်နေသောကြောင့် ရွေးချယ်စရာ မရှိသည့် ရွာသူကြီး တယောက်၏ အခက်အခဲအပေါ် KNLA အနေဖြင့် နားလည်မှု မရှိခဲ့ပေ။

သူမသည် ယခုအခါတွင် ဆွေမျိုးအချို့နှင့် နေထိုင်ပြီး၊ ရပ်တည်ရေးအတွက် ဝင်ငွေရရှိစေရန် မိသားစုပိုင် သစ်သီးခြံကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နေသည်။

“**မြန်မာစစ်တပ်အတွက် သူလျှို့လုပ်ပေးတယ်ဆိုပြီး ကရင်အချင်းချင်း မှားယွင်းစွပ်စွဲခံရ၊ အဖမ်းခံရပြီးတဲ့ နောက် ကျမဘာကိုမှ စိတ်မဝင်စားတော့ပါဘူး။**”





နော်ဒီးဒီး



နော်ဒီးဒီးသည် အသက် ၆၀ ရှိ ကရင်အမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး ရွာသူကြီး တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်တပ်က သူမရွာအား သိမ်းပိုက်ထားသည့် ကာလများကို ပြန်ပြောင်းပြောသည့်အခါ သူမ၏ ဘဝဖြစ်ရပ်များအတွက် စိတ်လှုပ်ရှားထိခိုက်၊ ငိုကြွေးလျှက်ပင်ရှိသည်။ ထိုအချိန်ကာလများသည် သူမဘဝအတွက် အခက်ခဲဆုံး ကာလများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

နော်ဒီးဒီး အမှတ်ရနေသည့် အကြမ်းဖက်မှုတစ်ခုမှာ မြန်မာစစ်တပ်က ရွာသို့ ရောက်ရှိလာကာ၊ သူမအိမ်သို့ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း ဝင်ရောက်ပြီး သေနတ်များ ဝှက်ထားသလားဟု မေးသည်။ သေနတ်တွေ မဝှက်ထားပါဟု ဖြေဆိုသော်လည်း အဆိုပါနယ်မြေတွင် သေနတ်သံများကြားရသည့်အခါ သူမအား လိမ်လည်သည် ဟု စွပ်စွဲကြပြန်သည်။ အမှန်မှာမူ စစ်တပ်က ရွာသားများအား ပစ်ခတ်ခဲ့သည့် သေနတ်သံများ ဖြစ်သည်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် သူမ၏နယ်မြေအတွင်း တိုက်ပွဲများပြင်းထန်လာသည့်အခါ နော်ဒီးဒီး၏ ရွာမှာ မီးရှို့ခံရပြီး သူမ၏နေအိမ်အပါအဝင် အိမ်များ၊ ကျောင်းနှင့် ဘုရားကျောင်းမှာ မီးလောင်ပြာကျခဲ့သည်။ နော်ဒီးဒီး၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများလုယူခံရပြီး ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်။ သူမ၏ ဝက်ကိုပင် ပစ်သတ်ကြသည်။ တိုက်ခိုက်မှုအပြီး တွင် သူမမှာ ဟင်းအိုးတလုံးသာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ရွာမီးလောင်သည့် နေ့က ကျေးရွာသင်းအုပ်ဆရာ၏ အိမ်တွင် ခေတ္တခိုလှုံခဲ့သည်။ သင်းအုပ်ဆရာအိမ်သို့ ရောက်သည့်အခါ အသိမိတ်ဆွေအမျိုးသမီးတစ်ဦး မြေပြင်ပေါ်တွင် မှောက်လျက် ငြိမ်သက်နေသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ပြီး စစ်တပ်၏ ရိုက်နှက်ခံထားရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ကို သိလိုက်ရသည်။

ရွာသူကြီးအနေဖြင့် နေ့ဖက်နှင့် ညဖက်တွင် မြန်မာစစ်ဗိုလ်ထံ သွားရောက်ပြီး ညွှန်ကြားချက်များ ရယူရသည်။ သူမ၏ ကလေးငယ်ကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်နေ သည့်အချိန်မှာပင် ပေါ်တာအဖြစ် အတင်းအကြပ်စေခိုင်းခံရသည်။ အပူဒဏ်ခံပြီး စစ်တပ်အတွက် ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများကို သူမကလေးငယ်နှင့် အတူ နွားလှည်းဖြင့်တင်ပြီး သယ်ပေးရသည်။ သူမအနေဖြင့် ရွေးချယ်စရာမရှိသဖြင့် စစ်တပ်အတွက် လုပ်ပေးရသော်လည်း မြန်မာ့တပ်မတော်အား အားပေးကူညီ နေသူအဖြစ် စွပ်စွဲခံရသည်။ သူမအနေဖြင့် အနားယူရန် (သို့မဟုတ်) ကိုယ့်အလုပ် ကိုယ်လုပ်ရန်ပင် အချိန်မရှိသည့် အခက်အခဲဆုံး ကာလများပင် ဖြစ်သည်။

သူမသည် ကြံ့ခိုင်သည့် အမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး KNU အား အားပေးကူညီနေသည် (သို့မဟုတ်) KNU တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် မိသားစုဝင်များရှိသည်ဟု စွပ်စွဲခံရပြီး ဖမ်းဆီး၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံနေရသည့် ရွာသားများအတွက် သူမ၏ သူငယ်ချင်းများနှင့်အတူ ကူညီပေးခဲ့သည်။

နော်ဒီးဒီးသည် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့ပြီး သမီး ၃ ဦးနှင့် သား ၂ ဦး ရှိသည်။ မိသားစု၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် သူမဘဝကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ပြီး သားသမီးများနှင့် အတူ နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ အဆစ်အမြစ်ကိုက်ခဲသည့်ဒဏ်ကို ခံစားနေရသည်။

“ကျမ ရွာသူကြီးဖြစ်တုန်းက ကျမရဲ့နွားလှည်းကို အမြဲတမ်း အသုံးပြုခွင့်ပေးရတယ်။ တကယ်လို့ရွာမှာ နွားလှည်းနဲ့ ပေါ်တာမရှိရင် ကျမကိုယ်တိုင် စစ်တပ်အတွက် ရိက္ခာနဲ့ စစ်ပစ္စည်းတွေ သယ်ပေးရတယ်။ ကျမ မှတ်မိသေးတယ်။ ကျမကလေးကို လှည်းပေါ်တင်ပြီး စစ်ပစ္စည်းတွေနဲ့အတူ အပူဒဏ်အောက်မှာ အဝေးကြီးမှာရှိတဲ့ စစ်စခန်းကို သွားပို့ရတာ။ ရွာသူကြီးလုပ်ရတာ မလွယ်ပါဘူး။ အမြဲတန်း ကုန်ကျစရိတ်တွေအတွက် ကိုယ့်ပိုက်ဆံကိုယ်သုံးရတယ်။ ကိုယ့်အိတ်ထဲက ပိုက်ဆံသုံးရပြီး လူတိုင်း အတွက်လည်း အန္တရာယ်တွေရသေးတယ်။ ပြောစရာတွေ အများကြီး ရှိပေမယ့် ထပ်ပြီးတော့ ဘာမှမပြောချင်တော့ဘူး။ ဒီအကြောင်းတွေပြောရတာ နာကြည်းစရာ အရမ်းကောင်းတယ်”



နော်အဲ့လေမူး (ခ) ဒေါ်စု

ဒေါ်စုသည် ကြံ့ခိုင်သန်စွမ်းပြီး အမြော်အမြင်ရှိကာ ပျော်ပျော်နေတတ် သူဖြစ်၍ ခေါင်းဆောင်ကောင်း တဦးအဖြစ်နှင့် ရောညှိနိုင်ဆောင်ရွက် နိုင်သူတဦးအဖြစ်ပါ။ ၁၀ နှစ်ကျော် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၅၅ နှစ် အရွယ်ရှိ ကရင်အမျိုးသမီးသည် ကလေး ၆ ဦး၏မိခင်ဖြစ်ပြီး KNU မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ကျေးရွာသူကြီးအဖြစ် မခန့်အပ်မီ KNU ခရိုင်ဌာနချုပ်တွင် ၁၉၉၃ မှ ၁၉၉၄ အထိ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၈ - ၁၉၉၉ ခုနှစ်များတွင် အမျိုးသားများပင် ရွာသူကြီးအဖြစ် မလုပ်ရသည့် အခြေအနေတွင် သူမကိုယ်တိုင် ရွာသူကြီးအဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ သူမအား ရွာသူကြီးအဖြစ် KNU နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ အမည်စာရင်းတင်သွင်းခဲ့သည်။ သူမအနေဖြင့် မြန်မာလို လည်လည်ဝယ်ဝယ် မပြောတတ်သော်လည်း မြန်မာ့တပ်မတော် တပ်မှူးများနှင့် ရင်ဆိုင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဒေသတွင်း ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ယနေ့တိုင် ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်သည်။

၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်စု၏ ခင်ပွန်းအား KNLA စစ်သားဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲကာ မြန်မာ့တပ်မတော်က ဖမ်းဆီး၊ ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ သူသည် အကြိမ်ကြိမ် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရပြီး မေးစေ့ပင် ပြုတ်ထွက်လုနီး ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သူ့မျက်နှာပေါ်တွင် ဒဏ်ရာ အမာရွတ်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ၈ လသား အရွယ်သာရှိသေးသည့် ကလေးတဖက်နှင့် ဒေါ်စုအဖို့ အခက်အခဲဆုံး အချိန်ပင် ဖြစ်သည်။ ကလေးငယ်သည် ဖခင်မရှိပဲ ကြီးပြင်းလာရမည့်အရေးနှင့် သူမကိုယ်တိုင်နှင့် မိသားစုအား လုပ်ကျွေးပြုစုရန်

တာဝန်ကျလာမည်ကို စိုးရိမ်သောက ရောက်ခဲ့ရသည်။

အဆိုပါနှစ်က မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် သူမဟုတ်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့က စစ်ပစ္စည်းများ သယ်ဆောင်ပေးရန် နွားလှည်း ၄ စီး တောင်းခဲ့သည်။ ဒေါ်စုကိုယ်တိုင်လည်း သူမ၏လှည်းကို အတင်းအကြပ်တောင်းခံခြင်း ခံရသည်။ ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် ရွာသားများထဲမှ သူမနှင့်အတူ ပစ္စည်းများသယ်ဆောင်ပေးနိုင်သူကို တညလုံး ရှာဖွေခဲ့သည်။ လူတိုင်းကကြောက်ရွံ့နေကြပြီး သွေးစည်းမှုကို ရှာရခက်သည့် အချိန်ဖြစ်သည်။ လူအများစုက ‘မင်းလည်း မင်းလေ့ကို မင်းလှော်၊ ငါလည်း ငါ့လှော်ကို ငါ့လှော်မည်’ ဟု သဘောပိုက် ထားကြချိန်ဖြစ်သည်။ သူမအား ကူညီရ မည့်အစား လူအများစုသည် ရွာမှထွက်ပြေး ပုန်းရှောင်နေကြသည်။ ဒေါ်စု၏ ကလေးသည် အရမ်းငယ်လွန်းပြီး ခင်ပွန်းသည်မှာလည်း ထိန်းသိမ်းခံထားရသည့် အတွက် ထွက်မပြေးနိုင်ပေ။

နောက်ဆုံးတွင် တူဖြစ်သူက သူမနှင့်အတူ လိုက်ခဲ့မည်ဟု သဘောတူပြီးနောက် သူတို့သည် တောင်ခြေတွင် ၎င်းတို့လှည်းများကို ယူဆောင်လာရမည်ဟု အတင်း အကြပ် အမိန့်ပေးခံရသည့် တခြားရွာမှ ရွာသားများနှင့်အတူ စောင့်ဆိုင်းနေကြ သည်။ ဩဂုတ်လ မိုးရာသီဖြစ်သော်လည်း အပြင်တွင် ဖြစ်သလို အိပ်စက်ကြရ သည်။ သူတို့အား ထမင်းမကျွေး၊ ရေမတိုက်သဖြင့် မိုးရေကိုသာ သောက်ကြရ သည်။ သူတို့သည် ဆာလောင်နေကြပြီး မြန်မာ့တပ်မတော်က သူတို့အပေါ် သနား ညှာတာရန် ဆုတောင်းကြသည်။ သူမအား စစ်တပ်က ဘီစကစ် ၂ ချပ်ပေးပြီး သူမအား မကျွေးရန်နှင့် အကယ်၍ သူမအား ပေးလိုက်ပါက အရေးယူခံရ မည် ဖြစ်ပြီး နောက်ထပ်တခါ ထပ်မံအလုပ်လုပ်ပေးရမည်ဟု ပြောသည်။ သို့သော်လည်း သူမသည် ဘီစကစ်တချပ်ကို တူလေးအား ပေးလိုက်သည်။ သူမ သေချင် သေမည်၊ ရှင်ချင်ရှင်မည် သို့သော်လည်း တယောက်တည်း အသက် မရှင်ချင်ဖြစ်သည်။ သူတို့အား နောက်ထပ် ဘာမှမကျွေးတော့ဘဲ ဗိုက်ဟောင်း လောင်းနှင့် ၄၈ နာရီကျော် အတင်းအကြပ် အလုပ်လုပ်စေခိုင်းခံရသည်။

ယခုအဖြစ်အပျက်သည် ၁၉၉၀ နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် ဒေါ်စုကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ခါးသည်းသော အတွေ့အကြုံထဲမှ တခုသာဖြစ်သည်။ ရွာသူကြီးအနေဖြင့် စစ်တပ်အတွက် စစ်ပစ္စည်းများ သယ်ဆောင်ရန် နွားလှည်းများ အကြိမ်များစွာ စီစဉ် ပေးခဲ့ရသည်။ သူမကိုယ်တိုင်လည်း အခြားရွာသားများနည်းတူ ကိုယ်ပိုင် လှည်းများ နှင့် စစ်တပ်အတွက် ရိက္ခာများ စီစဉ်ပေးခဲ့ရဖူးသည်။ ထိုအချိန်က သူမကိုယ်တိုင် ဆာလောင်ငတ်မွတ်သည့် ရက်များစွာကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ရသည်။ သူမသည် အကင်းပါးစွာဖြင့် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ တပ်မှူးများ၏ သနားကြင်နာမှု ကိုရအောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သဖြင့် သူမ၏ ရပ်ရွာအတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ အောင်အောင်မြင်မြင် အလုပ်အကျွေးပြုခဲ့ပြီး စစ်တပ်အုပ်စိုးသည့် ကာလအတွင်း ကြံ့ကြံ့ခံ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။ အခက်အခဲများ၊ ဒုက္ခများ ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ရ သော်လည်း ပြသနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို အမြဲရှာဖွေခဲ့သည်။ ဒေါ်စုခင်ပွန်းသည် ယခုအခါ လွတ်မြောက်လာပြီဖြစ်ပြီး သူမသည် သံပုရာ၊ ရှောက်သီး၊ ရာဘာခြံနှင့် သစ်သီးခြံကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် လုပ်ကိုင်နေသည်။ သူမ၏ရွာအတွက်လည်း အလုပ်လုပ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာအတွင်း သူမသည် နာမည်ကြီးပြီး အများ၏ လေးစားအားထားခြင်း ခံရသည်။ ယခုကဲ့သို့ အခက်အခဲ၊ စိန်ခေါ်မှုများအောက် အပင်ပန်းခံ အလုပ်လုပ်ခဲ့မှုကို KNLA မှ အသိအမှတ်ပြုခဲ့ သည်။ ဒူးနှင့် အဆစ်အမြစ် ယောင်ယမ်း၊ နာကျင်ခြင်းကို ခံစားနေရသည်။



“ကျမယောက်ျားအဖမ်းခံရတုန်းက ကလေးက ၈ လသားပဲရှိသေးတယ်၊ အခက်အခဲတွေမျိုးစုံကြုံခဲ့ရ တယ်။ ယောက်ျားအသတ်ခံရမှာနဲ့ ကလေးမှာ ဖခင်မရှိတော့မှာ စိုးရိမ်ခဲ့တယ်။ အခုတော့ ကလေးတွေ လည်း ကြီးကုန်ပြီဆိုတော့ ကျမသေရမှာ မကြောက်တော့ဘူး။ ကျမဒီကိုလာပြီးတော့ ကျမတို့ ဘဝဖြစ်စဉ်တွေ၊ ခံစားရတာတွေ လာပြောတဲ့အတွက် ဒီအသံတွေကို ကြားနိုင်ကြပါပြီ”



အိကျပ်

၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် အီကျမ်၏ ခင်ပွန်းသည် မူဆယ်မြို့နယ်ရှိ ရွာတရွာသို့ သူငယ်ချင်းနှင့်အတူ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့်သွားနေစဉ် သေနတ်သမား ၃ ဦး၏ ပစ်ခတ်ခြင်းခံရသည်။ သေနတ်သမား ၃ ဦးသည် ရွာနှစ်ရွာကြား ရှိလမ်းပေါ်တွင် ဆိုင်ကယ်ကို ရပ်ခိုင်းပြီး စတင်ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ကျည် ၅ တောင့်ခန့်သည် အီကျမ်ခင်ပွန်း၏ တံတောင်ဆစ်၊ ပေါင်နှင့် ခြေထောက်အောက်ပိုင်းသို့ ထိမှန်သွားသည်။

ပစ်ခတ်မှုကြောင့် အီကျမ်၏ ခင်ပွန်းမှာ မသန်စွမ်းဖြစ်သွားသည်။ သူ့အနေဖြင့် အလုပ်မလုပ်နိုင်တော့သည့်အတွက် အိမ်တွင် တလသားအရွယ် ကလေးကို ထိန်းပေးရသည်။ အသက် ၁၉ နှစ်သာရှိသေးသည့် အီကျမ်သည် ကလေးကို အိမ်တွင်ထားခဲ့ပြီး ယောက္ခမနှင့်အတူ မိသားစုဝင်ငွေရရှိ ရန် လယ်လုပ်နေရသည်။ ယောက္ခမထီးဖြစ်သူမှာလည်း ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်တွင် အလုပ်လုပ်နေစဉ် ပြုတ်ကျသဖြင့် မသန်စွမ်းဖြစ်နေသည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်းဖြစ်သူမှာလည်း သေနတ်အပစ်ခံရမီ ၂ နှစ်ခန့်က ကားမတော်တဆမှုဖြင့် ဒဏ်ရာရခဲ့သည့်အတွက် သူ့အနေဖြင့် ပုံမှန်ပြန်ဖြစ်ရန် ပိုမိုခဲယဉ်းသည်။

သူ့ခင်ပွန်းကို ပစ်သည့် သေနတ်သမားမှာ ပြည်သူ့စစ်မှဖြစ်သည်ဟု အီကျမ် ယုံကြည်သည်။ ၎င်းမှာ ရွာသို့လာရောက်စဉ် ကျေးရွာဆေးခန်းအနီးတွင် သူမအနေဖြင့် မြင်တွေ့ခဲ့၍ဖြစ်သည်။

ပစ်ခတ်မှုဖြစ်ပွားပြီးနောက် အီကျမ်အနေဖြင့် လယ်သို့သွားရာတွင် တလသားကလေးကို ခင်ပွန်းဖြစ်သူ နှင့် ထားခဲ့ရသည်။ အခင်းဖြစ်ပြီး ၅ လကြာသော်လည်း အီကျမ်နှင့် ယောက္ခမဖြစ်သူမှာ ဈေးတွင်ရောင်းရန်အတွက် ပြောင်းဖူးခင်း၊ မြေပဲနှင့် အခြား ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးနေရသည်။ နို့တိုက်ချိန်တွင် ကလေးနှင့် အတူရှိနေရမည်ဟု သိသော်လည်း အီကျမ်အနေဖြင့် တခြားရွေးချယ်စရာ လမ်းမရှိသဖြင့် မိသားစု ရပ်တည်ရေးအတွက် စိုက်ပျိုး၊ ထွန်ယက်နေရသည်။ အီကျမ်အနေဖြင့် ထွက်ရှိလာသည့် ဟင်းသီး၊ ဟင်းရွက်များကို အနီးအနားရှိဈေးတွင် တပတ်တခါ ရောင်းချနေသည်။

သူမ၏ ခင်ပွန်းမှာလည်း ခြေထောက်တွင် နာကျင်မှုကို ခံစားနေရပြီး အထူးသဖြင့် ပစ္စည်းများမခြင်းနှင့် အလေးအပင်များ မသည့်အခါတွင်ဖြစ်သည်။ ယခင်ကကဲ့သို့ အချိန်အတော်ကြာ လမ်းလျှောက်ခြင်း မလုပ်နိုင်တော့ပေ။

“ကျမသမီးလေးမွေးနေတုန်း ကျမယောက်ျား ကျမဆီကို ပြန်လာတုန်းဖြစ်တာပေါ့။ သူနဲ့ သူငယ်ချင်း ၃ ယောက်လုံး ဆိုင်ကယ်စီးနေတုန်း အပစ်ခံရတာ။ ကျမယောက်ျားက နောက်ဖက်မှာထိုင်နေတော့ သူက အများဆုံးကျည်ဆန်ထိသွားတာ။ သူ့လက်တွေ၊ ခြေတွေ အခုထိ ကျိုးနေတုန်းပဲ။ မိသားစုအတွက် ကျမနဲ့ ယောက္ခမအလုပ်လုပ်ရတာပေါ့”





အိဆိုင်

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အသက် ၂၇ နှစ်ရှိ တအာင်းအမျိုးသမီး အိဆိုင်သည် ၄ နှစ်အရွယ် သမီးငယ်နှင့်အတူ အိမ်ခြံဝင်းအတွင်း အမှိုက်များ မီးရှို့နေစဉ် လက်နက်ကြီးကျည် ရုတ်တရက် ပေါက်ကွဲမှုဖြစ်ပွားပြီး နှစ်ဦးလုံး ဒဏ်ရာရသွားသည်။ အိဆိုင်၏ ခါး၊ ခြေသလုံးနှင့် ခြေချောင်းတို့ကို ဗုံးစ ထိမှန်ပြီး သူမ၏ သမီးမှာ ခေါင်း၊ ခြေသလုံး၊ ပေါင်နှင့် ကျောတို့တွင် ထိမှန်သည်။ အိဆိုင်နှင့် သမီးတို့မှာ ဆေးရုံတက်ကုသသော်လည်း ဗုံးစများကို သူတို့ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှ မဖယ်ထုတ်နိုင်သေးပေ။ အိဆိုင်မှာ ထိုအချိန်က ကိုယ်ဝန် ၈ လနှင့်ဖြစ်သည်။ ထိုဖြစ်ရပ်ကြောင့် ကလေးကို အရေးပေါ် လမစေ့ပဲ ခွဲစိတ်မွေးဖွားခဲ့ရသည်။ သူမ ဒဏ်ရာများက ကလေးကို လစေ့သည့်အချိန်မှ မွေးဖွားရန်အတွက် အန္တရာယ်ရှိ သည့်အတွက်ဖြစ်သည်။

အိဆိုင်အနေဖြင့် မည်သူပစ်လိုက်သည့် လက်နက်ကြီးကျည်ဆံမှန်း မသိသော် လည်း ဒေသခံများကမူ မြန်မာ့တပ်မတော်မှ ပစ်လိုက်သည့်ကျည်ဟု သံသယ ရှိကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လွန်ခဲ့သည့် အပတ်များအတွင်း မူဆယ်မြို့ နယ်ရှိ ရွာအနီးတဝိုက်တွင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ခဲ့ကြ၍ဖြစ်သည်။ ရွာသားအချို့၏ အပြောအရ တိုက်ပွဲများအတွင်း အိဆိုင်၏ ခြံအတွင်း အရာတခု ကျရောက်ခဲ့ သည်ကို တွေ့ကြရသည်။ ထိုအရာအား သူတို့အနေဖြင့် ရှာဖွေခဲ့သော်လည်း ပေါက်ကွဲချိန်အထိ ရှာမတွေ့ခဲ့ကြပေ။ အမှိုက်မီးရှို့ရာမှ ပေါက်ကွဲခြင်းဖြစ်သည် ဟု ယုံကြည်နေကြသည်။

အိဆိုင်၏သမီးမှာ ဒဏ်ရာရရှိပြီးသည့်နောက်တွင် ယခင်ကနှင့် မတူတော့ပေ။ ဦးနှောက်ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်မည်ကို အိဆိုင် စိုးရိမ်နေသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်ဖြစ်ပွား ပြီးနောက်တွင် သူမသည် ယခင်ကလို တုန့်ပြန်မှုမရှိတော့ပေ။ ကျောင်းတွင်လည်း သူမသည် တက်ကြွမှုမရှိကြောင်းနှင့် တခါတရံတွင် ဘေးနားအသံများကို မကြား ပေ။ အကြားအာရုံကို ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်မည်ဟု သံသယရှိနေသည်။

သူမ၏ လယ်မြေတွင် စိုက်ပျိုးထွန်ယက်ခဲ့သည့် အိဆိုင်သည် နာကျင်မှုဒဏ် ကြောင့် အလုပ်ကြမ်း မလုပ်နိုင်တော့ပေ။ မိသားစု ရပ်တည်ရေးအတွက် သူမ၏ ခင်ပွန်းအပေါက်ကွဲသော လုံးလုံးလျားလျား မှီခိုနေရသည်။ လောလောဆယ်တွင် ကလေး ၂ ဦးကိုသာ အိမ်တွင် ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်နေရသည်။ သူမ၏ သမီးမှာ ဒဏ်ရာရရှိချိန်မှစ၍ မူမမှန်တော့သည်ကို စိတ်ပူပြီး စိတ်မကောင်းဖြစ်နေသည်။ ယခင်က အိဆိုင်နှင့် ခင်ပွန်းသည် စပါး၊ မြေပဲနှင့် ပြောင်းများ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး ခဲ့ကြသည်။ အိဆိုင် အလုပ်မလုပ်နိုင်သည့်အချိန်မှစပြီး သူတို့၏ စပါးခင်းကို စွန့်လွှတ်၍ သူတို့အတွက် တခုတည်းသော ဝင်ငွေရရှိသည့် အခြား သီးနှံနှစ်မျိုး ကိုသာ ဦးစားပေး စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။

ဗုံးစမှာ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိနေသဖြင့် အိဆိုင်အနေဖြင့် အဆက်မပြတ်နာကျင်မှုကို ခံစားနေရပြီး အလေးအပင်များ မသည်၊ ချသည့်အခါ ပိုမိုဆိုးရွားစွာ ခံစားရသည်။ တခါတရံ ခါးတွင် ပြင်းထန်စွာ ပူလောင်မှုကို ခံစားရသည်။ ခန္ဓာကိုယ်မှ ပုံမှန် မဟုတ်သည်ကို သူမအနေဖြင့် နေ့တိုင်း တွေ့ကြုံခံစားနေရသည်။ သူမ၏ သမီး ၏ အခြေအနေမှာလည်း ဆိုးရွားနေပြီး လေးလံထိုင်မိုင်းခြင်းနှင့် တုန့်ပြန်မှု နှေးကွေးလာနေသည်။



“ဗုံးဆဲတွေက ကျမတို့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ရှိနေတုန်းပဲ။ ကျမသမီးကတော့ အခု ပုံမှန် မဟုတ်တော့ဘူး။ တခါတလေမှာ ကျမကို တုန့်ပြန်တာမျိုးမရှိတော့ဘူး။ ကျမဆေးရုံတက်တုန်းက ဆရာဝန်က အန္တရာယ် ရှိလို့ဆိုပြီး ဗုံးဆဲတွေကို မထုတ်ခဲ့ဘူး။ အဲဒီအချိန်က ကျမ ကိုယ်ဝန် ၈ လနဲ့ပေါ့။ ကျမတကိုယ်လုံး ရောင်ကိုင်းနေတဲ့အတွက် ကလေးကို ခွဲမွေးလိုက်ရတယ်။ ဆရာဝန်ပြောတာက ကလေးကို ထိခိုက်မှာ စိုးလို့တဲ့”



ဒေါ်လှလှမြင့်



ဒေါ်လှလှမြင့်သည် အသက် ၇၇ နှစ်အရွယ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် နောင်ယုက်၊ ဖိနှိပ်မှုများ ခံခဲ့ရသည်။

NLD ပါတီ၏ ရှည်ကြာသည့် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀ နှစ်လယ်ပိုင်း တွင် ဒေါ်လှလှမြင့်သည် ရဲဝံ့စွာဖြင့်ပင် ရန်ကုန်၊ တောင်ဒဂုံရှိ သူမကိုယ်ပိုင်အိမ်တွင် NLD ရုံးကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

အာဏာပိုင်များက ဒေါ်လှလှမြင့်ကို ရုံးမဖွင့်ရန်၊ NLD ဆိုင်းဘုတ်နှင့် အလံကို မတင်ရန် အကြိမ်ကြိမ် တားဆီး၊ ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များက သူမ အိမ်ကို နေ့စဉ်ရှာဖွေခဲ့ပြီး အနည်းဆုံး တပတ်တခါ ညဖက်တွင် ဧည့်စာရင်းဝင် စစ်သည်။ အိမ်သို့ ခဲ့ဖြင့်ပေါက်ခြင်း၊ အကယ်၍ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများ မရပ်တန့်ပါက အိမ်ကိုသိမ်းယူမည်ဟုလည်း အာဏာပိုင်များကခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

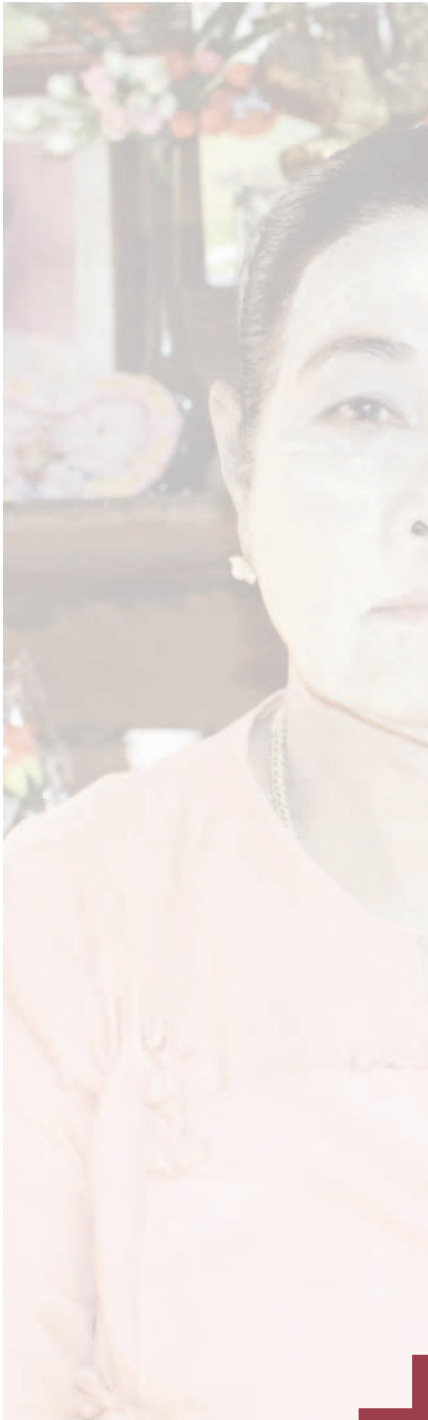
နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ ဆက်လုပ်နေခဲ့ရာ ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ ၁၀ လကျော်ကြာ အင်းစိန်ထောင်တွင် အချုပ်ခံခဲ့ရပြီး ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မလျော်ညီစွာ ပြုမူဆက်ဆံခံခဲ့ရသည်။

အာဏာပိုင်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိနေသော်လည်း ဒေါ်လှလှမြင့်၏ NLD ရုံးသည် နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော် ဖွင့်လှစ် လည်ပတ်နိုင်ခဲ့သည်။

ဒေါ်လှလှမြင့်၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ ဟန့်တားနှောင့်ယှက်မှုများကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ခွင့်မရဘဲ၊ မင်္ဂလာအထိမ်းအမှတ် လက်ဖွဲ့များကို ထုခဲ့ရောင်းချခဲ့ရသည်။ မုဆိုးမဖြစ်သူ ဒေါ်လှလှမြင့်သည် ရန်ကုန်ရှိ သူတို့၏အိမ်တွင် သားသမီး၊ မြေး ၁၁ ဦးနှင့်အတူ နေထိုင်သည်။

ယခု လုပ်ငန်းစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ရ၍ ဒေါ်လှလှမြင့်အနေဖြင့် ပျော်ရွှင်မိပြီး သူမ၏ အတွေ့အကြုံများကို ဖလှယ်ဝေငှနိုင်၍လည်း လေးစား၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံစားရသည်ဟု ပြောသည်။ ယခုလို ပြောဆိုရ၍ သူမခံစားနေရသည့် ဆင်းရဲ၊ ဒုက္ခများကို ယူပစ်လိုက်သလိုဖြစ်သည်ဟု ပြောသည်။ နှစ်နာမူများရှိသော်လည်း တရားမျှတမှုအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခြင်းသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ တာဝန်ဟု ခံယူထားသည်။

“သူတို့က NLD ရုံးကို မဖွင့်ဘူး၊ NLD ဆိုင်းဘုတ်ကိုလည်း ဖြတ်ပေးရမယ်လို့ပြောတယ်။ ကျမ မျက်နှာကို လက်ညှိုးငေါက်ငေါက်ထိုးပြီး တကယ်လို့ မလိုက်နာရင် ဒီနေ့ ဒါမှမဟုတ် မနက်ဖြန် အိမ်ကိုသိမ်းပြီး ချိပ်ပိတ်ပစ်မယ်ပြောတယ်”





ယာကမဲ့လှိုင်း



မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် တအာင်းလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA) တို့ တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အသက် ၅၄ နှစ်ရှိ တအာင်း အမျိုးသမီး ယာကမေ့လုံးသည် ခင်ပွန်းဖြစ်သူနှင့်အတူ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ် ရှိ သူတို့ရွာမှ ထွက်ပြေးခဲ့သည်။ အခြားရွာသား ၇၀၀ ကျော်နှင့်အတူ သူတို့အိမ် နှင့် လယ်ယာမြေများကို ကျောခိုင်းထွက်ပြေးရခြင်းဖြစ်သည်။ ယာကမေ့လုံးနှင့် ခင်ပွန်းသည် တို့သည် ၂၀၁၆ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၂၃တွင် ရောက်ရှိခဲ့ချိန်မှ အမြဲ နေထိုင်နေရသော စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်များအတွက် လက်ခံသည့် စခန်းသို့ မရောက်မီ သူတို့၏ ယာခင်းတွင် ၂ ညတာ အိပ်စက်ခဲ့ကြရသည်။ စစ်ပွဲ အတွင်း သူတို့ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းများမှာ ဖျက်ဆီး၊ ခိုးယူခံခဲ့ရပြီး စစ်တပ်မှာ ယခုအချိန်ထိ ရွာတွင် စခန်းချနေသည်။

လောလောဆယ်တွင် ယာကမေ့လုံးသည် စခန်းအတွင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ရေးမှုအဖြစ် လုပ်ကိုင်နေသည်။ UNHCR က ထောက်ပံ့ထားသည့် (၂၄ ပေ၊ ၁၆ ပေရှိ) တဲတွင် ခင်ပွန်းဖြစ်သူနှင့် အတူနေရသည်။ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးမှုအဖြစ် အလှူရှင်များနှင့် အစည်းအဝေး၊ စခန်းတွင်းရှိ လူဦးရေစာရင်း ပြုစုခြင်းနှင့် ရိက္ခာကိစ္စများ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရသည်။

စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားစဉ်က သူတို့၏ ကလေး ၅ ယောက်သည် သူတို့နှင့် အတူရှိ မနေပေ။ ယာကမေ့လုံး၏ အကြီးဆုံးသမီးမှာ အိမ်ထောင်ကျပြီဖြစ်ပြီး တခြား တမြို့တွင် နေထိုင်သည်။ ကလေး ၃ ယောက်မှာ တရုတ်ပြည်တွင် အလုပ်လုပ် နေပြီး တယောက်မှာ လားရှိုးတွင် ပညာသင်နေသည်။

လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ယာကမေ့လုံးသည် မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ခဲ့ရပြီး သူမ၏ စိတ်ထဲ တွင် လွှမ်းမိုးနေသည်။ သူမသည် အမြဲတစေ ကြောက်လန့်နေတတ်သည်။ IDP စခန်းရှိ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိသည့် တဲအတွင်း နေထိုင်ရသည့် အချိန်မှစပြီး သူမခင်ပွန်းသည် ကျန်းမာရေး ဆိုးရွား လာသည်။ ၅ လကြာပြီးနောက် အမိုးတွင် အပေါက်များဖြစ်လာကာ မိုးရွာသည့် အခါတိုင်း မိုးယိုသည့်အတွက် စိုစိုစွတ်စွတ် နေရသည်။

သူမသည် ရွာတွင် ဝမ်းဆွဲလက်သည်အဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး စခန်းအတွင်း စီးပွားရှာ မရသဖြင့် ရွာတွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့သလို သူမအတွက် စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ ဆုံးရှုံးနေသည်။ ယာကမေ့လုံးသည် စခန်းအတွင်းနှင့် ရွာနီးချုပ်စပ်မှ ကလေး မွေးဖွားရာတွင် ကူညီနေသည်။ သို့သော်လည်း လူနာများထံမှ ပိုက်ဆံရရန် တပတ် သို့မဟုတ် နှစ်ပတ်ခန့် စောင့်ဆိုင်းရလေ့ရှိသည်။

ယာကမေ့လုံး၏ ကျန်းမာရေးသည် ကောင်းမွန်သော်လည်း သူမခင်ပွန်းမှာ အသက်အရွယ်ကြီး ရင့်နေပြီး စခန်းတွင်း ခက်ခက်ခဲခဲ နေထိုင်ရသည့်အတွက် ကျန်းမာရေး ဆိုးရွားနေသည်။ အခြားရွာသားများ ရရှိသလို ၎င်းတို့လိုအပ်ချက် အတွက် လုံလောက်မှုလည်းမရှိ၊ ပုံမှန်လည်းမဟုတ်သည့် အခြေခံ အထောက်အပံ့ များအပြင် မည်သည့်အထောက်အပံ့မှ မရရှိချေ။



“အခုအစည်းအဝေးကရရှိတဲ့ ရလဒ်က အရမ်းကိုအရေးကြီးတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ အသိပညာ ဝဟုသုတနဲ့ အတွေးအခေါ်တွေ ဝေမျှခြင်းကနေ ရပ်ရွာထဲက တခြားအမျိုးသမီးတွေကို ကူညီနိုင်ပါတယ်။ နောက်တဆင့်မှာတော့ ကျမတို့ကို ကူညီနိုင်မယ့်သူတွေကို ရှာဖွေနိုင်မယ်ထင်ပါတယ်။ အာဏာပိုင်တွေ ဒါမှမဟုတ် ဒေသခံ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းတွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အတူတူလက်တွဲလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့်သာ ကျမတို့မျှော်လင့်ချက်တွေကို ရရှိမယ့် တခုတည်းသော နည်းလမ်းဖြစ်ပါတယ်။”



အိုခင်အေး

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်ရှိ သူမ၏ရွာတွင် မြန်မာ့ တပ်မတော်နှင့် TNLA တို့ တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွား ပြီးနောက် အသက် ၁၉ နှစ်ရှိ တအာင်း အမျိုးသမီး အိုင်အေးနှင့် မိဘများနှင့် အတူ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်စခန်းသို့ ထွက်ပြေး ခဲ့ရသည်။ စခန်းတွင် စားနပ်ရိက္ခာ လုံလောက်စွာ မရသည့်အတွက် အိမ်ပြန်ရန် မိဘများ ဆုံးဖြတ်ချိန်အထိ အိုင်အေးနှင့် မိဘများသည် စခန်းအတွင်း အတူ နေထိုင်ကြ သည်။ ရွာတွင် နေထိုင်ရန် မလုံခြုံသော်လည်း မွေးမြူထားသည့် တိရိစ္ဆာန် များ နှင့် လယ်ယာမြေများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် သမီးဖြစ်သူကို စခန်းတွင်ထားခဲ့ပြီး မိဘများက အိမ်ပြန်သွားကြသည်။

အိုင်အေးနှင့် မိဘားစု စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်အဖြစ် စခန်းတွင် နေထိုင်စဉ် ရွာတွင် ကျန်ခဲ့သည့် သူတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပန်ဆေးပြည်သူ့စစ်နှင့် မြန်မာ့ တပ်မတော် မှ သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ စစ်သားများက ရွာရှိ ဆိုလာပြားများ အပါအဝင် သူတို့ ပိုင်ပစ္စည်းများကို ယူဆောင်ပြီး ပြန်ရောင်းကြသည့်အတွက် သူတို့ပိုင်ပစ္စည်းများ မကျန်ရစ်တော့ပေ။

အိုင်အေးသည် ကျန်းမာရေးကောင်းသော်လည်း သူမမိဘများမှာ အိုမင်းနေပြီး အလုပ်မလုပ်နိုင်တော့ပေ။ အိုင်အေးအနေဖြင့် အလုပ်လုပ်ပြီး မိဘများအား ထောက်ပံ့ပြီး ညီမအတွက်လည်း ကျောင်းစား ရိတ်ပေးချင်သည်။ ရွာတွင်ရှိစဉ်က မိသားစုပိုင်လယ်များတွင် အိုင်အေးက စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါတွင် ပြောင်းဖူး (သို့) ကြံစိုက်ခင်းများတွင် အလုပ်လုပ်ရန် စိုက်ခင်းပိုင်ရှင်များက မေးမြန်းခြင်းမှလွဲ၍ သူမအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းစရာ တခုမှမရှိတော့ပေ။ စခန်းတွင် နေထိုင်စဉ်တွင် လုံလောက်ခြင်းလည်းမရှိ၊ ပုံမှန်လည်း မရသည့် IDP အကူအညီအပြင် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းထံမှ မည်သည့်အကူအညီမျှလည်း မရရှိပေ။

“**အခု ကိုယ့်ခြေထောက်ပေါ်ကိုယ်ရပ်နိုင်ပြီ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ မိဘတွေရဲ့ အထောက်အပံ့နဲ့ ကျောင်းနေခဲ့ရလို့ပေါ့။ မိဘတွေက ပညာကိုပဲ လက်ဆောင်ပေးခဲ့တယ်။ ကျမ အထက်တန်းပညာ မပြီးဆုံးပေမယ့် စာရေးတတ်၊ ဖတ်တတ်တဲ့အတွက် အရမ်းကျေနပ်မိတယ်**”





ဒေါ်ခင်မှတ်

ဒေါ်ခင်မှတ်သည် အသက် ၄၃ နှစ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး လက်ပတောင်း ကြေးနီစီမံကိန်းအား ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြရာတွင် တိုက်ခိုက်ခံခဲ့ရသည်။ စီမံကိန်းသည် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် လူနေမှုဘဝကို ထိခိုက်စေသည့်အတွက် ဆန့်ကျင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သူမသည် စီမံကိန်းအား ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြသည့်အတွက် ဖမ်းဆီးခံရသည့် အမျိုးသမီးများ အနက် တဦးဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းကြောင့်ဒေသခံတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးများအပေါ် ချိုးဖောက်နေမှု၊ ၎င်းတို့၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး အခြေအနေအပေါ် သက်ရောက်မှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို သိသာထင်ရှားစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးစေမှုတို့ကို သူမ၏ အဖြစ်အပျက်က ဖော်ပြနေသည်။ စီမံကိန်းအား ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒဖော်ထုတ်နေသော်လည်း အကြမ်းဖက် ဖြေရှင်းခြင်း ခံနေရသည်။

မုံရွာခရိုင် လက်ပတောင်းတောင်ဒေသတွင် ဒေါ်ခင်မှတ်တယောက် ယခင်က လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြင့် ပျော်မွေ့ခဲ့သည်။ ရေလုံလောက်စွာရရှိခြင်း၊ ကောက်ပဲ သီးနှံများ စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းခြင်းနှင့် ကျွဲ၊ နွားတိရစ္ဆာန်များအတွက် အစာရေစာ

ပေါများစွာရှိခြင်းတို့ကြောင့် သူမဘဝသည် မြေယာဖြင့် ရှင်သန်ခဲ့သည်။ ဘဝကို ငြိမ်းချမ်းစွာ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း လက်ပတောင်းဒေသတွင် ကြေးနီစီမံကိန်း စတင်သည့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဒေါ်ခင်မှတ်၏ လယ်ယာမြေ တဝက်မှာ သိမ်းယူခြင်း ခံလိုက်ရသည်။ ထိုအချိန်တွင်းမှာပင် ဒေသတွင်းရှိ လယ်သမားများနှင့် ရွာသား များ၏ မြေယာများလည်း အသိမ်းခံရလိုက်ရသည်။

လယ်ယာမြေတဝက်ပါသွားပြီး သီးနှံများလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားသည့်ဒေါ်ခင်မှတ် သည် ကျွဲ၊ နွားများကို မဖြစ်မနေရောင်းချလိုက်ရသည်။ လက်ပတောင်း တောင် အား မိုင်းလုပ်ငန်းအတွက် သီးသန့်ထားရှိလိုက်သည့် အတွက် ဒေါ်ခင်မှတ်နှင့် လယ်သမားများသည် လယ်ယာမြေများအား အသုံးပြုခွင့် မရတော့ပေ။

ရွာသားများ၊ လယ်သမားများနှင့် သံဃာတော်များသည် ကြေးနီစီမံကိန်းအား ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခဲ့ ကြသော်လည်း အာဏာပိုင်များ၏ အကြမ်းဖက်၊ ဖိနှိပ်မှု ကိုသာ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုအထဲတွင် ဒေါ်ခင်မှတ်လည်း တဦးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် သူမသည် လက်ပတောင်းဒေသတွင် နောက်ထပ် လယ်ယာမြေနှင့် ကောက်ပဲသီးနှံများ ဖျက်ဆီးခြင်းကို တားဆီးသည့် ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဆန္ဒပြပွဲမှ သူတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်မှု အတွက် ရှုံ့ချခဲ့ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဒေါ်ခင်မှတ်နှင့် အခြား အမျိုးသမီး ၁၀ ဦးအား မုံရွာရဲစခန်းတွင် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ နောက်တနေ့တွင် အာမခံဖြင့် ပြန်လည်လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။

ဒေါ်ခင်မှတ်သည် ကျန်ရှိသည့် မြေယာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်သော်လည်း အာဏာပိုင်များနှင့် မိုင်းကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိသူများက သူမနှင့် ရွာသားများကို ခြိမ်းခြောက်ကာ နှင်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြသည်။ သူမပိုင်မြေပေါ်တွင် နေထိုင်လို သော်လည်း သူမနှင့်အတူနေထိုင်သည့် မောင်ငယ်၏ မိသားစုသည် မိုင်းလုပ်ငန်းမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ညစ်ညမ်းသည့်လေကို ရှုရှိုက်ရ၍ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကျန်းမာရေး ဆိုးကျိုးအတွက် ပူပန်လျှောက်ရှိသည်။

ဒေါ်ခင်မှတ်သည် မိုင်းလုပ်ငန်းမစတင်မီကာလနှင့် လယ်မြေများ ဆုံးရှုံးသွားသည့် သူမ၏ ဝမ်းနည်းဖွယ် ဘဝကို ပြန်ပြောင်းကြည့်ရှုမိသည်။ သူမ၏ မြေယာများ ပြန်လည်ရရှိပြီး၊ ကြေးနီစီမံကိန်းလည်း ရပ်ဆိုင်းကာ၊ သူမ၏ ကျေးလက် ဓလေ့ ထုံးတမ်းများနှင့် သာယာချမ်းမြေ့ဖွယ်ဘဝကို ပြန်လည်ရရှိရန် ဆုတောင်းမိ သည်။ အစိုးရသစ် လက်ထက်တွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို တွေ့မြင် နေရခြင်းအတွက် ဒေါ်ခင်မှတ်သည် ခါးသည်းခံပြင်းနေမိသည်။ မြေယာအခွင့် အရေး ချိုးဖောက်ခံရသူများအတွက် တရားမျှတမှု ရှာဖွေရန် ခက်ခဲနေပြီး အာဏာပိုင်များဘက်မှလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှု မရှိဘဲ စီးပွားရေးမှာလည်း တိုးတက်မှုမရှိဟု သူမက ပြောဆိုသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် စီမံကိန်းကြောင့် ဒုက္ခရောက်ရသူများအတွက် တစ်စုံတစ်ရာ ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟု မျှော်လင့်နေသည်။



“သဘာဝပေးတဲ့ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေ ထွက်ရှိတဲ့အတွက် အရင်တုန်းက ကျမတို့ ဘာကိုမှ စိတ်ပူစရာ အကြောင်းမရှိပါဘူး။ ကျမတို့ အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် အလုပ်လုပ်ခဲ့ ကြတယ်။ အခုတော့ ဒီ လက်ပတောင်းတောင် စီမံကိန်းကြောင့် လူတွေတင် မကဘူး တိရိစ္ဆာန်တွေ အတွက်ပါ ရိတ်စရာမြက်၊ စားစရာ ကောက်ရိုးတောင် လုံလုံလောက်လောက် မရှိတော့ဘူး။ ဒီအတွက် ကျမတို့ ဒုက္ခအရမ်းရောက်ကြပါတယ်”



ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်စိုင့်



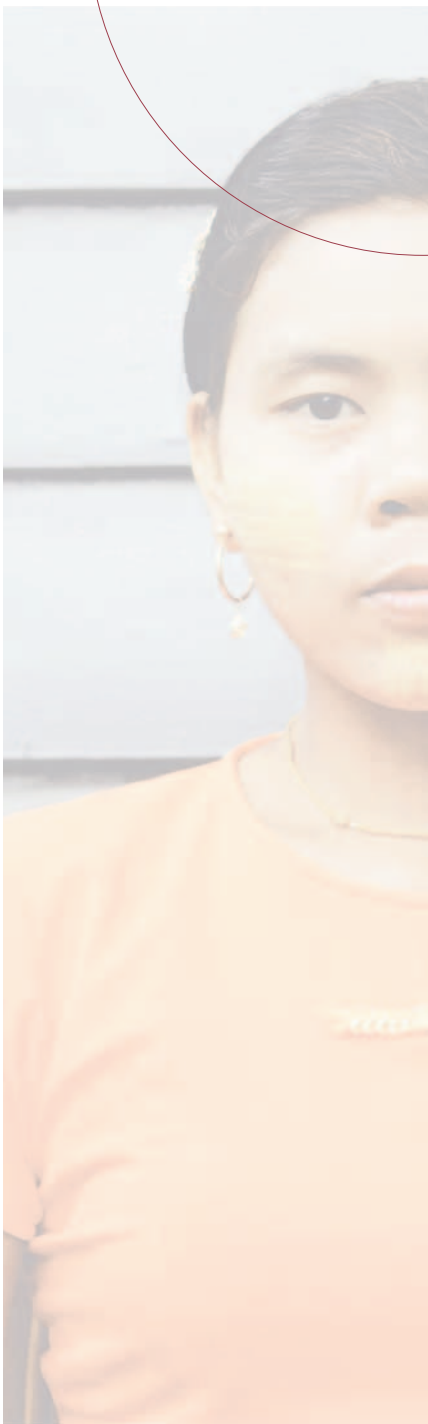
ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်သည် အသက် ၂၀ အရွယ်ရှိ မြန်မာမိန်းကလေးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး လက်ပတောင်း ကြေးနီစီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခဲ့သည့်အတွက် ဖမ်းဆီး နှိပ်စက်ခံခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ကလေးငယ်တစ်ဦးအရွယ်ဖြစ်သော်လည်း သူမ၏ လယ်ယာမြေအခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရဲများ၏ အကြမ်းဖက် ခံခဲ့ရသူများအတွက် တရားမျှတမှုကို တောင်းဆိုရန် ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။

မိုင်းစီမံကိန်း မစတင်မီက ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်သည် လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် သူမ၏ လယ်ယာများကို မိုင်းစီမံကိန်းအတွက် လမ်းတည်ဆောက်ရန် သိမ်းယူလိုက်ကြသည်။ ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်သည် သူမ၏လယ်တွင် လယ်ထွန်နေစဉ် ရဲများက လာ ရောက်ပြီး သူမအနေဖြင့် လယ်လုပ်ခွင့်မရှိတော့ကြောင်းပြောဆို နှင်ထုတ်ခဲ့သည်။ သူမများအနေဖြင့် ငြင်းဆန် ကန့်ကွက်နေစဉ် ရဲများက ရိုက်နှက်ခဲ့သည်။ ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ မြေယာများကို ခြိမ်းခြောက်၊ အကြမ်းဖက် အသုံးပြုနေသည့် ကုမ္ပဏီအား အာဏာပိုင်များမှ အကာအကွယ်ပေးထားသည်။

အာဏာပိုင်များ၏ လူမဆန်မှုများက ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်ကို ကြောက်ရွံ့ထိတ် လန့် စေနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် သိမ်းဆည်းခံ လယ်မြေများ ပြန်လည်ရရှိရန် ဆုတောင်းပွဲတခုသို့ သူမ ဝင်ရောက် ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် တခြား အမျိုးသမီး ၁၀ ဦးနှင့်အတူ ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ ဖမ်းဆီးခံရ စဉ် အကြမ်းဖက်မှုများ ကြုံတွေ့ရသော်လည်း နောက်နေ့တွင် အာမခံဖြင့် ပြန်လည် လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။

ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်သည် မိဘများနှင့် အတူနေထိုင်နေပြီး ပြောင်းရွှေ့ထွက်ခွာ သွားရန် အတင်းအကြပ် ဖိအားပေး ခြိမ်းခြောက်မှုများ ခံနေရဆဲဖြစ်သည်။ ဒေသတွင်းရှိ လယ်ယာမြေများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး လယ်မလုပ်နိုင်တော့သည့်အတွက် စားဝတ်နေရေး ကြပ်တည်းမှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ကြေးနီစီမံကိန်းကြောင့် သက်ရှိသတ္တဝါများ၊ အပင်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျက်စီးစေပြီး သူမ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို အန္တရာယ်ပြု ခြိမ်းခြောက်လျှက်ရှိသည်။

ဒေါ်ကြည်ကြည်မြင့်ခိုင်သည် သူမ အသက် ၄၀-၅၀ ခန့်ရောက်မည့် အချိန်နှင့် သူမ၏ ကလေးများအတွက် တစ်စုံတရာမျှ မပေးနိုင်ခဲ့မည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်လျက် ရှိသည်။ မိုင်းစီမံကိန်းက ဒေသတွင်းရှိ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး ဘဝများကို ထိခိုက် စေသည်ဟု သူမက ယုံကြည်ပြီး၊ သဘာဝသယံဇာတများ ဖျက်ဆီးခြင်း ခံနေရ သည့်အတွက် မျိုးဆက်သစ်များအနေဖြင့် အကျိုးမခံစားရတော့မည်ကို ပူပန် လျှက် ရှိသည်။



“လုံခြုံရေးအဖွဲ့တွေက ‘ဒီလယ်မြေတွေပေါ်မှာ ဘာမှလုပ်ခွင့်မရှိတော့ဘူး၊ ဒီလယ်တွေကို နှင်တို့ မပိုင်တော့ဘူး’ လို့ပြောတယ်။ ကျမတို့က ကန့်ကွက်ပြောဆိုတဲ့အခါ ကျမတို့ကို တုတ်နဲ့ရှိုက်တယ်။ ကျမတို့ ဒဏ်ရာတွေရတယ်။ လက်တွေ့၊ ပိုက်တွေနဲ့ ပန်းတွေမှာ အတွင်းကြေတဲ့ဒဏ်တွေပါ ရတယ်။”





နော်လိုဝါး

အသက် ၄၄ နှစ်အရွယ်ရှိ ကရင်အမျိုးသမီး နော်လိုဝါးသည် ရွာသူကြီးအဖြစ် ၁၀နှစ်ကျော်ကြာ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ သူမ၏ ကြံ့ခိုင်သန်မာမှုနှင့် တမူထူးခြားသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ပြဇာတ်ဆန်ဆန် အဖြစ်အပျက်များကို သက်သက်သာသာ ဖြေရှင်းနိုင်မှုက သူမအတွက် အခက်အခဲဆုံးအချိန်ကာလများကိုကျော်ဖြတ်ရန် အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းကာလများတွင် မြန်မာစစ်တပ်၏ စစ်ဆင်ရေးများကြောင့် ယောက်ျားသားများပင် တာဝန်ယူရသည့် အန္တရာယ် များသော ရွာသူကြီးတာဝန်ကို အခြား အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများကဲ့သို့ တာဝန်ယူခဲ့သည်။ သူမ၏ မိသားစုနှင့် ရွာသားများ အတွက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်တတ်သူနှင့် ရပ်ရွာ၏ ခေါင်းဆောင်ကောင်းအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခံရသည်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်က နော်လိုဝါး၏ ကျေးရွာသို့ ဝင်ရောက်လာသည့်အခါ ရွာသား အများအပြားသည် အတင်းအကြပ်ရွှေ့ပြောင်းခံရခြင်း (သို့) နယ်စပ်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းသို့ ထွက်ပြေးကြရသည်။ သို့သော်လည်း ရွေးချယ်စရာမရှိ သည့် လူအချို့မှာ ရွာတွင်ပင် ဆက်လက်နေထိုင်ကြရသည်။ အဆိုပါရွာသားများမှာ အခြားတနေရာသို့ ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်ခန့် ရွှေ့ပြောင်းပေးရန် အမိန့်ပေးခံရသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ရွာတွင် ပြန်လည်နေထိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။

ရွာရှိ အမျိုးသားများမှာ စစ်တပ်၏ တိတိကျကျ ပစ်မှတ်ထားခြင်းခံရသည်။ ၎င်းတို့သည် ဆိုးရွားစွာ ဆက်ဆံခံရပြီး စစ်တပ် အတွက် ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများအား ပေါ်တာအဖြစ် သယ်ပေးရခြင်း၊ စစ်ခန်းများ ဆောက်ပေးရခြင်း၊ ဝါးခတ်ခြင်းနှင့် ခြံစည်းရိုး ကာပေးရခြင်းများကို အတင်းအကြပ် စေခိုင်းခံရသည်။ အမျိုးသားများသည် မကြာခဏ နှောင့်ယှက်ခံရခြင်းနှင့် အတင်းအကြပ်စေခိုင်းခြင်းခံရသည်။ လူစီမံများ၊ အဆိုပါအချိန်ကာလက မြန်မာတပ်ဖွဲ့များ ရွာတွင်းဝင်လာ၍ ခွေးဟောင် သည့်နှင့် တပြိုင်နက် ဇနီးနှင့် ကလေးများကို ပစ်ကာ ရွာမှထွက်ပြေးကြတော့သည်။ စစ်တပ် ရွာနားရောက်သည်နှင့် အမျိုးသမီးမှာလည်း ကြောက်လန့်ကြရတော့သည်။ ညဖက်များတွင် ဖယောင်းတိုင်မီးထွန်းပြီး စကားတိုးတိုး ပြောကြရသည်။ သို့မှသာ ခွေးဟောင်သည့်အသံကို ကြားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားများ ရွာမှထွက်ပြေးကြသည့် ရလဒ်အနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်သည် သူတို့လိုအပ်သည့်အတိုင်း အမျိုးသမီးများအား ဆက်သားများအဖြစ် ရွာအတွင်း တနေရာမှ အခြားတနေရာသို့၎င်း တရွာမှ အခြားတရွာသို့၎င်း၊ ပေါ်တာအဖြစ် နွားလှည်းဖြင့် ပို့ဆောင်ပေးခြင်း၊ ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ရိက္ခာများ စုဆောင်းပေးခြင်းနှင့် တပ်အတွက် စပါးစိုက်ပေးခြင်းတို့ကို စေခိုင်းကြသည်။

၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် နော်လိုဝါးတို့ တရွာလုံးသည် အနီးရှိ လမ်းကိုရှင်းပြီး မြက်များကို ခုတ်ပေးရသည်။ သို့မှသာ KNLA မှ ၎င်းတို့အား ခြံခိုတိုက်ခိုက်ရန် ကြိုးပမ်းပါက မြန်မာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် မြင်တွေ့နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်က ရွာသူကြီးကို ရိုက်နှက်သည့်အခါ သူသည် သူကြီးအဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ထိုဖြစ်ရပ်က တရွာလုံးကို အကြီးအကျယ် သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တားဆီးကာကွယ်ပေးနိုင်မှုမရှိပါက ရွာသားများသည် ထိန်းမနိုင်၊ သိမ်းမရဖြစ်ပြီး ကြောက်လန့်ကာ ရွာမှထွက်ပြေးလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မည်သူမျှ ရွာခေါင်းဆောင်အဖြစ် တာဝန် ယူလိုစိတ်မရှိပေ။ ရွာမှာ မြန်မာစစ်တပ်၏ လုံးလုံးလျားလျား ထိန်းချုပ်မှု အောက်ရောက်သွားပြီး ရွာသားများအတွက်လည်း တစုံတရာ လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ ထိုသို့ ကြောက်မက်ဖွယ် ကွက်လပ်ကြီးဖြစ်နေသည့် ရွာသူကြီးတာဝန်ကို နော်လိုဝါးက ရပ်ရွာအတွက် အကာအကွယ်ပေးရန်နှင့် ညီညွတ်မှုကို ပြန်တည်ဆောက်ရန်အတွက် တာဝန်ယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ရွာသူကြီးအဖြစ် တနှစ်လုံး တာဝန်ယူရန် ကြောက်လန့်နေကြသည့်အတွက် အလှည့်ကျစနစ်ဖြင့် တာဝန်ယူရန် သဘောတူကြပြီးနောက် သူမအနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်မပြောတတ်သော်လည်း ရွာသူကြီး အဖြစ် ၃ လ တာဝန်ယူရန် သဘောတူခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် မိုးရာသီတွင် အခက်အခဲဖြစ်သည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် မြန်မာစစ်တပ်က ရွာသားများထံမှ လှည်းနှင့် နွားများတောင်းခံသည်။ နော်လိုဝါးက စစ်တပ်အတွက် ညဖက်များတွင် တအိမ်တက်ဆင်းလိုက်လံကာ လှည်းများရအောင် စီစဉ်ပေးသည်။ တခါတရံတွင် ပေါ်တာအဖြစ် လိုက်ပါရမည့်သူကို တညလုံးရှာဖွေပေးရသည်။ ပေါ်တာမရပါက သူမနေဖြင့် စစ်တပ်အား သွားရောက်ပြောကြားရန် အလွန်ကြောက်လန့်ခဲ့ရသည်။ ရွာသားများမှာ ပေါ်တာလိုက်ပေးရန် အလွန် ကြောက်သဖြင့် နော်လိုဝါးသည် သူတို့နှင့်အတူ လိုက်ပေးပါမည်ဟု ကတိပြုရသည်။ ထို့နောက်တွင်မှ ပေါ်တာလိုက်ပေးရန် လှည်း ၁၀ စီးကျော် ရရှိခဲ့သည်။ ရွာသားများမှာ လှည်းပေါ်တွင် စစ်ပစ္စည်းများ အပြည့်တင်လျက် ရွံ့ထူပြီး ချော်နေသည့် လမ်းကို အသုံးပြုကာ တောင်ပေါ်ရှိ စစ်စခန်းသို့ မကြာခဏ၊ အတင်းအဓမ္မ ပို့ဆောင်ပေးရန် စေခိုင်းခံရသည်။ နွားက တောင်မတက်နိုင်ပါက ရွာသားများကိုယ်တိုင် လှည်းကိုတောင်ပေါ်အရောက်ဆွဲတင်ရန် စေခိုင်းခံရသည်။

နော်လိုဝါးသည် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် KNLA အကြား ခရီးဝေးကို အသွား၊ အပြန်လုပ်၍ ဆက်သား အဖြစ် အကြိမ်များစွာ သတင်းပေးပို့ရသည်။

တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားပါက စစ်တပ်သည် ရွာသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ သူကြီးဖြစ်သူ နော်လိုဝါးအား ပြသနာ အမျိုးမျိုးရှာတတ်သည်။ သူမအနေဖြင့် စစ်တပ်နှင့် တွေ့ဆုံရမည်ကို အလွန်ကြောက်လန့် သော်လည်း တခြားရွေးစရာမရှိသည့်အတွက် ရွာသားများကိုယ်စား တွေ့ဆုံပြောဆိုရသည်။ ရွာသားများ ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခံရပါကလည်း နော်လိုဝါးသည် စစ်ဗိုလ်များအား တွေ့ဆုံကာ ရွာသားများလွတ်မြောက်စေရန် ညှိနှိုင်းရပြီး ၎င်းတို့မှာ KNLA တပ်ဖွဲ့ဝင်များ မဟုတ်ကြောင်းလည်း သနားခံ ပြောဆိုရသည်။ သူမအား တဖက်သို့ အားပေးကူညီနေသည်ဟုဆိုကာ နှစ်ဖက်စလုံးက မကြာခဏ စွပ်စွဲကြသည်။ စစ်တပ်မှ သူမအား KNLA အား အားပေးကူညီနေသူဟု စွပ်စွဲကာ၊ KNLA ကလည်း သူမအား မြန်မာစစ်တပ်ကို အားပေးကူညီနေသည်ဟု စွပ်စွဲသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် နော်လိုဝါးသည် သူမ၏ ရပ်ရွာတွင် သူရဲကောင်းတဦး ဖြစ်နေပေ သည်။ သူမအား ရဲရင့်ပြီး အမြော်အမြင်ရှိသူအဖြစ် လေးစားကြသည်။ သူမသည် မြန်မာလို ပြောဆို ဆက်သွယ်နိုင်ပြီး ဦးဆောင်မှု ကျွမ်းကျင်ခြင်းက သူမအား ပင်ကိုယ်အရည်အချင်းရှိပြီး ယုံကြည်ရသည့် ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာ စေသည်။ သူမသည် ယနေ့တိုင် ရွာသူကြီးဖြစ်ပြီး ကရင်အမျိုးသမီး အစည်းအရုံး (KWOW) ၏ အကြံပေးတဦးလည်း ဖြစ်သည်။ သူမသည် ခရိုင်အဆင့် KNU ၏ ပဲ့ကိုင်ကော်မတီလည်း ဖြစ်သည်။ နော်လိုဝါးမှာ ခင်ပွန်းဖြစ်သူ၏ ထောက်ခံ ကူညီမှုကိုလည်း ရရှိသည်။ သူမခင်ပွန်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ သူမအတွက် ချက်ပြုတ်ပေးပြီး အိမ်မှုကိစ္စ အဝဝကို စီမံဆောင်ရွက်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ကရင် ယဉ်ကျေးမှုအတွင်း ကျား၊ မတန်းတူရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး လုံးဝ ပြောင်းလဲမှု တရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ သူမ၏ ရှောက်သီးခြံက ကလေး ၄ ဦးအပါအဝင် မိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက် အထောက်အကူပြုသည်။

“ကျမတို့ဟာ စစ်တပ်အတွက် အမြဲပေါ်တာလိုက်ရတယ်။ တောင်ထိပ်မှာရှိတဲ့ သူတို့တပ်စခန်းကို စစ်ပစ္စည်းတွေ သယ်ယူပေးရတယ်။ တခါတလေ တိုက်ပွဲတွေဖြစ်ရင် သူတို့ စစ်သားအလောင်းတွေကို တောင် အတင်းအကြပ် သယ်ပေးရတယ်။ ရလဒ်အနေနဲ့တော့ နွားလှည်းတွေအကြောင်း မပြောချင်သလို၊ လှည့်တောင် မကြည့်ချင်တော့ဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အဲဒါတွေမြင်ရင် ဆိုးရွားတဲ့ အဖြစ်အပျက် တွေကို ပြန်သတိရစေလို့ပဲ”



ယာမားလပ်



ကလေး နှစ်ယောက်၏ မိခင်ဖြစ်သူ ယာမားလပ်သည် အသက် ၃၅ နှစ်အရွယ်ရှိ တအာင်းအမျိုးသမီး ဖြစ်ပြီး နမ်းခမ်းမြို့နယ်တွင် နေထိုင်သည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်းသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့၏ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရပြီး ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ/ရှမ်းပြည် တပ်မတော် (RCSS/SSA) ၏ လက်ချက်ဖြစ်သည်ဟု သူမက ယုံကြည်နေသည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်းနှင့် သူငယ်ချင်းတစ်ဦးသည် ဘုရားပွဲသို့အသွားတွင် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့၏ ဖမ်းဆီးခြင်းကိုခံရသည်။ ၄ ရက်ကြာပြီးနောက် သူတို့ သေဆုံးနေသည်ကို ရွာသားများက တွေ့ရှိကြသည်။ သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ၏ ရုပ်အလောင်းကို စိုက်ခင်းအတွင်းတွေ့ရှိကြပြီး သူမ ခင်ပွန်း၏ ရုပ်အလောင်း ကို အနီးရှိ လျှို့ဝှက်ခန်း တွင် တွေ့ရှိကြသည်။ ရုပ်အလောင်းများတွင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံခဲ့ရမှုနှင့် ရက်ရက်စက်စက် ဓားထိုးခံရသည့် အထောက်အထား ဒဏ်ရာအချို့ကို တွေ့ကြသည်။ နှစ်ယောက်စလုံး၏ လက်များကို နောက်ပြန်ချည်ထားပြီး ပါးစပ်များ အတွင်းသို့ သစ်ရွက်များဖြင့်ဆိုကာ ဦးခေါင်းများကို ဓားဖြင့်ခုတ်ခံထားရသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အသတ်ခံသူ နှစ်ယောက်စလုံးမှာ အပြစ်မဲ့သူများဖြစ်သဖြင့် အခင်းဖြစ်ပွားမှုက ရွာသားများကို ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်စေပြီး ဒေါသအမျက်ထွက်စေသည်။

သူမ၏ ခင်ပွန်းအသတ်ခံရပြီးနောက် ယာမားလပ်နှင့် မိသားစုသည် ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ပြီး ပူဆွေး သောကများဖြင့် နေထိုင်ကြရသည်။ ယာမားလပ် အလုပ်သွားလုပ်နေစဉ် ဓားပြတိုက်ခံရပြီး မိသားစုပိုင် ငွေကြေးအားလုံး ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ မိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက် ရှာဖွေပေးနိုင်မည့် ယာမားလပ် အနေဖြင့် စိုးရိမ်သောကရောက်နေသည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့ပြီး ဆန်စပါးများကို ရရှိစေခဲ့သည့် လယ်မြေရှိသည်။ သူမအနေဖြင့် ခင်ပွန်း၏ နေရာတွင် အစားထိုး မလုပ်ကိုင်နိုင်သည့်အတွက်ကြောင့် လယ်လုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်လျှက်ရှိ သည်။ သူမတယောက်တည်း အနေဖြင့် မိသားစုရပ်တည်ရေးနှင့် ကလေးများကျောင်းစရိတ်အတွက် ဝင်ငွေရရှိအောင် ရှာဖွေရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

ယာမားလပ်အနေဖြင့် သူမ ခင်ပွန်း ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် သတ်ဖြတ်ခံရမှုအတွက် စိတ်ဒဏ်ရာရလျက်ရှိပြီး စိတ်ဓာတ်ကျခြင်းနှင့် ညဘက်အိမ်မပျော်သည့် ဒဏ်ကို ခံစားနေရသည်။

“ကျမငယ်ငယ်တုန်းက ခက်ခက်ခဲခဲ၊ ပင်ပင်ပန်းပန်း နေခဲ့ရတယ်။ ကျမ အိမ်ထောင်ပြုတော့ အခက်အခဲ၊ အကြပ်အတည်းတွေကနေ ရုန်းထွက်နိုင်ခဲ့ပြီလို့ ထင်ခဲ့တယ်။ အခုတော့ ကျမ ယောက်ျား ဘာမှ အမှားမလုပ်မိဘဲနဲ့ အသတ်ခံခဲ့ရပြီ။ ကျမဘဝကတော့ အမြဲတန်း ဒုက္ခတွေ၊ သောကတွေနဲ့ ပြည့်နေတယ်လို့ ထင်မိတယ်”





ဒေါ်မေဇွန်ဦး (ခေါ်) နေခြည်

ဒေါ်မေဇွန်ဦးသည် အသက် ၃၉ နှစ်အရွယ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေး အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ကြီးပြင်းလာသူဖြစ်သည်။ သူမ၏ မိသားစုသည် အာဏာပိုင်များ၏ စော်ကား၊ နှောင့်ယှက်မှုနှင့် အညှာအတာကင်းမဲ့သည့် ဖိနှိပ်မှုကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး အသက် ၃ နှစ်အရွယ်မှာပင် မိသားစုဝင်များ ခြိမ်းခြောက်၊ ဖမ်းဆီး၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရပြီး အကျဉ်းချခံရခြင်းကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။ သူမ၏ မိဘများနှင့် မိသားစုဝင်များ နှစ်ရှည်ထောင်ဒဏ်များချမှတ်ခံရသဖြင့် သူတို့နှင့် ခွဲခွာနေခဲ့ရသည်။

မေဇွန်ဦးသည် လူသိများ ထင်ရှားသည့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ၊ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှု သမိုင်းအကြောင်းရေးသားခဲ့မှုကြောင့် အကြိမ်ကြိမ် အဖမ်းခံရပြီး ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ထောင်ဒဏ် ၁၄ နှစ် ကျခံခဲ့ရသည့် ဦးလှရွှေ၏ သမီးဖြစ်သည်။ ဦးလှရွှေအား ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာသည်။ သူမ၏ မိခင်မှာ ၂ ကြိမ်အဖမ်းခံရပြီး ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ထောင် ၈ နှစ် ကျခံခဲ့ရသည်။ မေဇွန်ဦး၏ မိခင်သည် လျှပ်စစ်ဖြင့် ရှော့ရိုက်ခြင်းအပါအဝင် စိတ်ပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ခံခဲ့ရသည်။

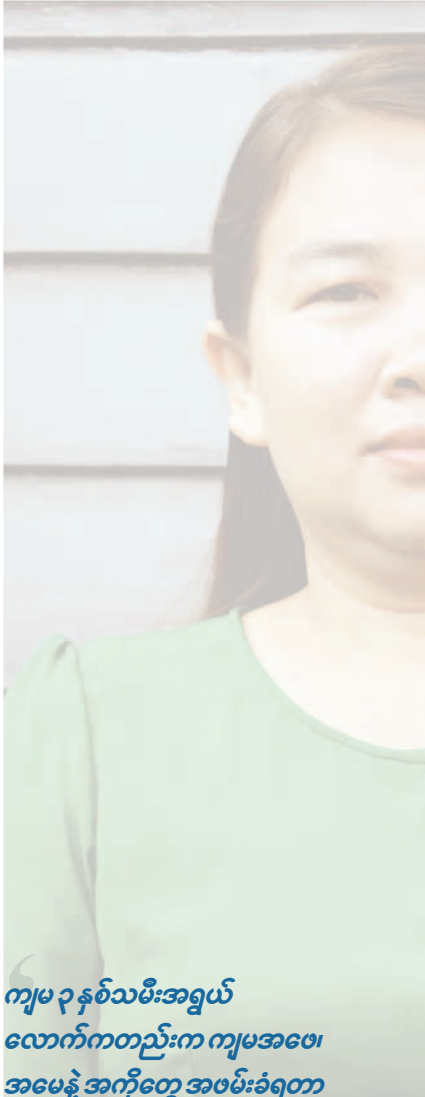
မေဇွန်ဦး ကိုယ်တိုင်လည်း အာဏာပိုင်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုကို ခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် သူမ အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ်တွင် စာမေးပွဲအောင်ပြီး ၈ တန်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ သူမသည် တက္ကသိုလ်တက်ပြီး ဆရာဝန်ဖြစ်ရန် ရည်မှန်းထားသည်။ အဆိုပါနှစ်တွင်ပင် ဒေါ်မေဇွန်ဦးအိမ်သို့ စစ်သားများ ရောက်ရှိလာပြီး သူမ၏ခေါင်းအား ဖုံးအုပ်ကာ ကားဖြင့် မိနစ် ၃၀ ခန့်မောင်းရသည့် စစ်ကြောရေးစခန်းသို့ ခေါ်သွားသည်။ သူမသည် ဥပဒေအရ အရွယ်မရောက်သေးသူ ဖြစ်သော်လည်း စစ်ကြောမေးမြန်းခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း ခံရသည်။ ထမင်းမကျွေးသည့်အပြင် အုတ်ခဲအရှည်ခင်းထားသည့် ပလက်ဖောင်းပေါ်တွင် တညလုံး ထိုင်ခိုင်းထားသည်။ အဆိုပါဖြစ်ရပ်ကြောင့် စိတ်ဒဏ်ရာ နက်နက် ရှိုင်းရှိုင်း ရရှိခဲ့စားနေရသည်။

ဒေါ်မေဇွန်ဦးအနေဖြင့် အဆိုပါ ဖြစ်ရပ်များကို အတော်များများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး သူမ၏ ကလေးဘဝနှင့် ပုဂ္ဂလိကဘဝအပေါ် သက်ရောက်မှု ကြီးမားခဲ့သည်။ အစ်ကိုဖြစ်သူမှာ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းသို့ ဝင်ရောက်သွားချိန်တွင် အိမ်တွင် မကြာခဏ သူမတဦးတည်း ကျန်ခဲ့သည်။ ကျောင်းဆက်တက်ခွင့်ရသော်လည်း ဆရာဝန်ဖြစ်ရန်ဟူသော ဘဝရည်မှန်းချက်နှင့် လွဲခဲ့ရသည်။ သူမသည် ဘဝအတွက် ရုန်းကန်ကြိုးပမ်းခဲ့ရသည်။ သူမရှာဖွေခဲ့ရသည့် ဝင်ငွေအများစုမှာလည်း သူမ၏ မိသားစုဝင်များအား ထောင်ဝင်စာသွားရောက်တွေ့ဆုံရာတွင် ခရီးစရိတ်၊ စားစရာနှင့် ဆေးဝါးများအတွက် အသုံးပြုခဲ့ရသည်။ အာဏာပိုင်များက ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် မိသားစုဝင်များကို အကျဉ်းထောင် ၃ ခု ခွဲထားပြီး ရန်ကုန်မြို့နှင့် ဝေးလံသည့် အကျဉ်းထောင်များသို့ ပြောင်းရွှေ့ထားခြင်းဖြင့် ထပ်မံနှိပ်စက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူမ၏ ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်တွင် နိုင်ငံတဝန်းမှ မတူညီသည့် အကျဉ်းထောင် ၇ ခုသို့ သွားရောက်ခဲ့ရသည်။ ကျောင်းတွင်လည်း အပေါင်းအသင်း မလုပ်ချင်ကြသဖြင့် အခက်အခဲ၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ကျောင်းတွင် ဆရာမများက ခွဲခြားဆက်ဆံကာ သူမကို နောက်ဆုံးတန်းတွင် ထိုင်စေခဲ့သည်။

နှစ်များစွာ ကြာသည့်တိုင်အောင် အိမ်အနားတဝိုက်တွင် အာဏာပိုင်များ၏ စောင့်ကြည့်မှု အမြဲခံခဲ့ရသည်။ ဒေါ်မေဇွန်ဦး၏ ဖခင်အား အာဏာပိုင်များမှ ထပ်မံဖမ်းဆီးစဉ်က သူမနှင့် သမီးငယ်နှစ်ဦးအား စစ်သားများက သေနတ်များဖြင့် ချိန်ရွယ်၍ ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြသည်။

နိုင်ငံရေးအရ နှိပ်ကွပ်ထားမှုများကြောင့် ဒေါ်မေဇွန်ဦးသည် မိသားစုများနှင့် ခွဲခွာ၍ ကြီးပြင်းခဲ့ရသည်။ ဤကဲ့သို့ သူမအနေဖြင့် ကလေးဘဝနှင့် အိမ်မက်များကို ဘေးဖယ်ကာ အသက်ရှင်သန်ရေးကိုသာ ကြိုးပမ်းခဲ့ရသည်။

သုတေသနကာလအတွင်း တွေ့ဆုံခဲ့ရသူများကြောင့် အင်အားများ ရရှိလာပြီး သူမတယောက် တည်းတွင်သာမဟုတ်ဘဲ ကျန်သည့်သူများတွင်လည်း အလားတူခါးသည်း၊ နာကြင်မှုမျိုး ခံစားရ သည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ သူမအနေဖြင့် အတူလက်တွဲပြီး ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ဆန္ဒရှိနေသည်။ စာအုပ်ရေးသား ထုတ်ဝေရန်လည်း စဉ်းစားထားသည်။



ကျမ ၃ နှစ်သမီးအရွယ် လောက်ကတည်းက ကျမအဖေ၊ အမေနဲ့ အကိုတွေ အဖမ်းခံရတာ မြင်ခဲ့ရတယ်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နာကျင်မှုတွေ ခံစားခဲ့ရတယ်။ အခုထိလည်း ခံစားနေရတုန်းပဲ။ ကျမလို ခံစားခဲ့ရ၊ နာကျင်ခဲ့ရတဲ့ သူတွေကို တွေ့လာရတော့ ကျမတယောက်တည်း ခံစားခဲ့ရတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ နားလည်လာတယ်။ ကျမတို့ အတူလက်တွဲပြီး တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ ကျမယုံကြည်တယ်။”



နော်မူးအဲ့

၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် နော်မူးအဲ့တို့ရွာအား လမ်းမအနီးသို့ အတင်းအကြပ် ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းပြီး မပြောင်းပါက သတ်ပစ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ ယခုအခါတွင် အသက် ၄၃ နှစ်ရှိပြီ ဖြစ်သည့် ကရင်အမျိုးသမီးသည် ထိုအချိန်က ရွာသူကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည်။

၂၀၀၇ မှ ၂၀၁၂ အထိ ထိုဒေသရှိ ရွာသူကြီးများမှာ အခက်အခဲမျိုးစုံ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်အတွက် လုပ်ဆောင်ပေးရန် ညဘက်တွင် မကြာခဏ ခေါ်ယူခံရပြီးသည်နှင့် အဆင်သင့်ပြင်ထားကြရသည်။ သူတို့သည် စစ်တပ်ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများအတွက် ပေါ်တာအဖြစ်စေခိုင်းခံရပြီး၊ လုပ်ပေးရန် ကြောက်လန့်နေကြသော်လည်း မငြင်းဆန်ဝံ့ကြပေ။

မြန်မာစစ်တပ်အတွက် ကူညီအားပေးနေပြီး သူလျှိုလုပ်ပေးသည်ဟု KNU မှ စွပ်စွဲပြီး သူမအား သတ်ဖြတ်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ သူမအား ယုံကြည်ပြီး ချစ်ခင်သည့် KNU စစ်သားအချို့က သူမအား သတ်မည့်နေ့နှင့် သတ်မည့်သူအား ပြောပြသဖြင့် အသတ်ခံရမည့်ဘေးမှ လွတ်မြောက်အောင် ထွက်ပြေးနိုင်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် KNU ခရိုင်ခေါင်းဆောင်က အခြေအနေကို ရှင်းလင်းပေးခဲ့သည့်အတွက် နော်မူးအဲ့ နှင့် တခြား အမျိုးသမီးရွာသူကြီးများ အသတ်မခံခဲ့ရပေ။

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ တပ်မှူးများ DKBA ဟု ယူဆရသူ၏ ပစ်ခတ်မှုခံရပြီး တဦးသေဆုံး သွားသည့်အခါ နောက်ထပ်ပြဿနာတရပ်နှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်က နော်မူးအဲ့၏ နယ်မြေတွင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုမျိုးစုံ လှုပ်ရှားလျှက်ရှိသည်။ သူမနှင့် အခြားရွာသူကြီး ၅ ဦးသည် ပစ်ခတ်သူကို မရမက ရှာဖွေပေးရသည်။ ပစ်ခတ်သူ၏ နေရာကို ခြေရာခံမိသော်လည်း သူ့ကိုကြောက်ရွံ့သည့်အတွက် စစ်တပ်အား ထိုသူရှိသည့်နေရာကို မပြောရဲခဲ့ပေ။ ထိုပစ်ခတ်သူကလည်း သူမတို့ ရွာသူကြီး အုပ်စုကို စစ်တပ်အား သူလျှို လုပ်ပေးသည်ဟု စွပ်စွဲပြန်သည်။ ရွာသူကြီးအုပ်စုက စစ်တပ်အား ပစ်ခတ်သူကို ရှာမတွေ့ဟု ပြောသည့်အခါ စစ်တပ်က သူတို့အား ထပ်ရှာရန် ခိုင်းစေပြန်သည်။ ရွာသူကြီးအုပ်စုက ရှာမတွေ့ပြန်သောအခါ ဒေါသထွက်နေသည့် စစ်ဗိုလ်က အမျိုးသမီးများကို သစ်ပင်အောက်တွင် ဖမ်းဆီးထားသည်။ ဘာဆက်ဖြစ်မလဲဟု ကြောက်ရွံ့နေကြပြီး အမျိုးသမီးတဦးက သစ်ပင်ပေါ်တက်ပြုပြီး စစ်ဗိုလ် ရယ်မော စေရန်နှင့် တင်းမာမှုများ ပြေလျော့စေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်က အိမ်ထောင်စုစာရင်းများကိုကြည့်ပြီး ပစ်ခတ်သူ၏အမည်ကို ရှာဖွေခဲ့သည်။ သို့သော် မြန်မာ့တပ်မတော် အနေဖြင့် ပစ်ခတ်သူ၏ နာမည်ကို မရရှိခဲ့ပေ။

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် KNU/KNLA ငြိမ်းချမ်းရေးကောက်စီဟု ခေါ်သည့်အဖွဲ့က နော်မူးအဲ့တို့ရွာတွင် အခြေစိုက်လာပြန်သည်။ ၎င်းတို့၏ စစ်သားတယောက် ပစ်သတ်ခံရသည့်အခါ ရွာသူကြီးများက သတ်ဖြတ်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရပြန်သည်။ ရွာသူကြီးများက မသတ်သော်လည်း စစ်တပ်က သူတို့ကို ဖမ်းဆီးပြီး ငွေအများ အပြား တောင်းခဲ့ကြသည်။

နော်မူးအဲ့သည် အမြောက်အများပေးဆပ်ခဲ့ရသော်လည်း ကြံ့ခိုင်ပြီး ရပ်ရွာအတွက် ယနေ့ထက်တိုင်အောင် အလုပ်အကျွေးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ သူမရွာတွင် ကရင် အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO) အတွက် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေပြီး သူမ၏ နယ်မြေတွင် ဩဇာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူ ဖြစ်သည်။ သူမတွင် အိမ်၊ သစ်သီးခြံနှင့် ကွမ်းသီးနှင့် ရာဘာများ စိုက်ပျိုးထားသည့်ခြံလည်းရှိသည်။ အဆစ်အမြစ်ယောင်ယမ်းခြင်းနှင့် ခါးနာသည့်ဒဏ်ကို ခံစားနေရသည်။



“တိုက်ပွဲတွေမရှိရင် ကျမတို့ ဆက်လက်နေထိုင်ဖို့ အများကြီးစိုးရိမ်စရာမလိုဘူး။ ကျမတို့လိုအပ်တာက ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းနေဖို့ပဲ။ အဲဒါဆိုရင် ကျမတို့လုပ်စရာရှိတာတွေ လုပ်နိုင်ကြလိမ့်မယ်”

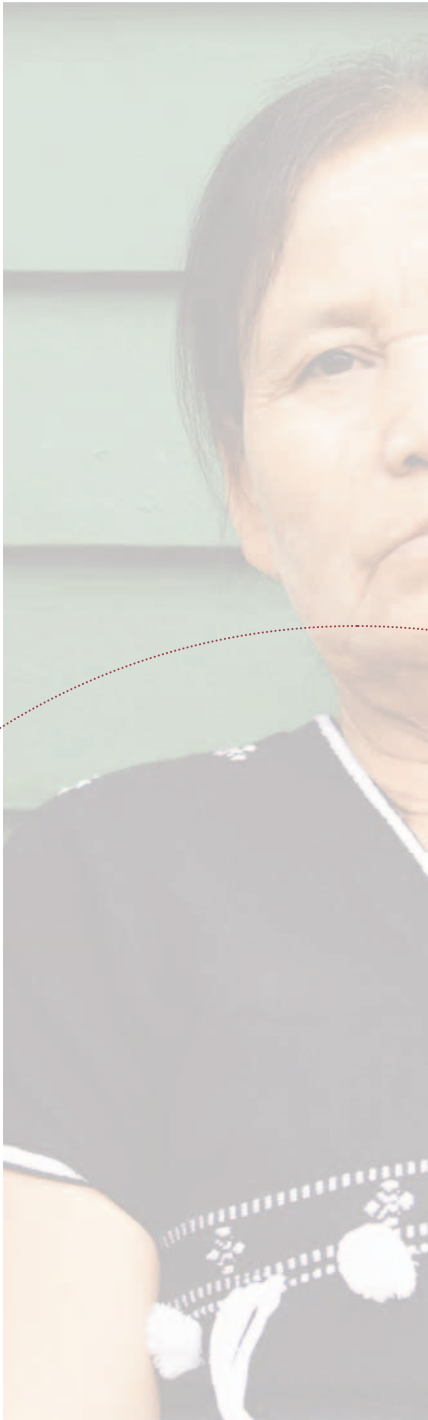


နော်မူးတိ

နော်မူးတီသည် အေးဆေးသည့် အသက် ၅၆ နှစ်အရွယ် ကရင်အမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်ပြီး သမီးနှင့်အတူ နေထိုင်ကာ ငြုပ်ခင်းသေးသေးတခုဖြင့် လုပ်ကိုင် စား သောက် နေသည်။ သူမတွင် သားတစ်ဦးလည်း ရှိသည်။ သူမခင်ပွန်းသည် လွန်ခဲ့ သည့် ၁၂ က သေဆုံးသွားပြီး အလွန်အမှတ်ရစရာ ဖြစ်စေသည်။ သူမအနေ ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှု တစ်စုံတရာသော်လည်းကောင်း မြေသော်လည်းကောင်း မရှိသဖြင့် အခက်အခဲများဖြင့် ဘဝကိုရုန်းကန်ခဲ့ရသည်။

သူမ၏ နယ်မြေတွင် တိုက်ပွဲများ နှစ်ပေါင်းများစွာဖြစ်ခဲ့သဖြင့် နော်မူးတီအနေဖြင့် ကြီးမားသည့် နာကျင်မှုများကို ကြုံကြုံခဲ့ခဲ့ရသည်။ KNU နှင့် KNLA တွင် ဆွေမျိုး သားချင်းများရှိသည်ဟု စွပ်စွဲခံရသည်။ သူမသည် နှစ်ကြိမ်ဖမ်းဆီး၊ ထိန်းသိမ်း ခံရပြီး၊ တကြိမ်တွင် ၃ လခန့်ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ သူမဖမ်းဆီးခံနေရစဉ် စစ်တပ် အတွက် အဓမ္မအလုပ်လုပ်ပေးခဲ့ရပြီး တခါတရံ ညဘက်များတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှုများကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ သူမအတွက် ကံကောင်းသည်မှာ အခြား ထိန်းသိမ်းခံရသူများနှင့်အတူ အိပ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

“သူတို့ပြောတာက KNU မှာ ကျမရဲ့ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေရှိတယ် ဆိုပြီး ကျမကို ဖမ်းတယ်။ သူတို့ နောက်လိုက်သွားပြီး ၃ လလောက် နေလိုက်ရတယ်”





ဒေါ်မြစိန်



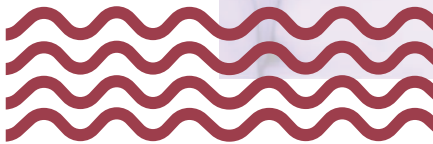
ဒေါ်မြစိန်သည် အသက် ၆၈ နှစ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှစပြီး NLD ပါတီ၏ တက်ကြွသည့် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူမ၏ လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် အသက်လည်းကြီးနေပြီး အခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေသော်လည်း ဒေါ်မြစိန်သည် သူမ၏ ဒေသတွင် NLD အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်နေသည်။

ဒေါ်မြစိန်၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ၂ ကြိမ်ထက်မနည်း ထိမ်းသိမ်းခံရသည်။ နာမည်ဆိုးနှင့် ကျော်ကြားသည့် အင်းစိန်ထောင်တွင် ၆ လနေခဲ့ရသည် (အပေါ်တွင်ဖော်ပြထားသည့် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ ဒေါ်အေးမိနှင့် အတူနေခဲ့ရသည်)။ သူမသည် အကြိမ်ကြိမ် နှိပ်စက်၊ စော်ကား၊ အရှက်တကွ အကျိုးနည်း ဖြစ်အောင်နှင့် ရန်ရှင်းကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံခံခဲ့ရသည်။

ဒေါ်မြစိန်သည် နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်ရန် အကြိမ်ကြိမ် သတိပေးခံရသော်လည်း မည်သည့်အခါမျှ နောက်မဆုတ်ဘဲ ယနေ့တိုင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်နေဆဲဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်းက သူမအတွက် ခွန်အားများ ဖြစ်စေသည်။ NLD ပါတီဝင် ဖြစ်လာစဉ်က ရရှိထားသည့် ရင်ထိုး တံဆိပ်ကို အမြတ်တနိုးထားဆဲဖြစ်သည်။

သူမသည် သား ၂ ဦးနှင့်အတူ သူမပိုင်ဆိုင်သည့် ရန်ကုန်ရှိ အိမ်တွင် နေထိုင်သည်။ ယခု သုတေသနပြုမှုတွင် ပါဝင်ခွင့်ရသည်ကို ဝမ်းမြောက်နေပြီး သူမ၏ အတွေ့အကြုံများကို ပြောပြရန် ယုံကြည်ပြီး စိတ်အားထက်သန်လျက်ရှိသည်။

“**(အခြား လွတ်မြောက်သူတွေနဲ့အတူ) သင်တန်းတက်ပြီးတဲ့နောက်၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် စုစည်း လာနိုင်တယ်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဝေဒနာတွေကို ပြောပြနိုင်တယ်။ အရင်က ဒီလို မလုပ်နိုင်ခဲ့ဖူးဘူး။ ကျမရဲ့ အဖွဲ့အစည်း ဂုဏ်သိက္ခာ ထိခိုက်မှာစိုးလို့ မလုပ်ရဲခဲ့ဘူး။ ယုံကြည်မှုလည်း မရှိခဲ့ဘူး။**”





ဒေါ်ညို

ဒေါ်ညိုသည် အသက် ၄၁ နှစ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး လယ်သမားမိဘများမှ မွေးဖွားခဲ့သည်။ သူမသည် ခင်ပွန်း၊ သားသမီး နှစ်ဦးတို့နှင့်အတူ ပဲခူးတိုင်း ဒေသကြီး၊ သဲကုန်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ ငြိမ်းချမ်းသည့် ကျေးလက်တောရွာတွင် နေထိုင်ခဲ့သည်။ ဒေါ်ညိုသည် စပါးသီးနှံများစိုက်ပျိုးပြီး ကွဲ၊ နွား တိရိစ္ဆာန်များ ထိန်းကျောင်းရသည့် အေးချမ်းသာယာသည့် ဘဝကို ပြန်တမ်းတမိသည်။ ဒေါ်ညိုတွင် ဝင်ငွေ ပုံမှန်ရှိပြီး မိသားစုဘဝအတွက် လုံလောက်၊ ပြည့်စုံသည်။ ပိုလှုံသည့်ငွေကို စုဆောင်းနိုင်ပြီး အလှူအတန်းများပင် လုပ်နိုင်သည်။

သို့သော်လည်း အာဏာပိုင်များက သူမပိုင် လယ် ၁၃ ဧက ကို သိမ်းဆည်း သွားပြီးနောက် သူမ၏ သာယာပျော်ရွှင်သည့် ဘဝသည် ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ငြိမ်းသွားသည်။ သိမ်းဆည်းထားသည့် မြေယာများဖြင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနေ သည့် စီးပွားရေးသမားက သူမမြေတွင် မွေးမြူထားသည့် ငါးများကို ဒေါ်ညိုက ခိုးဖမ်းသည်ဟု လိမ်လည်တိုင်တန်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မတ်လ ၁၃ ရက်တွင် ဒေါ်ညိုသည် ၆ လခန့် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် သိမ်းဆည်းခံ လယ်မြေများ ပြန်လည်ရရှိရေး ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့်အတွက် ဒုတိယအကြိမ် အဖမ်းခံခဲ့ရပြန်သည်။ သူမသည် ပေါင်းတည်နှင့် ပြည် အကျဉ်း ထောင်များတွင် တနှစ်နိပါးခန့် နေခဲ့ရသည်။ သူမ ပထမဆုံးအကြိမ် အဖမ်းခံရ စဉ်က ဝတ်ဆင်ခဲ့သည့် အဝတ်အစားများကို သိမ်းဆည်းထားပြီး အာဏာပိုင် များက သူမ၏ အကျီနှင့် အတွင်းခံများ စုတ်ပြုအောင် ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း အကြမ်းဖက်မှုကို ပြန်ပြောင်း အမှတ်ရစေသည်။

လယ်ယာမြေများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီးနောက် မည်သည့်လျော်ကြေးမှ မရသည့်အပြင် ကာလကြာရှည် အကျဉ်းချခံရသည့်အတွက် ဒေါ်ညိုနှင့် မိသားစုသည် စားဝတ် နေရေးအတွက် ရုန်းကန်ကြရသည်။ သူတို့၏ လက်ကျန် သုံးဧကခန့်ရှိ လယ်မြေ ကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးကြသော်လည်း ထွက်ရှိလာသည့် သီးနှံများကမိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက် လုံလောက်မှုမရှိပေ။ ဒေါ်ညို၏ ခင်ပွန်းသည် အရက်စွဲနေ ပြီး အလုပ်ကောင်းစွာ မလုပ်နိုင်သည့်အတွက် ဒေါ်ညိုမှာ အလုပ်အားလုံး သိမ်းကြုံးလုပ်နေရသည်။ စီးပွားရေးအဆင်မပြေမှုကြောင့် ကလေးနှစ်ဦးမှာ ကျောင်းထွက်လိုက်ရပြီး မိသားစုဝင်ငွေ ရရှိအောင် အလုပ်လုပ်နေရသည်။

ဝင်ငွေရရှိစေရန်အတွက် ရသည့်အလုပ်မှန်သမျှ လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း တနေ့ ဝင်ငွေမှာ ကျပ် ၄ ထောင်ခန့် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ဒေါ်လာခန့်) သာ ရရှိသဖြင့် အသက်ရှင်ရပ်တည်ရန် ခက်ခဲပေသည်။

ဒေသတွင်းရှိ တခြားမိသားစုများကဲ့သို့ပင် ဒေါ်ညို၏ မိသားစုသည်လည်း လယ်သမားမျိုးရိုးသာဖြစ်သည့်အတွက် တခြားလုပ်ငန်းများ မလုပ်ကိုင်တတ်ပဲ သူတို့၏ လယ်ယာမြေများသာ ပြန်လိုချင်ကြသည်။ ဒေါ်ညို၏ မိသားစုသည် အခက်အခဲများဖြင့် ရုန်းကန်နေရသော်လည်း သူတို့၏ လယ်မြေများ ပြန်လည် ရရှိရန် အတွက် တိုက်ပွဲဝင်ဆဲဖြစ်သည်။ ဒေသခံများက သူမ၏ အဖြစ်အပျက်ကို နားထောင်ရန် စိတ်ဝင်စားမှုက ခွန်အားဖြစ်စေပြီး၊ သူမကလည်း တတိုင်းပြည်လုံး သူမ၏တိုက်ပွဲဝင်မှုကို သိစေလိုသည်။

“၂၀၁၄ ခုနှစ်မှာ ကျမထောင်ကလွတ်လာပြီးတဲ့နောက်၊ ကျမတို့လယ်မြေတွေ သိမ်းဆည်းခံရတော့ ကျမတို့ဘဝလည်း စိတ်ဆင်းရဲစရာ အတိဒုက္ခရောက်ခဲ့ရတယ်။ ကျမတို့ အရမ်းကြပ်တည်းခဲ့ကြ တယ်။ နေ့စဉ်ဝင်ငွေရဖို့ ကျမအလုပ်လုပ်ရတယ်။ စာတော်တဲ့ ၉ တန်းကျောင်းသား ကျမသား လည်း ကျောင်းထွက်လိုက်ရတယ်။ ကျမသမီးကတော့ ကောက်လှိုင်းတွေကောက်ရတယ်။ အခုတော့ ကျမတို့ တရက်ကို ကျပ် ၄ ထောင်နဲ့ အသက်ရှင် ရပ်တည်နေရတယ်”





လွေးပိုးကီချို



လွေးပိုးကီချီသည် အသက် ၂၁ အရွယ် တအာင်းအမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မေလကုန်တွင် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့သည်။ ဝင်ငွေရရှိရန်အတွက် နမ်းခန်းမြို့နယ်တွင် မီးသွေးဖုတ်ခဲ့သည်။ မင်္ဂလာဆောင်ပြီး ၇ ရက်အကြာ ၂၀၁၆ ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့ တွင် သူမ၏ ခင်ပွန်းသည် မီးသွေးဖိုရိုရာသို့ ထွက်လာရာ လမ်းလယ်တွင် ထောင်ထားသည့် မိုင်းတက်နင်းမိသည်။ လယ်သမားတဦးနှင့် ရွာသားအချို့က သူ့ကို အဆောတလျှင် ကယ်ဆယ်ခဲ့ကြသော်လည်း ဒဏ်ရာပြင်းထန်သည့်အတွက် ရွာသို့မရောက်မီမှာပင် သူသေဆုံးသွားသည်။ မိုင်းကို ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ/ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (RCSS/SSA) မှ ထောင်ထားသည်ဟု လွေးပိုးကီချီနှင့် ရွာသားများက ယုံကြည်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခင်းဖြစ်ပွားချိန် တပိုက်တွင် ရှမ်းစစ်သားများကို ရွာထဲတွင် တွေ့မြင်ကြ၍ ဖြစ်သည်။

သူမ၏ ခင်ပွန်း သေဆုံးသွားပြီးနောက် ခင်ပွန်းသည်၏ အိမ်တွင် ဆက်နေလိုစိတ် မရှိတော့သည့် လွေးပိုးကီချီသည် သူမ၏ ရွာသို့ပြန်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူမ ခင်ပွန်း၏ အိုမင်းနေပြီဖြစ်သည့် မိဘများ သာကျန်ခဲ့သည်။ သူမ၏ မွေးချင်း ၇ ယောက်မှာလည်း သေဆုံးသွားပြီဖြစ်သည့်အတွက် မိသားစုတွင် သူမတဦးသာ ကျန်တော့ရာ အိုမင်းနေသည့် မိဘများကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန် ပြန်ခဲ့သည်။ သူမသည် တခြားတနေရာတွင် နေထိုင်နေသော်လည်း မကြာ၊ မကြာပြန်၍ ယောက္ခမများကို ကြည့်ရှု စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ ယောက္ခမများက ယခုလို နေရသည်ကို သဘောမကျပဲ သူမကို သူတို့နှင့်အတူ ပြန်နေစေချင်ကြသည်။ တယောက်တည်း လုပ်ကိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်သဖြင့် လွေးပိုးကီချီသည် မီးသွေးဖုတ်ခြင်း လုပ်ငန်းကိုလည်း ရပ်ဆိုင်းလိုက်ရသည်။ မိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက် မိဘများ၏ အိမ်တွင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး လုပ်ကိုင်နေသည်။

လွေးပိုးကီချီနှင့် ယောက္ခမများသည် နက်ရှိုင်းသည့် စိတ်ဒဏ်ရာ ရရှိခံစားနေရသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ တုန်လှုပ်ခြောက်ချားခဲ့ပြီး စိတ်ဝေဒနာကို ယခုအခါ ခံစားနေရသည်။ လွေးပိုးကီချီကိုယ်တိုင်မှာလည်း လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် လက်ထပ်ထားသည့် ခင်ပွန်း ဆုံးပါးသွားသည့်အတွက် မျှော်လင့်ချက်များ ပျောက်ဆုံးသွားသည်။

“ကျမ ခင်ပွန်းရဲ့မိဘတွေကို ကျွေးမွေးပြုစုမယ့်သူ မရှိဘူးဖြစ်နေတယ်။ သူတို့ အရမ်းအိုနေကြပြီ။ ကျမတို့အပေါ်မို့ခိုနေရတာ။ ကျမ ယောက်ျားဆုံးပြီးတဲ့နောက် ကျမ မိဘတွေဆီပြန်ခဲ့တယ်။ ကျမ မိဘတွေလည်း အရမ်းအိုနေကြပြီ သား၊ သမီးဆိုလို့ ကျမတယောက်တည်းသာ ကျန်တော့တယ်။ ကျမ ယောက်ျားမရှိဘဲနဲ့ သူ့အိမ်မှာ ကျမ ဆက်မနေချင်တော့ဘူး”





နော်ဖိုးသဒါး

အသက် ၅၂ နှစ်အရွယ်ရှိ နော်ဖိုးသဒါးသည် ရွာသူကြီးအဖြစ် ဆယ်စုနှစ်နှင့် ချိပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် စစ်ပွဲများပြင်းထန်ခဲ့ သည့်အတွက် ရွာသူကြီးအဖြစ် မည်သူမျှ မလုပ်ချင်ကြပေ။ သူမအနေဖြင့် အန္တရာယ်ရှိသောအလုပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

၁၉၉၇ နှင့် ၂၀၀၂ ခုနှစ်အတွင်း သူများ၏ နယ်မြေတွင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး သူမဟဲငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ကဲ့သို့ အုပ်စုများကလည်း KNLA မှ ခွဲထွက်ပြီး ‘ငြိမ်း ချမ်းရေး သဘောတူချက်အရ’ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပူးပေါင်း ဖွဲ့စည်းပြီးနောက် ပြည်သူ့အများစုမှာ ဖမ်းဆီးခံရခြင်း၊ နိုင်စက်ခံခြင်းနှင့် သတ်ဖြတ် ခြင်းခံ ခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ဒီမိုကရေစီ ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာတပ်မတော် (DKBA) က နော်ဖိုးသဒါး၏ရွာကို မီးရှို့ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တရွာလုံး အတင်း အကြပ် ရွှေ့ပြောင်းခံရသည်။ ရွာသူကြီးအနေဖြင့် စစ်သားများအတွက် ရိက္ခာနှင့် လမ်းပြရန် မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် KNLA ၏ ခြံခိုတိုက်ခိုက်ခြင်းခံရပါက သူမအနေဖြင့် ပြစ်တင်၊ ခြိမ်းခြောက်ခံရပြီး ငွေကြေးအရ အတင်းအကြပ် ပေးဆောင်ရန် ဒဏ်တပ်ခံရသည်။ အခြား ရွာသား များမှာလည်း အလားတူ ခံကြရသည်။

နော်ဖိုးသဒါးအနေဖြင့် ရွာသူကြီးဖြစ်သော်လည်း အဆိုပါ စစ်ပူနေသည့်ကာလများ အတွင်း ရွာသားများအား ကူညီရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကင်းမဲ့နေတတ်သည်။ ရွာသားများ ဖမ်းဆီးခံနေရစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့ကို သွားတွေ့ရန်ပင် မတတ်နိုင်ခဲ့ပေ။ တဦး တယောက်ကမူ သူမကို အကူအညီပေးခဲ့ပေ အထီးကျန်ဆန်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် KNU နှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် မိသားစုဝင်များ အဆိုပါ အဖွဲ့တွင် ရိုနေခြင်းကြောင့် KNU နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသည့်နောက်တွင် ဖြစ်သည်။

တနေ့တွင် သူမနှင့် တခြားရွာသား ၃ ဦးသည် စစ်တပ်သို့ ခေါ်ဆောင်ခံလာရပြီး နောက် KNLA စခန်းအနီးသို့ စိန်ပြောင်းဖြင့်ပစ်ရန် အမိန့်ပေးခံရသည်။ သူတို့ အနေဖြင့် ထိုသို့ပစ်ခတ်ရန် ကြောက်ရွံ့နေကြပြီး စစ်တပ်မှ စိန်ပြောင်းဖြင့် ပစ်ပြ သည်ကို မကြည့်မနေရ ကြည့်ကြရသည်။

နော်ဖိုးသဒါးသည် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ရဲစွမ်း၊ သန်မာသည့် အမျိုးသမီးဖြစ်သည်။ သူ၏ ရွာအတွက် အလုပ်အကျွေးပြုချိန်နှင့် ဦးဆောင် နေစဉ်အတွင်း မတူညီသည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စု နှစ်ခု၏ကြားတွင် ညှပ်နေခဲ့ သည်။ သူမသည် ကလေး ၆ ယောက်၏ တဦးတည်းသော မိခင်ဖြစ်ပြီး ကလေး ၂ ဦးမှာ မွေးစားထားခြင်းဖြစ်သည်။ သူမ၏ မိသားစုကို စောင့်ရှောက်ရန် အမြဲ ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သူမသည် ရွာ၏ခေါင်းဆောင်တယောက်အဖြစ်နှင့်ရော ရပ်ရွာ အတွက် ကျွမ်းကျင်သည့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သူအဖြစ်နှင့်ပါ ပြသခဲ့သည်။ သူမ သည် အခက်အခဲ၊ တိုက်ပွဲများအတွက် ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သော်လည်း သူမ၏ ပေးဆပ်မှုကို မျက်ပါးထင်ထင် မမြင်နိုင်ပေ။ သူမသည် ယခုအခါတွင် မိခင်အိုကို လုပ်ကျွေးပြုစုနေသည်။



“ကျမတို့ အမြဲတန်း မဖြစ်မနေလိမ့်သာခဲ့ရပြီး အမှန်အတိုင်းပြောနေသယောင် ဟန်ဆောင်ခဲ့ရတယ်။ စစ်ဗိုလ်တွေကို ကျမတို့ရှာဖွေတွေ့တဲ့ ဟင်းကောင်းတွေကျွေးပြီး သူတို့စိတ်ကျေနပ်အောင် လုပ်ခဲ့ရတယ်။ တကယ်လို့ ကျမတို့ငါးဖမ်းလို့ရရင် သူတို့ကိုပေးတယ်။ အသီးအနှံတွေရရင် သူတို့ကိုပေးတယ်။ ဒီလိုနဲ့ သူတို့က ကျမတို့အပေါ်ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ဆက်ဆံလာမယ်”



ယာပူ

၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၇ ရက်နေ့တွင်၊ မူဆယ်မြို့နယ်ရှိ ၎င်းတို့ပိုင် ပြောင်းခင်းတွင် အလုပ်လုပ်နေစဉ် ယာပူး၏ ခင်ပွန်းသည် မြေမြုပ်မိုင်းနင်းမိသည်။ မိုင်းသည် နွားတင်းကုပ်နားတွင် ထောင်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး သူက နွားတင်းကုပ်မှ ပြန်အထွက်တွင် တက်နင်းမိပြီး ပေါက်ကွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ပေါက်ကွဲမှုကြောင့် သူ၏ ညာဖက် ခြေတဖက် ဆုံးရှုံးရသည်။ အခင်းဖြစ်ပွားစဉ် ကလေး ၅ ယောက် မိခင်နှင့် မြေး ၇ ယောက်၏ အဖွားဖြစ်သူ အသက် ၆၀ ရှိ ယာပူးသည် လယ်ကွင်း တဖက်တွင် ရှိနေသည်။ သူမက သူ၏သားတယောက်ကို ခေါ်ပြီး ဆေးရုံသို့ အမြန် ပို့လိုက်ကြသည်။

ယာပူး၏ခင်ပွန်းမှာ ယခုအခါဒုက္ခိတ ဘဝရောက်ရှိသွားပြီး အလုပ်မလုပ်နိုင်တော့ပါ။ သူ့အတွက် တပ်ဆင်ပေးထားသည့် ခြေတုမှာ သူနှင့် အံဝင်ခွင်ကျ မဖြစ်ပဲ အခက်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ဆေးကုစားရိတ်အတွက် ယာပူးသည် ငွေအမြောက်အများ အကုန်အကျ ခံလိုက်ရသဖြင့် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့နေရသည်။ သူမတို့၏ ယာခင်းသို့ နှစ်နာရီကြာ လမ်းလျှောက်သွားရပြီး ၎င်းတို့နှစ်ဦးမှာ အသက်ကြီးပြီဖြစ်၍ မိသားစု ရှေ့ရေးအတွက် ရတက်မအေး ဖြစ်နေရသည်။ သူမအနေဖြင့် အလုပ်ကြမ်းများ လုပ်ရန် အသက်ကြီးနေပြီဖြစ်ပြီး သူမအနေဖြင့် ပင်ပန်းနေပြီဖြစ်၍ သူမခင်ပွန်း တောင်းဆိုသမျှအတွက်လည်း မကူညီနိုင်ပေ။ မြန်မာ့တပ်မတော်မှ ရွာတွင် မိုင်းထောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယာပူးနှင့် သူမခင်ပွန်းက သံသယဖြစ်သော်လည်း သူမခင်ပွန်းမှာ မည်သည့်လျော်ကြေး (သို့) တောင်းပန်မှုမျိုးမှ မရရှိပေ။

လက်ကွင်းသို့ရောက်ရန် ရာပူအနေဖြင့် ၂ နာရီခန့် လမ်းလျှောက်ရသည်။ ယာပူးတွင် သား ၂ ယောက်ရှိပြီး သားကြီးမှာ သူ့မိသားစုနှင့်နေထိုင်သည်။ သူ့မိဘများမှလွဲ၍ ကျန်သူမှာ ဘုန်းကြီးဖြစ်ပြီး မန္တလေးတွင်နေထိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သူနှင့် သူ့ခင်ပွန်းအတွက် သူတို့ပိုင်လယ်မြေပေါ်တွင် သူမတဦးတည်းသာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်နေရ၍ ပင်ပန်း၊ ခက်ခဲလျှက်ရှိသည်။ သူမခင်ပွန်း ခြေထောက်တဖက် ဆုံးရှုံးချိန်မှစပြီး သူမအနေဖြင့် စိတ်ကျရောဂါခံစားနေရသည်။

“**သူနွားတင်းကုပ်က ထွက်လာချိန်မှာ ပေါက်ကွဲသွားတာပဲ။ သူက ခြေတဖက် ဆုံးရှုံးသွားတယ်။ မယုံနိုင်စရာပဲ။ ကျမ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သွားတဲ့အတွက် သူ့ဆီ ပြေးမသွားနိုင်ခဲ့ဘူး။ ကျမ နွားတင်းကုပ်ဆီ ပြေးသွားချိန်မှာတော့ သူ့ညာခြေထောက် မရှိတော့ဘူး။**”





ဒေါ်စိန်ထွေး

ဒေါ်စိန်ထွေးသည် အသက် ၅၂ နှစ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးတဦးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် အချိန်အတော်များများ ထောင်သွင်း အကျဉ်းချခံခဲ့ရသည်။

၂၀၀၆ ခုနှစ်မတိုင်မီက ဒေါ်စိန်ထွေး၏ မိသားစုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ သူတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်အိမ်များရှိခဲ့ပြီး အဖိုး၊ အဖွားများမှာလည်း မြေယာပိုင်ရှင်များဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ပြဇာတ်သဖွယ် အရာရာ ပြောင်းလဲ သွားသည်။ တပ်မတော်အရာရှိမှ ကူညီပံ့ပိုးထားသည့် စီးပွားရေးသမား ၂ ဦးသည် ရန်ကုန် မရမ်းကုန်းမြို့နယ်ရှိ သူမတို့အိမ်နီးချင်းများထံသို့ ရောက်ရှိလာပြီး ကျပ် ၁ သန်း (ဒေါ်လာ ၁ ထောင်ခန့်) ယူ၍ သူတို့ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ထားရှိကာ နေအိမ်များမှ ထွက်ခွာသွားရန် ပြောဆိုခဲ့သည်။ အဆိုပါ ငွေကြေးမှာ နည်းပါးလွန်း ပြီး သူတို့သိမ်းယူသည့် မြေအတွက် လုံလောက်မှုမရှိသည့် လျော်ကြေးဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးသမားများဘက်သို့လိုက်သည့် ဒေသဆိုင်ရာ တရားသူကြီး ၂ ဦးက နေအိမ်များမှ မထွက်ခွာပေးပါက သူတို့အိမ်များ ဖျက်ဆီးခြင်းခံရပြီး တရားစွဲခြင်းခံရမည်ဟု ပြောဆိုသည်။ ဒေါ်စိန်ထွေးက ထွက်ခွာပေးရန် ငြင်းဆိုခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များက ဟင်းသီးဟင်းရွက် စိုက်ခြင်းနှင့် အိမ်နှစ်လုံး အပါအဝင် သူမပိုင် မြေအားသိမ်းယူသွားသည်။ အိမ်ထောင် ပရိဘောဂနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများလည်း သိမ်းယူခံရသည်။ ဒေါ်စိန်ထွေးနှင့် မိသားစုသည် မည်သည့်ငွေကြေး ပေးလျော်မှုမှ မရသည့်အပြင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၂၅ အရ ဖမ်းဆီးခံရကာ၊ ထောင် ၆ လချမှတ်ခြင်းခံရသည်။ သူမသည် ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာသည်။

ထိုသို့ မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းမှုက မတရားမှု အတော်များများကို ဆက်လက် ထုတ်ဖော်မည့် သူမ၏ အသံကို တိတ်ဆိတ်သွားရန် မတားဆီးနိုင်ခဲ့ပါ။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်မှုနှင့် ရွှေပါရောင်တော်လှန်ရေးကာလအတွင်း သူမသည် အကြမ်းဖက် ဖမ်းဆီးခံရပြန်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့သဖြင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့်အတူ အဖမ်းခံရကာ တလခန့် ထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရသည်။

လက်ပတောင်းတောင်ဒေသ ကြေးနီစီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြရာမှ ရဲ၏ ပစ်ခတ်ခြင်းခံရပြီး သေဆုံးသွားသည့် ဒေသခံ လယ်သမား ဒေါ်ခင်ဝင်းအတွက် တရားမျှတမှုကို တောင်းဆိုရာမှ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ထပ်မံဖမ်းဆီးခံရပြန်ကာ အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်တွင် ထောင်ကျခဲ့သည်။ ၆ လကြာပြီးနောက် သမ္မတ၏ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဖြင့် ပြန်လွတ်လာသည်။ အသရေဖျက်မှုဖြင့် တရားစွဲခံရသော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါစွဲချက်ကို ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားနေပြီး ဖမ်းဆီးခံနေရသည့် အဆိုပါ ကာလများအတွင်း ဒေါ်စိန်ထွေးသည် မည်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှ လုပ်ခွင့်မရှိသည့်အပြင် နိုင်ငံရေးမလုပ်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းခံရသည်။

သူမ၏ အတွေ့အကြုံအရ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းနှင့် ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရမှုနှင့် လူသားမဆန်စွာ ပြုမူဆက်ဆံခြင်းတို့ကြောင့် ခက်ခဲ၊ ကြမ်းတမ်းမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရိုက်နှက်ခံရပြီး လက်ဖြင့် ပြန်လည်ကာကွယ်ခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့် သူမ၏ လက်သည် မူလအတိုင်း ပြန်မကောင်းတော့ပေ။ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရစဉ်အတွင်း အာဟာရ ပြတ်လတ်သည့်အခါကို ခံစားခဲ့ရသည့်အတွက် အစာအိမ်ရောဂါပါ ရရှိခဲ့သည်။

“၂၀၀၆ ခုနှစ်မှာ ကျမ စုဆောင်းထားတဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေဖြစ်တဲ့ မြေ၊ အိမ်နှစ်လုံး၊ အိမ်ထောင် ပရိဘောဂတွေ အတင်းအဓမ္မ သိမ်းဆည်းခံရတယ်။ တကယ်လို့ စာရွက်စာတန်းတွေကို သဘောတူရင် လက်မှတ်ထိုးပေးဖို့နဲ့ လက်မှတ်မထိုးပေးရင် တရားစွဲခံရမယ်လို့ ပြောတယ်။ တကယ်လို့ ကျမတို့ မရွေးပေးရင် ကျမတို့အိမ်ကို ဖြိုပစ်မယ်လို့ ပြောတယ်။”





ယာဆိုင်မန်

မြန်မာစစ်တပ်၏ လက်အောက်ခံ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့နှင့် တအာင်းလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (TNLA) တို့ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်အတွင်းရှိ သူတို့၏ကျေးရွာတွင် တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် ယာဆိုင်မန်၊ သူမ၏ ခင်ပွန်းနှင့် ကလေး ၆ ဦးတို့သည် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များအဖြစ် ဒုက္ခသည်စခန်းသို့ ထွက်ပြေး ခိုလှုံနေကြရသည်။ တိုက်ပွဲများ ပြင်းထန်လာသည့်အတွက် အသက် ၅၃ နှစ်ရှိ တအာင်းအမျိုးသမီးနှင့် မိသားစုသည် ရွာမှ ထွက်ပြေးလာကြပြီး သူတို့၏ ယာခင်းတွင် ၃ ရက်ကြာ အိပ်စက်ခဲ့ကြရသည်။ သူတို့၏ ရွာဘက်မှ သေနတ် ပစ်ခတ်သံများကို သူတို့ ကြားနေသည်။ သူတို့၏ အိမ်၊ စပါး ၈ တန်နှင့် အခြားအိမ် ၄ လုံး မီးလောင်သွားသည်ကို နောက်ပိုင်းတွင် သိလိုက်ကြသည်။ မည်သည့် အဖွဲ့၏ လက်ချက်ဖြစ်သည်ဆိုသည်ကို မသိရှိရပေ။ အခြေအနေများ ပိုမိုဆိုးရွား လာသည့်နောက် ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်အတွင်းရှိ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များအား လက်ခံ ထားရှိသည့် စခန်းသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းမခံရမီအထိ အနီးအနားရှိ ရွာသို့ထွက်ပြေးရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားသည့် စပါး ၈ တန်ကို ယာဆန်းမန်တို့ တနှစ်ပတ်လုံးစိုက်ပျိုး ထွန်ယက်ရာမှ ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစပါးသည် သူတို့မိသားစု နောက်တနှစ် စားသောက်ရန်အတွက် လုံလောက်သည်။ စပါးနှင့် အိမ်အပြင် ယာဆိုင်မန် တို့ ရွာမှထွက်ပြေးသွားပြီးသည့်နောက် အိမ်ရှိပစ္စည်းများနှင့် ကျွဲ ၆ ကောင်ပါ ခိုးယူခံရသည်။ စစ်သားများက ရွာကို သိမ်းပိုက်ထားသည့်အတွက် ယာဆိုင်မန် သည် တိရိစ္ဆာန်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် ရွာသို့ မပြန်နိုင်ပဲ၊ စစ်သားများက သူမ၏ ကျွဲများကို ရောင်းချလိုက်သည် (သို့မဟုတ်) သတ်ဖြတ် စားသောက် လိုက်သည် ဆိုသည်ကိုလည်း မသိရှိပေ။ ကျွဲဈေး ကောင်းရသည့် အတွက် ဆုံးရှုံးမှု ပမာဏမှာ ကြီးမားသည်။ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ကျွဲတကောင် လျှင် ကျပ် ၁ သန်း (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၅၀ ခန့်) တန်ဖိုးရှိသည်။

သူမ၏မိသားစုသည် စခန်းအတွင်းရှိ တခြားဒုက္ခသည်များရရှိသည့် အထောက် အပံ့အတိုင်း ရရှိသော်လည်း မိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက် လုံလောက်ပြီး ပုံမှန်ရရှိခြင်းမျိုးမဟုတ်ပေ။ သူမသည် ဝင်ငွေအနည်းအငယ်ရရှိရန်အတွက် စခန်းအနီးရှိ ယာခင်းများတွင် ရံဖန်ရံခါ အလုပ်လုပ်သည်။

ယာဆိုင်မန်သည် သူမ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ခိုးယူ၊ ဖျက်ဆီးခံရမှုနှင့် စခန်းအတွင်း မိသားစု ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေရသည့်အခြေအနေကို စဉ်းစားမိသည့်အခါတိုင်း စိတ်ဓာတ်ကျမှုနှင့် ဆုံးရှုံးမှုဝေဒနာကို ခံစားရသည်။ သူမ၏ မိသားစုအတွက် သင့်တော်သည့် စားဝတ်နေရေးအခြေအနေ ပြန်လည် တည်ထောင်ပေးရန် အိုမင်းနေသည့်အတွက် စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းနေပြီး ခွန်အားမဲ့နေသည်ဟု ခံစားနေရသည်။ သူမ၏ မြေယာများ ပြန်ရ၊ မရကိုလည်း မသေမခြာဖြစ်နေပြီး၊ မည်သည့်အချိန် ရွာပြန်ရမည်ကိုလည်း မသိသည့်အတွက်လည်း စိတ်အားငယ်မှုကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။



စစ်သားတွေက တရွာလုံးကို ဖျက်ဆီးသွားတယ်။ သူတို့စားချင်တာ၊ လိုချင်တာအကုန် ယူသွားတယ်။ သူတို့မလိုချင်တာတွေကို ဖျက်ဆီးတယ်၊ မီးရှို့တယ်။ ဆန်တွေကိုလည်း နေရာအနှံ့ လွှင့်ပစ်ထားတယ်။ ကျမတို့မွေးထားတဲ့ တိရိစ္ဆာန်တွေကိုလည်း သတ်ဖြတ်၊ စားသောက်တယ်။ ဘာမှကို မကျန်တော့ဘူး။ ကျမတို့ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာလို့သာ အသတ်မခံရတာ။ ကျမတို့ ကလေးတွေ အဝတ်အစား တောင် မသယ်နိုင်တော့ဘူး။



နော်ရီးခူ



အသက် ၃၈ နှစ်ရှိ နော်ရီးခူသည် ရဲရင့်သတ္တိရှိပြီး စိတ်ဓာတ်ခိုင်မာသည့် ကရင် အမျိုးသမီးတဦးဖြစ်သည်။ အဓမ္မပြုကျင့်ခံခဲ့ရသော်လည်း သူ့အတွေ့အကြုံကို မကြောက်မရွံ့ ပြန်ပြောပြနိုင်ပြီး၊ မြန်မာပြည်ရှိ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရသူ အမျိုးသမီးများထံမှ ရှားရှားပါးပါး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်သည့် ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသူ ဖြစ်သည်။ သူမသည် စာမရေးတတ်၊ ကျောင်းမတက်ခဲ့ရသော်လည်း ယဉ်ကျေးမှု အကန့်အသတ်များကို ချိုးဖျက်ပြီး ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ သည်။

တနေ့တွင် သူမတို့မိသားစုရှိရာသို့ စစ်တပ်မှ စစ်သားတဦး ရောက်ရှိလာသည်။ သူမ၏ ဖခင်က စစ်သားကို ခေါင်ရည်နှင့် ဘဲတကောင်ပေးပြီး အခြားတနေရာ တွင် ချက်ပြုတ်စားသောက်ရန် ပြောလိုက်သည်။ ထိုနေ့တွင်ပင် ရွာသူကြီးနှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ တပ်မှူးသည် သူမအိမ်သို့ ရောက်ရှိလာပြီး စစ်သားများ က အိမ်ကို ဝိုင်းလိုက်ကြသည်။ မနက်ကရောက်ခဲ့သည့် စစ်သားက နော်ရီးခူ အားဖမ်းဆွဲစဉ် သူမက ၃ လသား ကလေးကို ချီယူပြီး အပြင်ဘက် ချုံပုတ်များ ရှိရာသို့ အတင်းအကြပ် ခေါ်ဆောင်ခံခဲ့ရသည်။ တယောက်ယောက် နောက်က လိုက်လာပါက သူမအား သတ်ပစ်မည်ဖြစ်ပြီး ကလေးငိုပါကလည်း ကလေးကို သတ်ပစ်မည်ဟု စစ်သားက ခြိမ်းခြောက်သည်။ သူမသည် အလွန်အမင်း ကြောက်ရွံ့သွားပြီး၊ သူမနှင့် ကလေးအသက်အတွက် စိုးရိမ်သွားသည်။ ရွာပြင်သို့ရောက်သည်နှင့် စစ်သားသည် သူမအား အဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့သည်။ သူမအား အိမ်ပြန်ခွင့်ပေးရန် စစ်သားကို အသနားခံသဖြင့် စစ်သားက လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ သူမအိမ်သို့ရောက်သည့်အခါ မိသားစုများက သူမကို စိုးရိမ်ပူပန်စွာဖြင့် စောင့်မျှော်နေကြသည်။ အမှန်အတိုင်း ပြောပြရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပြီး စစ်သားက သူမကို အဓမ္မပြုကျင့်ကြောင်း ပြောလိုက်သည်။ တပ်မှူးက စစ်သားကို ပစ်သတ်လိုက်သည်။

နော်ရီးခူသည် ယခုအခါ ကလေး ၄ ဦးရှိပြီး ခင်ပွန်းဖြစ်သူနှင့် အတူ ၎င်းတို့ပိုင် ရော်ဘာခင်းနှင့် လယ်ကွင်းတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

“**ကျမ ဘာမှ မတတ်နိုင်ခဲ့ဘူး၊ ကလေးကို အဲဒီစစ်သား သတ်ပစ်မှာ ကြောက်လို့။ ဒါနဲ့ပဲ သူ့လိုတဲ့ဟာကို ပေးလိုက်ရတယ်။ ကျမဟာ အရှက်တကွဲ၊ အကျိုးနည်းခဲ့ရသူပါ။**”





ဒေါ်စိုးစိုးဦး



ဒေါ်စိုးစိုးဦးသည် ၁၉၈၈ ခုနှစ် အစိုးရဆန်ကျင်ရေး ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့စဉ်က အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ်ရှိ ကျောင်းသူတဦးဖြစ်သည်။ နောက် ၂ နှစ်အကြာတွင် NLD ပါတီသို့ ဝင်ရောက်ပြီး မကြာမီမှာပင် သောင်းကျန်းသူများအား အထောက်အပံ့ပေးနေသည်ဟု စွပ်စွဲခံရကာ အဖမ်းခံခဲ့ရသည်။

ယခုအခါ အသက် ၄၈ နှစ်ရှိပြီဖြစ်သည့် ဒေါ်စိုးစိုးဦးသည် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင် အတွင်း ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့်ကာလများအကြောင်း ပြန်ပြောရန် ခက်ခဲနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းထောင်တွင်း ရှိနေစဉ် အကြိမ်ကြိမ် အရှက်ခွဲခြင်းနှင့် နှုတ်ဖြင့် ရုန်းရင်းကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုခံရခြင်းများ ရှိခဲ့သည်။ ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေရန် အကြိမ်ကြိမ် စော်ကားပြောဆိုခံရခြင်းနှင့် သူမအား တန်ဖိုးမရှိသူတယောက်အဖြစ် ဆက်ဆံခံရခြင်းအပေါ် အမျက်ဒေါသထွက်မိသည်။

ထောင်မှပြန်လွတ်လာပြီး ကျောင်းတက်ခွင့်မရရှိခဲ့ပါ။ သူမသည် ပညာရေး ကို အလွန်တန်ဖိုးထားပြီး ၁၉၈၈ ဒီမိုကရေစီလူထုလှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ပညာရေးကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ရမှုအကြောင်း မျက်ရည်စက်လက်ဖြင့် ပြန်ပြောပြလာ သည်။ သူမအနေဖြင့် ကျောင်းပြန်တက်ခွင့်ရပြီး ပညာသင်ခွင့်ရပါက ကောင်းမွန် သည့် ဘဝကို တည်ဆောက်နိုင်မည်ဟု ယုံကြည်သည်။

သူမသည် လောလောဆယ်တွင် မိခင်ဖြစ်သူ၊ ခင်ပွန်း၊ သားများနှင့်အတူ ရန်ကုန်တွင် နေထိုင်သည်။

ခက်ခက်ခဲခဲ ဘဝကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော်လည်း အစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် တိုးတက်မှုမရှိသည်ကို တွေ့ရသည့်အခါ စိတ်ပျက်မိပြီး ဒေါ်စိုးစိုးဦးသည် အပြောင်းအလဲများအတွက် ဆက်လက် တိုက်ပွဲဝင်လျှက်ရှိသည်။ သူမသည် လူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ကုန်ကူးမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပညာပေးမှုများ ပြုလုပ်နေပြီး အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုအတွက်လည်း တိုက်ပွဲဝင် နေသည်။ သူမသည် လက်စားချေလိုသည့် စိတ်ဖြင့် မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများအပေါ် အသိအမှတ်ပြုမှု၊ နှစ်နာခဲ့သူများအတွက် သင့်တော် သည့် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးရန်နှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများမှ စစ်မှန်သည့် ဝန်ချ တောင်းပန်မှုများအတွက် လုပ်ဆောင်နေသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်မှသာ နှစ်နာ ခဲ့သူများအတွက် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားရာကျမည်ဟု သူမယုံကြည်သည်။

“ကျမကတော့ ဒီအစိုးရအနေနဲ့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဆိုတဲ့ တိကျတဲ့ အနက်ဖွင့်ဆိုချက်တွေ ဖြစ်နိုင်သမျှ မြန်မြန်လုပ်ဆောင်စေချင်ပြီး လိုအပ်နေတဲ့ ပြန်လည်ကုစားမှုတွေလုပ်ပေးမယ့် လုပ်ငန်းစဉ် တွေ အကောင်အထည်ဖော်စေချင်တယ်။ တကယ်လို့ အရမ်းကြန့်ကြာနေမယ်ဆိုရင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေထဲက သက်ကြီးရွယ်အိုတွေ ဒီအခွင့်အရေးတွေ မခံစားရဘဲနေမှာ စိုးရပါတယ်”





ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်



ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်သည် အသက် ၄၃ နှစ်အရွယ်ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးအသိုင်းအဝိုင်းမှ ပေါက်ဖွားခဲ့သူဖြစ်ပြီး NLD ပါတီဝင်လည်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကြောင့် သူမနှင့် မိသားစုသည် အာဏာပိုင်များ၏ ပစ်မှတ်ထား ဖိနှိပ်ခံခဲ့ရပြီး စစ်ထောက်လှမ်းရေးမှ အကြမ်းဖက် စစ်ကြောခဲ့သည့်ဒဏ်ကြောင့် သူမသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ချို့ယွင်းခဲ့ရသည်။

ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်၏ ဖခင်သည် NLD ကို ထောက်ခံအားပေးမှုဖြင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ် တွင် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရပြီး ထောင် ၇ နှစ် ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုကာလအတွင်း ဖခင်ဖြစ်သူအား တွေ့သည်ဆိုရုံမျှသာ တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။

ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်သည် အာဏာပိုင်တို့၏ လက်အတွင်း အကြမ်းဖက်မှုများ ခံခဲ့ရ သည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ၏ မန္တလေးခရီးနှင့် ပတ်သက်ပြီး စစ်ထောက်လှမ်းရေးများ၏ ၄ ရက်ကြာ ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခြင်း ခံရသည်။ ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်မှာ အမျိုးသား စစ်ထောက်လှမ်းရေး အရာရှိများ၏ စစ်ဆေးမေးမြန်းမှုကို ခံရပြီး သူ၏ မေးမြန်းမှုကို မဖြေကြား ခဲ့သောကြောင့် ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း ပါးရိုက်ခံခဲ့ရသည်။ နားမှ သွေးများ ထွက်လာသည်အထိ အနည်းဆုံး ၆ ကြိမ်ခန့် ထိုးကြိတ်ရိုက်နှက်ခံရသည်။ စစ်ထောက်လှမ်းရေးများက သူမအား နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်ရန် ပြောဆိုခဲ့သည်။

ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်အား ဖိအားပေးသည့်အနေဖြင့် အာဏာပိုင်များက မိသားစု ဝင်ငွေမရရှိစေရန် တားဆီး၊ ပိတ်ပင်မှုများ ပြုခဲ့သည်။ မည်သည့်စီးပွားရေးမျှ မလုပ်နိုင်အောင် တားဆီးခံရပြီး ဖခင်ဖြစ်သူ ထောင်ကျနေသည့် ၇ နှစ်အတွင်း လှုပ်စစ်မီးပါ ဖြတ်တောက်ကာ အိမ်မငှားနိုင်စေရန် အာဏာပိုင်များမှ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ယခုအခါတွင် ဒေါ်စုယဉ်ယဉ်သည် ရန်ကုန်ရှိအိမ်တွင် ဖခင်ဖြစ်သူနှင့်အတူ နေထိုင်သည်။ စစ်ထောက်လှမ်းရေးမှ စစ်ကြောရေးဝင်စဉ် ရိုက်နှက်ခံရသည့် ဒဏ်ကြောင့် နားသိပ်မကြားတော့ဘဲ၊ ရံဖန်ရံခါ နားကိုက်သည့်ဒဏ်ကို ခံစားနေရသည်။ သူမသည် NLD အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ကာ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ စားစရာနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ရရှိစေရန်၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့် ကလေးများ အခြေခံစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပညာသင်နိုင်ရန် အပါအဝင် ရပ်ရွာအရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေသည်။

“ကျမ စစ်ထောက်လှမ်းရေးရဲ့ စစ်ကြောခံနေရတုန်းက ပါးကို ဘယ်ပြန်၊ ညာပြန် အရိုက်ခံရတယ်။ နားထဲက သွေးထွက်လာတဲ့အထိပဲ။ အဲဒါကြောင့် အခုအချိန်ထိ နားကောင်းကောင်း မကြားတော့ပါဘူး။”





ဒေါ်သက်သက်လွင်



အသက် ၄၉ နှစ်ရှိ ဒေါ်သက်သက်လွင်သည် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် မကြာခဏ ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ သူမသည် ရန်ကုန်တွင် အိမ်သေးသေးတလုံးကို ငှားရမ်းနေထိုင်လျက်ရှိသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်သက်သက်လွင်သည် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် သမိုင်းဘာသာ အဓိကဖြင့် ကျောင်းတက်ခဲ့သည်။ အသက် ၂၁ နှစ်တွင် ၁၉၈၈ အရေးတော်ပုံတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) လူငယ်အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်။

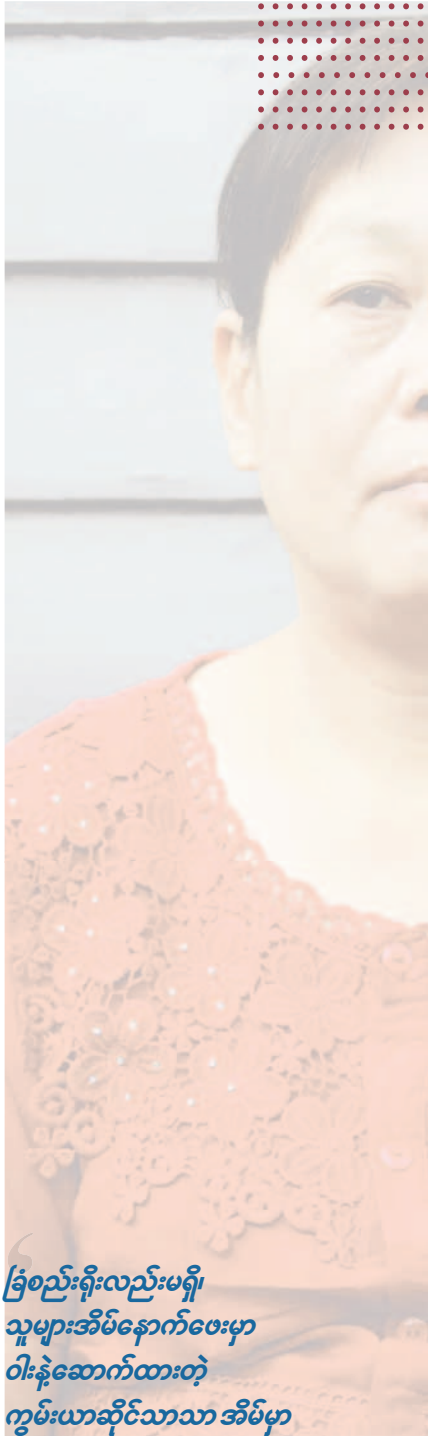
သူမ NLD လူငယ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် အကြိမ်ကြိမ် ဖမ်းဆီး ထောင်ချခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၆ မှ ၁၉၉၈ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် အနည်းဆုံး ၅ ကြိမ် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားသည့် အင်းစိန်ထောင် (၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ၂ ရက်)၊ ကျိုက္ကဆံ စစ်ကြောရေးစခန်း (၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် တလ)၊ အမှတ် ၉ ရဲစခန်း (၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် တလ)၊ ရဲမွန် စစ်တပ်အကျဉ်းစခန်းနှင့် တပ်ရင်း ၂၁၂ (၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် တနှစ်) နှင့်တပ်ရင်း ၉၊ လှိုင်သာသာတို့တွင် အကျဉ်းကျခဲ့သည်။ သက်သက်လွင်သည် အခြား တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံရေးနှင့်မပတ်သက်ရန် အကြိမ်ကြိမ် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းခံရသည်။

ဒေါ်သက်သက်လွင်သည် မုန့်စိမ်းပေါင်း ရောင်းပြီး ကိုယ့်ဝမ်းကိုယ်ကျောင်း၍ ပညာဆက်သင်ခဲ့သည်။ အသက် ၃၅ နှစ်တွင် နိုင်ငံရေးသမားတယောက်နှင့် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့သော်လည်း တလအကြာတွင် လမ်းခွဲခဲ့သည်။ သူမကိုယ်ဝန် ရှိနေခဲ့ပြီး မိသားစုအိမ်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံရသည်။ သူမတွင် တခြားရွေးချယ်စရာ မရှိခဲ့ပဲ သမီးငယ်နှင့်အတူ ကိုယ့်ခြေထောက်ပေါ်ကိုယ်ရပ်ခဲ့ရသည်။

ရန်ကုန်တွင် လုံခြုံမှုမရှိသည့် နောက်ဖေးလမ်းကြားရှိ အလွန်သေးငယ်သည့် အိမ်ကို ငှားရမ်းနေထိုင်ခဲ့သည်။ အကြွေးများတင်ပြီး သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် ဘဝတခုတည်ဆောက်ရန် လုံလောက်သည့် ငွေကြေးမရှိခဲ့ပေ။ တခါတရံတွင် စားစရာနှင့် သောက်ရေပင် ဝယ်ယူရန် အခက်အခဲနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။

အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ဒေါ်သက်သက်လွင်သည် ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ ကလေးများအတွက် ကျောင်းတကျောင်းကို လွန်ခဲ့သည့် ၆ နှစ်က ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ပညာရေးကွန်ရက်တစ်ခု၏ အကူအညီပေးမှုဖြင့် ကျောင်းကို လည်ပတ်ခဲ့သည်။

သူမ၏ အတွေ့အကြုံများကို ပထမဆုံးအကြိမ် ဖလှယ်ပြောဆိုခဲ့ပြီး အခြား သော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့်လည်း တူညီသည့် အခက်အခဲ၊ အကြပ်အတည်းများကို ဖြတ်ကျော်ခဲ့ရကြောင်း မှတ်သားခဲ့ရပြီး ဒေါ်သက်သက်လွင်အတွက်လည်း နှစ်သိမ့်မှု ဖြစ်စေခဲ့သည်။ NLD အဖွဲ့ဝင် ကဒ်ပြားကို ဖွဲ့စည်းကိုင်ပြီး ဒေါ်သက်သက်လွင်သည် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ပင် သူမ၏ အတွေ့အကြုံများကို ဖလှယ်ပြောပြနိုင်ခဲ့သည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် သူမကဲ့သို့ပင် ရုန်းကန် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ရသူများနှင့် ၎င်းတို့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြန်လည်ဝင်ဆံ့နိုင်ရေးအတွက် ကူညီပေးရန် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။



**ခြံစည်းရိုးလည်းမရှိ၊
သူများအိမ်နောက်ဖေးမှာ
ဝါးနဲ့ဆောက်ထားတဲ့
ကွမ်းယာဆိုင်သာသာ အိမ်မှာ
နေခဲ့ရတယ်။ ကျမတို့ စားစရာရော၊
သောက်စရာရေတောင်မရှိဘဲ
အတိဒုက္ခရောက်ခဲ့ရတယ်။**



သူလေဖော

သူလေဖောသည် အသက် ၅၆ နှစ်အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ သူသည် ကရင်အမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်မှ ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားသည့် စစ်ပွဲမှ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို မြန်မာ့ တပ်မတော်မှ သူမ၏ရွာသို့ လာရောက်ပြီး မီးရှို့ဖျက်ဆီးသည့်အချိန်တွင် တွေ့မြင် ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် စစ်တပ်မှစခန်းများ ရွာတွင် တည်ဆောက်ခဲ့ကြပြီး ရွာသားများကို ပုံမှန် ဖမ်းဆီး၊ သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။

သူလေဖောသည် ရွာသူကြီးဖြစ်လာပြီး ရပ်ရွာအရေးအတွက် ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (KNLA) တို့အကြားပဋိပက္ခတွင် ညှပ်နေခဲ့ပြီး နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် ခရီးသွားလာရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် ရိက္ခာကိစ္စများ ဆောင်ရွက် ပေးရသည်။

မြန်မာ့တပ်မတော် စခန်းတွင် ဝါးခတ်ခြင်း၊ စစ်ပစ္စည်းများ သယ်ဆောင်ခြင်း၊ လမ်းသန့်ရှင်းရေးများကို အတင်းအကြပ်စေခိုင်းခြင်းခံရသည်။ အနားယူခွင့်လည်း မရှိ၊ အစားအသောက်လည်း မကျွေးပဲ၊ မကြာခဏ ဆာလောင်ငတ်မွတ်စွာ နေခဲ့ရသည်။ အန္တရာယ်များသည့် အလုပ်များဖြစ်သည်။ တနေ့တွင် စစ်အစိုးရ၏ ဝန်ထမ်းများ လှေဖြင့် ရွာသို့သွားရောက်ရာတွင် ၎င်းတို့နှင့်အတူ အတင်းအကြပ် လိုက်သွားရသည်။ အဆိုပါလှေမှာ KNLA စစ်သားများ၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရသည်။ သူမအနေဖြင့် သေနတ်သံများကို နေရာအနှံ့မှ ကြားနေရသည်။ လှေပေါ်ပါသူအားလုံး လှေပေါ်မှ ခုန်ချခဲ့ကြပြီး ကံကောင်းထောက်မစွာဖြင့် တဦး တယောက်မှ ထိခိုက်ခြင်းမရှိပေ။

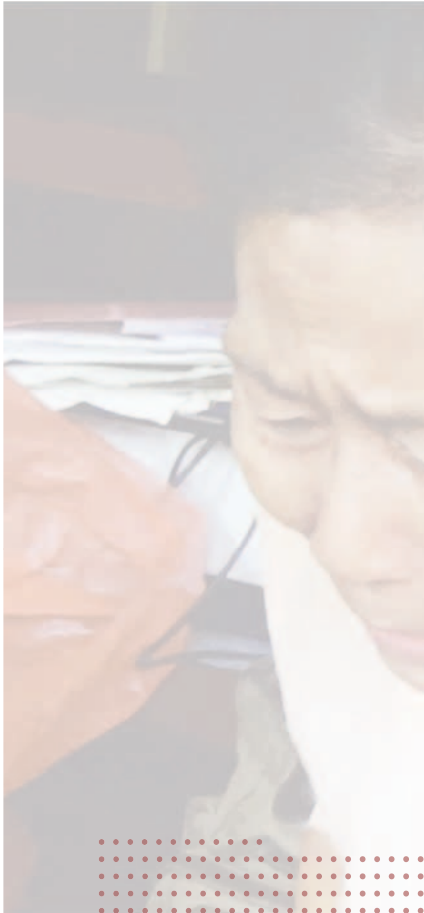
သူမအနေဖြင့် အတင်းအကြပ်စေခိုင်းခံရသည့် ရလဒ်အနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်အား အားပေးကူညီနေသူအဖြစ် စွပ်စွဲခံရပြီး ‘ဗမာ့မယား’ အဖြစ် KNLA ဘက်မှ ခေါ်ဝေါ် သမုတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ အခြားတဖက်တွင်လည်း မြန်မာစစ်တပ်က သူမအား KNLA အား အားပေးကူညီနေသည်ဟု စွပ်စွဲကာ ၁၅ ရက်ခန့် နေအိမ်အကျယ်ချုပ် ချထားခြင်းခံရသည်။

သူလေဖောသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အချိန်ပေးနိုင်မှုမရှိသဖြင့် သူမခင်ပွန်းက လည်း သူမကို ပစ်သွား ကာ အခြားအမျိုးသမီးနှောက်ပါသွားသည်။ သူမ၏ တဦးတည်းသော ၃ နှစ်အရွယ်သမီးမှာလည်း ရုတ်တရက် ဖျားနာပြီး သေဆုံးသွား သည်။ သူမသည် ယခုအခါတွင် တူဖြစ်သူနှင့် နေထိုင်ပြီး တူဖြစ်သူ၏ မိသားစု အပေါ် မှီခိုနေရသည်။ သူမသည် လယ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဆေးကုသခြင်း အလုပ်ဖြင့် ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်နေရသည်။

သူမအနေဖြင့် ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ခံစားနေရပြီး ဘဝပျက် မတတ် ဖြစ်နေသော်လည်း သူလေဖောသည် သတ္တိရှိပြီး သန်မာသည့် အမျိုးသမီး အဖြစ် သူမ၏ ရပ်ရွာအတွက် အပင်ပန်းခံ အလုပ်အကျွေးပြုခဲ့သည်။ ယခုအခါ တွင် သူမသည် ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWOW) အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် သူမ မကွယ်လွန်မီ ၅ နှစ်ကြာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

သူမအနေဖြင့် ကောင်းရာ သုဂတိတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ရှိနေပါလိမ့်မည်။

“ကျမ ရွာသူကြီးဖြစ်တုန်းက စစ်တပ်နှစ်ခုကြား ညှပ်နေခဲ့တယ်။ ရွာသူကြီး တယောက်အနေနဲ့ ရွေးချယ်စရာ မရှိခဲ့ဘူး။ နှစ်ဖက်စလုံးကို ကူညီခဲ့ရတယ်။ အကယ်၍ မကူညီဘူးဆိုရင် ဒုက္ခရောက်သွားနိုင်တယ်။ တခါတရံမှာ မြန်မာစစ်တပ်ကို ကူညီနေတယ်လို့ KNLA က စွပ်စွဲတာ ခံရသလို၊ တခါတရံမှာလည်း KNLA စစ်သားတွေကို ကူညီနေတယ်လို့ မြန်မာစစ်တပ်ရဲ့ စွပ်စွဲတာကို ခံရတယ်။ ကျမ အမြဲတမ်း ဒုက္ခရောက်ရတယ်။ တခါတလေ မြန်မာစစ်တပ်ရဲ့ မယားလို့ အခေါ်ခံရပြီး အဲဒါဟာ ကျမအတွက် နာကြည်းစရာ အကောင်းဆုံးပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျမ ဘာမှ မလုပ်ခဲ့ဘူး။ အဲဒီအချိန်တုန်းက မီးပုံပေါ်မှာ နေရသလိုပါပဲ”





ဒေါ်ရေမေ

ဒေါ်ရေမေသည် ယခုအခါ အသက် ၆၇ နှစ်အရွယ်ရှိ အင်မတန် ကြံ့ခိုင်သည့် ကရင်အမျိုးသမီး ဖြစ်ပြီး၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်ရှိ သူမရွာအတွက် အနစ်နာခံ ပေးဆပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် သူမတို့ နယ်မြေ အတွင်း စစ်ဆင်ရေး စတင်ခဲ့ပြီး သူမခင်ပွန်းအားလည်း အတင်းအဓမ္မပေါ်တာ အဖြစ် စေခိုင်းခဲ့သည်။ သူမခင်ပွန်းသည် ပင်ပင်ပန်းပန်းလုပ်ရသဖြင့် သေလု မတတ်ဖြစ်ခဲ့ရပြီး ဒေါ်ရေမေအား တလကျော်ကြာ ခွဲခွာနေခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ ခက်ခဲသည့် ကာလများတွင် အလွန်ငယ်သေးသည့် ကလေး ၄ ဦးကို သူမ ကိုယ်တိုင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခဲ့ရပြီး၊ မိသားစုအနေဖြင့် အလွန်ဆင်းရဲကာ ချို့ချို့ငဲ့ငဲ့ စားသောက်ကြရသည်။

ဒေါ်ရေမေသည် မြန်မာစကားကို တခြားသူများထက် ကောင်းမွန်စွာ ပြောဆို တတ်သည့်အတွက် နောက်ပိုင်းတွင် ကျေးရွာသူကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခံရသည်။ ကြမ်းတမ်းပြီး ရက်စက်သည့် စစ်တပ်၏ ရိုက်နှက်၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရမည် ကြောက်၍ မည်သူမျှ ရွာသူကြီးအဖြစ် တာဝန်မယူချင်ကြပေ။ အမျိုးသားအချို့မှာ

ရွာသူကြီးဖြစ်လာပြီးနောက် အသတ်ခံကြရ၍ အမျိုးသားများမှာ ရွာသူကြီးအဖြစ် တာဝန် မယူချင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဒေါ်ရေမေသည် သူမရွာအတွက် သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်ခဲ့ပြီး နေ့ရော၊ ညပါ အလုပ် လုပ်ခဲ့သည်။ တခါတရံတွင် KNLA အတွက်လည်း အလုပ်လုပ်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်အတွက် ပေါ်တာကိစ္စများ၊ ရိက္ခာနှင့် သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးကိစ္စများ စီစဉ်ပေးရခြင်းနှင့် စစ်တပ်အတွက် အတင်းအဓမ္မ စေခိုင်းခံရသည့် ရွာသားများ နှင့်အတူ လိုက်ပါပေးနေရသည့်အတွက် နားချိန်ပင်မရှိခဲ့ပေ။ စစ်တပ်သည် ရွာသားများအပေါ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ပြီး ရိုင်းပုစွာဆက်ဆံ၍ နားချိန်ပင် မပေးခဲ့ပေ။

တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားလျှင် (သို့မဟုတ်) KNLA ၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရလျှင် မြန်မာ စစ်တပ်သည် ရွာသားများအား အထူးသဖြင့် ရွာသူကြီးအား ဖိအားပေးတတ် သည်။ တကြိမ်တွင် KNLA ၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရပြီးသည့်နောက် ဒေါ်ရေမေအား စစ်တပ်မှ တပ်မှူးအား လာရောက်တွေ့ဆုံရန် အမိန့်ပေးခံရသည်။ စစ်ဗိုလ်သည် ၎င်းတို့ တိုက်ခိုက်ခံရတော့မည်ကို မပြောဘဲနေခဲ့သည်ဟု သူမအား ဒေါသဖြင့် စွပ်စွဲပြစ်တင် သည်။ သူမ၏ ဘေးသို့လည်း သေနတ်ဖြင့် ပစ်လိုက်သည်။ သူမသည် အလွန် ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ကာ ညအိပ်မပျော်နိုင်အောင်ပင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ရွာသားများ အသတ်ခံရ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရ၊ အဓမ္မပြုကျင့်ခံရ၊ ရိုက်နှက်ခံရခြင်း နှင့် စစ်ကြောမေးမြန်း ခံရသည့် မဆုံးနိုင်သော အဖြစ်အပျက်များ ဒေါ်ရေမေ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ ဒုက္ခဆင်းရဲများကို မခံနိုင်တော့သည့်အဆုံး ဒေါ်ရေမေ သည် နယ်စပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာပြီး ကလေး ၆ ဦးနှင့်အတူ ဘဝကို ပြန်လည် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ သူမကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် စိတ်နှလုံး ကြေကွဲဖွယ်ရာ အဖြစ်အပျက်များကို မျက်ရည်များဖြင့် ပြန်ကြည့်ပြီးနောက် သူမအနေဖြင့် အဆုံးစွန်ကြမ်းတမ်း၊ ခက်ခဲသည့် အတွေ့အကြုံများစွာကို ရရှိခဲ့သည်။ သို့သော် လည်း သူမအနေဖြင့် အရှုံးပေးခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ သူမသည် စိတ်အားထက်သန် စွာဖြင့် သူမ၏ အတွေ့အကြုံဖြစ်ရပ်များကို ပြောဆိုရန်နှင့် ကြားနာရန် လိုလား လျှက်ရှိသည်။ သူမ၏ အိပ်မက်မှာ စစ်ပွဲများမရှိပဲ၊ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေထိုင်ရေး ပင်ဖြစ်သည်။



“**အဲဒီအချိန်တုန်းက အမျိုးသားတွေက ရွာသူကြီးအဖြစ် မလုပ်ရဲကြတော့ ကျမ ရွာသူကြီးဖြစ်ခဲ့တာပေါ့။ ကျမ ယောက်ျား အဖမ်းခံရပြီး မြန်မာစစ်တပ်အတွက် ပေါ်တာလိုက်ခဲ့ရတယ်။ ကျမကလေးတွေက အရမ်းငယ်သေးပြီး သူတို့အဖေမရှိပဲ ကလေးတွေကို စောင့်ရှောက်ခဲ့ရတယ်။ အရမ်းခက်ခဲတဲ့ အခြေအနေနဲ့ ကြုံခဲ့ရပြီး အဲဒါကို ဘယ်လိုပြောပြရမှန်း မသိအောင်ကို ခက်ခဲခဲ့ပါတယ်။**”

အကြံပြုချက်များ

ကရင်နှင့် တအာင်းဒေသများအတွင်း ပဋိပက္ခနှင့် ဆက်နွယ်အကြမ်းဖက်ခံခဲ့ရသူ အမျိုးသမီးများ၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်း အမျိုးသမီး စုစုပေါင်း ၃၁ ဦးတို့နှင့် ထဲထဲဝင်ဝင် ဆွေးနွေးခဲ့သော ဆွေးနွေးမှုများကို အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ အစိုးရ စစ်တပ်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုအခြေပြု လူမှုအသိုင်းအဝန်းများကို အောက်ပါအတိုင်း အကြံပြုတင်ပြလိုက်သည်။

- ၁။ ပဋိပက္ခဖြစ်စဉ်အတွင်းနှင့် နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်မှုကာလများအတွင်း အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများကို ချက်ချင်းရပ်တန့်ရန်။
- ၂။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအားလုံးကို ချွင်းချက်မရှိ လွှတ်ပေးရန်။
- ၃။ စစ်တပ်ကို အရပ်သား ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိနိုင်ရန်အတွက် ၂၀၀၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေကို ပြောင်းလဲရန်။
- ၄။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရှိစေရန်နှင့် ထိုဆွေးနွေးမှုများတွင် အတိတ်ကာလ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် တာဝန်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းဆွေးနွေးမှု ရှိစေရန်။
- ၅။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ အမှန်တရား သိရှိခွင့်အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို လွတ်လပ်သော၊ ဘက်လိုက်မှုကင်းသော၊ ထိရောက်သော စုံစမ်းဖော်ထုတ်မှုများ စတင်ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၆။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ တရားမျှတမှုရရှိခွင့်အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ဥပဒေကြောင်း အထောက်အကူ ပေးရန်၊ ကျူးလွန်သူများ တာဝန်ခံမှုရှိစေမည့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော တရားစီရင်မှုစနစ်ကို အသုံးပြုခွင့်ရှိစေရန်။
- ၇။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို စုံစမ်းရာတွင် အထူးသဖြင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုခံရသော အမျိုးသမီးများနှင့်ပတ်သက်သော ချိုးဖောက်မှုများကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ရာတွင် ပုံမှန်တရားရေးစနစ်အတွင်း အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဆိုင်ရာတရားမျှတမှု ဖော်ထုတ်ခြင်းနည်းလမ်းများ အပြင် တရားရေးစနစ် ပြင်ပ အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုဖော်ထုတ်ခြင်း နည်းလမ်းများ (Judicial and non-judicial transitional justice mechanisms) ဖြင့်ပါ ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ရန်။ အမျိုးသမီးများအတွက် ထိရောက်သော ကုစားမှုများ ထောက်ပံ့ပေးရန်။
- ၈။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ ပြန်လည်လျော်ကြေးရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်။ အမျိုးသမီး ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအတွက် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ပေးရန်။ အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၊ စိတ်ဒဏ်ရာ ကုစားမှုကဏ္ဍ၊ မျိုးပွားကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကဏ္ဍ အစရှိသော ကဏ္ဍစုံဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းများ ချမှတ်ပေးရန်။ သက်ကြီးရွယ်အိုများအတွက် အကူအညီပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးခြင်း၊ အတတ်ပညာသင်တန်းများပေးခြင်း နှင့် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း အစီအစဉ်များအတွက် သင့်လျော်သော လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများမှတစ်ဆင့် ရင်းနှီးမတည်ငွေ အသုံးပြုနိုင်ခွင့်ရှိစေရန်။
- ၉။ ပဋိပက္ခနှင့် နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်မှု ဖြစ်စဉ်အတွင်းနှင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၏အကျိုးဆက် အကြမ်းဖက်မှုများသည် ရှင်သန် လွတ်မြောက်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများအပြင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့ မိသားစုအတွက်သော်လည်းကောင်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုများရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်။ ၎င်းတို့ အသက်ရှင်ရပ်တည်မှုဘဝများ ပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် ငွေကြေးအကူအညီပေးခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း သင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုဖန်တီးပေးရန်။
- ၁၀။ ပဋိပက္ခပုံစံမျိုးစုံကြောင့် နိုင်ငံတွင်း အိုးအိမ်မဲ့ စွန့်ခွာထွက်ပြေးသူ အမျိုးသမီးများ၊ ဒုက္ခသည် အမျိုးသမီးများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီး ၎င်းတို့ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝန်းသို့ လုံခြုံစွာ၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ၊ ၎င်းတို့ဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည် အခြေချနိုင်သော အခြေအနေများ ဖန်တီးပေးရန်။
- ၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံသည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်များကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုး၍ တည်ဆဲဥပဒေ များအတွင်း ရေးသွင်း ပြဋ္ဌာန်းရန်။ CEDAW, UNSCR ၁၃၂၅ နှင့် ၁၈၂၀၊ ပဋိပက္ခအတွင်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုအဆုံးသတ်ရေး ကတိကဝတ်ပြု သဘောတူကြေငြာစာတမ်း ပါအတိုင်း အမျိုးသမီးများအကာအကွယ် ပေးမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အမျိုးသမီးအကြမ်းဖက်မှု ဆန့်ကျင်ရေး ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းရန်။
- ၁၂။ အမျိုးသမီးရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ ကွန်ရက်များကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်းနှင့် ၎င်းကွန်ရက်များအကြား ဆက်နွယ်မှုကိုပါ အားပေးကူညီခြင်း။ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ တရားရေးစနစ်အသုံးပြုခွင့် အစည်းအဝေးများ၊ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် အခြား သက်ဆိုင်ရာဖိုရမ်များတွင်လည်း အမျိုးသမီးကွန်ရက်များ ပါဝင်ဆွေးနွေးခွင့်ရှိစေရန်။

သုတေသန အလုပ်အဖွဲ့

ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO)

နော်ဝါးခူရီး
နော်သူဇာ

ဝိမုတ္တိ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (VWO)

ခင်မိမိခိုင်

နှင့် အာရှတရားမျှတမှုနှင့် အခွင့်အရေးအဖွဲ့

တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO)

လွေးပို.ကမေ့ခြိမ်း
လွေးခါရိုမိ

အာရှတရားမျှတမှုနှင့် အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (AJAR)

အာရှတရားမျှတမှုနှင့် အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (AJAR) သည် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ဂျကာတာမြို့တွင် အခြေစိုက်သော အကျိုးအမြတ်အတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ AJAR သည် အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း တာဝန်ခံမှု အားကောင်းလာစေရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစား အသိအမှတ်ပြုမှု ပိုမိုအားကောင်းလာစေရေးအတွက် ဦးတည်လုပ်ဆောင်သည်။ AJAR သည် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ပဋိပက္ခ၊ အာဏာရှင်များနှင့် အာဏာရှင် အစိုးရများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် တည်ငြိမ်သော ဒီမိုကရေစီအုတ်မြစ် တည်ထောင်လိုသော တိုင်းပြည်များကို အဓိက အာရုံထား လုပ်ကိုင်သည်။ ဥပဒေအရ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနေခြင်း၊ အကျင့်ပျက်ချစားခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အစရှိသည့် ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းမှသာလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီသည် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည်ဟု AJAR က ယုံကြည်သည်။ AJAR သည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ဥပဒေအရ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနေခြင်းများ အဆုံးသတ်ရေး ဦးတည်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေသူများကို ၎င်းတို့လိုအပ်သော အတတ်ပညာ ကျွမ်းကျင်မှု၊ အသိပညာဗဟုသုတနှင့် အရင်းအမြစ်များ အားဖြည့်မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် အကူအညီပေးသည်။

ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO)

ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးကို ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ အစည်းအရုံးအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသမီးစုစုပေါင်း ၄၉၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ KWO သည် လူမှုအသိုင်းအဝန်းအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်တလျှောက် ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင်သော်လည်း၊ နိုင်ငံတွင်းအိုးအိမ်မဲ့လှည့်လည် နေထိုင်သူများနှင့်သော်လည်း ကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများအတွက်သော်လည်းကောင်း ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အကူအညီပေးသော လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သည်။ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ၁၉၄၉ ခုနှစ်မှစ၍ KWO သည် လူမှုဖူလုံရေး အထောက်အပံ့ပေးသည့် လုပ်ငန်းမှသည် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး အသိပညာပေးခြင်း၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွင်းနှင့် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများအထိ တိုးချဲ့လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်ရင်ကြားစေရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ တတတ်တအား ပါဝင်မှုသည် မရှိမဖြစ် ပါဝင်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း KWO က ယုံကြည်သည်။

တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO)

တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့ (TWO) ကို သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ တခြား တအာင်းအဖွဲ့အစည်းများတွင် တအာင်းအမျိုးသမီးများ တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်နိုင်ခြင်း မရှိသည့် အခြေအနေ လိုအပ်ချက်ကို တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်လိုသည့် အတွက် TWO ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအစုအဖွဲ့များအတွင်းရှိ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်များသည် အခွင့်အလမ်းနည်းပါးခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှု မရှိခြင်းနှင့် မိမိကိုယ်မိမိယုံကြည်မှု နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် တိုက်ရိုက်နှင့် တက်ကြွသော ပါဝင်မှု မပေးနိုင်ဟု လေ့လာမိခဲ့သည်။ ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာများအရ အမျိုးသားများသည် သင်တန်းများ၊ ပိုကောင်းမွန်သော

အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားနှင့် ကွန်ပျူတာ အတတ်ပညာကျွမ်းကျင်မှု အခွင့်အလမ်းများ ပိုရနေခြင်း၊ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ယုံကြည်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှု အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရနေကြသည်။ အဖွဲ့အစည်း၏ မူလအမည်သည် ပလောင်အမျိုးသမီးအဖွဲ့ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ကျင်းပခဲ့သော အဖွဲ့အစည်း၏ ၅ ကြိမ်မြောက် ကွန်ဂရက်အတွင်း ဒေသခံလူမှုအသိုင်းအဝန်းနှင့် ပို၍ ထိထိရောက်ရောက် နီးနီးကပ်ကပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိစေရန် အဖွဲ့အစည်း၏ အမည်ကို တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့ ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးများကို အသိပညာများနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ခွင့် အခွင့်အလမ်းများ ထုတ်ဖော်ရယူ နိုင်ခြင်းနှင့် အရည်အသွေးပြည့်မီသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ရရှိလာနိုင်မည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် TWO ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ဝိမုတ္တိအမျိုးသမီးအဖွဲ့ (VWO)

ဝိမုတ္တိအမျိုးသမီးအဖွဲ့ (VWO) ကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နာဂစ်မုန်တိုင်းကြောင့် အတိဒုက္ခရောက်ခဲ့သူ လူမှုအသိုင်းအဝန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြသော စိတ်တူကိုယ်တူ အမျိုးသမီး လှုပ်ရှားတက်ကြွသူ တစ်စုဖြင့် VWO ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဝိမုတ္တိသည် ပါဠိဘာသာစကားဖြစ်ပြီး ‘လွတ်မြောက်ခြင်း’ ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ VWO သည် လွတ်လပ်သော လူမှုအသိုင်းအဝန်းအခြေပြုသော အကျိုးအမြတ်အတွက် ဦးတည်ခြင်း မရှိသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ မိမိတို့ အဖွဲ့ဝင်များသည် ၎င်းတို့ လူမှုအသိုင်းအဝန်းအတွင်း လူမှုရေးလုပ်ငန်းများ၊ လူသားချင်းစာနာသော အထောက်အပံ့များ ကူညီပံ့ပိုးပေးနေကြသော၊ ဆင်းရဲသား မိသားစုများမှ ကလေးများအတွက် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများကို တက်တက်ကြွကြွ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေကြသည့် လူမှုရေးအသိပြည့်ဝသော စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။ VWO သည် ကျန်းမာသော လူမှုဝန်းကျင်တစ်ခုကို သုတေသနလုပ်ငန်း၊ စည်းရုံး တိုက်တွန်းခြင်း လုပ်ငန်း၊ ကွန်ရက်တည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် စုပေါင်းအရည်အချင်းမြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ငန်းများမှ တဆင့် ဖန်တီးတည်ဆောက်ရန် အကာအကွယ်မဲ့သူများနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ ဆောင်ရွက်သည်။ VWO တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်း အမျိုးသမီးများကို ကူညီပံ့ပိုးသော အထူးအစီအစဉ်တစ်ခုလည်း ရှိသည်။



asia justice and rights

ယခုစာစောင်တွင် မြန်မာပြည်ရှိ အမျိုးသမီး ၃၁ ဦးတို့၏ အကြောင်းကို စုစည်းဖော်ပြထားပြီး၊ ၎င်းတို့မှာ ရန်ကုန်မှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူဟောင်းများ၊ မြေယာအခွင့်အရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားနေသည့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ တအာင်းအမျိုးသမီးများနှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ အမျိုးသမီး ရွာသူကြီးများဖြစ်ကြသည်။ AJAR နှင့် မိတ်ဆွေအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းနာဖြင့် သုတေသနပြုချက်အပေါ် အခြေခံ၍ ပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာစောင်တွင် AJAR ၏ အပြစ်ရှိသူများ အပြစ်ပေးခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေမှု ပပျောက်ရေးနည်းနာ၊ သုတေသနပြုချက်မှ လတ်တလောတွေ့ရှိချက်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသည့် အမျိုးသမီးများအတွက် အမှန်တရား၊ တရားမျှတမှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးရေးအတွက် အကြံပြုချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ယခုသုတေသနပြုမှုကို အာရှတရားမျှတမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (AJAR)၊ ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO)၊ တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO) နှင့် ဝိမုတ္တိအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (VWO) တို့မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

Published in collaboration with our partners:

With the support of:

